

Ettepanekute ja märkuste tabel

	Audiitorkogu	
	Terminite „audiitor“, „vandeaudiitor“ ja „audiitorettevõtja“ kasutamine eelnõus. Muuta ühinguõiguse norme selliselt, et registripidajale esitatakse audiitorettevõtja nimi ja registrikood, mitte vandeaudiitori nimi ja isikukood. Tulundusühistuseaduse § 66 lõigetes 1 ja 3 tuleb kasutada ainsuse vormi, sest teenust osutab üks audiitorettevõtja.	Arvestatud Eelnõu terminoloogia on täiendavalt üle vaadatud.
	COOP Eesti Keskühistu	
1.	TulÜS § 41 lõige 1 Leiame, et e-posti teel on tänasel päeval teadete saatmine selgelt mõistlikum kui postiga. Siiski see ei pruugi olla lahendus suure liikmeskonnaga ühistute jaoks, kellel liikmete nimekirjas seni mailiaadresse ei ole või on nende andmete kvaliteet madal. Lahendusena näeme, et nende liikmete puhul, kes ühistule oma mailiaadressi ei avalda, võiks liikmete nimekirja kanda liikme nn riikliku mailiaadressi st eesti.ee-lõpuga aadressi. Seda võiks täpsustada näiteks seletuskirjas. Kas sellisel juhul kui nõ esmaseks teate esitamise kanaliks on eelnõu kohaselt ette nähtud e-post, ei peaks olema vastavalt muudetud/täiendatud ka liikmete nimekirja kohustuslikuna kantavate andmete loetelu st kas e-posti aadress ei peaks olema üks osa kohustuslikest andmetest. See annaks ühistu juhatusele tugevama aluse antud andmeid oma liikmetelt ka nõuda.	Arvestatud Esmaseks kanaliks üldkoosoleku otsuse saatmisel saab elektronposti aadress. Üksnes juhul, kui liige teatab ühistule, et soovib teadet postiaadressile, tuleb teade saata sinna. Liikmete nimekirja tuleb edaspidi kanda ka liikme elektronposti aadress, mis tähendab, et ühistul on õigus seda liikmelt nõuda. eesti.ee e-posti aadressile saavad kirju saata ainult riigiasutused, nii et see ei lahenda TulÜ juhatuse probleemi.
2.	TulÜS § 45 esimene lause Ei saa nõustuda antud muudatusega. Volikirja vorminõuete leevendamine (st õigus saata volitus ka tekstina e-kirja teel) suurendab riski, et ühistule saadetakse olulisel määral volitusi, mille autentsust ühistud ei saa kontrollida. Palume jätta sättesse kirjaliku vormi nõue (mailiga saadetud volikiri peaks olema digitaalselt allkirjastatud).	Arvestatud Muudatuse eelnõust välja jäetud.
3.	TulÜS § 46 lõiked 1 ja 2 Ei saa nõustuda lg 1 muudatusega. Kvooruminõude sätestamise võimalus põhikirjaga ei ole piisav, kuna eeltoodud põhjustel on üsna lihtne väikese huvitatud liikmete grupi poolt põhikirja muuta	Arvestatud TÜS § 46 lg 1 muudetud selliselt, et seaduses säilib koosolekul esindatuse nõue, kuid põhikirjaga saab sellest väiksema esindatuse nõude ette näha. Senini oli põhikirjaga

	selliselt, et kvooruminõue kaotatakse. Lõikega 2 seoses on praktikas tekitanud arusaamatusi seaduses sätestatud sõnastus „kutsub kokku“ – kas see tähendab koosoleku kokkukutsumise teate saatmist või koosoleku faktilist toimumist? Eelnõus pakutud muudatused ei loo meie hinnangul olulist selgust juurde (seda nii TulÜS § 46 lg 2, ÄS § 171 lg 6 kui ka ÄS § 297 lg 2 osas). Meie soovitus oleks säilitada hetkel kehtiv ÄS § 171 lg 6 sõnastus (st lähtuda koosoleku kokkukutsumise teate saatmise hetkest) ning muuta analoogselt TulÜS § 46 lg 2 ja ÄS § 297 lg 2.	võimalik ette näha üksnes suurem esindatuse nõue.
4.	TulÜS § 51 lõige 6 Aktsiaseltsi puhul on seaduseandja pidanud sellise üldkoosoleku protokollu notariaalse tõestamise nõuet põhjendatuks ning leiame, et tulundusühistute puhul on mõistlik ja põhjendatud reguleerida see pigem analoogselt aktsiaseltsile kohalduvale regulatsioonile, st jätta regulatsioon kehtima praegusel kujul.	Arvestatud Muudatus jäetud eelnõust välja.
5.	TulÜS § 52 lõige 3¹ Kui üldkoosoleku kokkukutsumiseks üle 50 liikmega ühistute puhul jääb kehtima § 41 lg 1² ehk võimalus teatada üldkoosolekust üleriigilises päevalehes ja oma kodulehel, siis üldkoosoleku otsuse vaidlustamise puhul peaks aga juhatuse suutma personaalse teate saata tuhandetele inimestele. Seega ei ole seda kohustust võimalik praktikas täita ning sellel puudub ka mistahes mõistlik põhjendus. Lisaks on segane liikmete arvu kindlaks tegemise hetk.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
6.	TulÜS § 52¹ lõige 1 p 4 Jääb arusaamatuks selle sätte lisamise vajadus. Märkime siiski, et ei saa pidada mõistlikuks ja põhjendatuks notariaalse vormi kaotamist nõukogu liikme valimisel või tagasikutsumisel või nõukogu kohta põhikirjas muudatuse tegemisel.	Arvestatud Notariaalse vormi kaotamisest loobunud nõukogu liikme valimisel või tagasikutsumisel või nõukogu kohta põhikirjas muudatuse tegemisel. Sellest tulenevalt on ka nendel juhtudel notariaalse vormi järgimata jätmine otsuse tühisuse aluseks, kuna nende otsuste puhul tagab notariaalse tõestamise nõue otsuste õiguskindlust.
7.	TulÜS § 41 lg 2 Praktikas tekitab probleeme lause „Kui üldkoosolekul muudetakse põhikirja, tuleb teates näidata kavandatud muudatuste olemus.“ Mõistlik oleks kohustus sätestada selliselt, et teade tuleb avaldada üleriigilise levikuga ajalehes ja teade peab sisaldama viidet ühistu kodulehele, kus põhikirja muudatuste olemus on liikmetele kättesaadav.	Mitte arvestatud Teabe avalikustamine ühingu veebilehel ei taga info hilisemat muutmata kujul kättesaadavust, mis võib olla vajalik tõend vaidluste korral. Eelnõusse on lisatud muudatus, millega asendatakse teabe päevalehes avalikustamise kohustus kohustusega avalikustada teave väljaandes Ametlikud Teadaanded.

8.	TulÜS § 54 lg 1 ja 2 Mõistlik oleks kaotada põhimõte, et ühe voliniku võib valida mitte enam kui 50 liikme kohta ning selle asemel sätestada põhimõte, et ühistu volinike arv määratakse üldkoosoleku otsusega ning et volinike arv peab olema vähemalt 20 volinikku ja mitte rohkem kui 100 volinikku. Selline käsitlus tagaks endiselt liikmete piisava esindatuse ning volinike koosolek oleks samal ajal ka suure liikmearvuga ühistute puhul kasutatav toimiva juhtimisorganina.	Mitte arvestatud Ettepanek vajab täiendavat analüüsi, sellega tegeletakse järgmise eelnõu raames.
9.	Fondi emissiooni lubamine Hetkel ei ole TÜS-s otseselt võimalik fondi emissiooni läbi viia. Võib küll arutleda, kas seda saaks teha analoogselt OÜ-ga, kuid selguse huvides võiks selle selgelt ka TulÜhS-s sätestada.	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, sellega tegeletakse järgmise eelnõu raames.
	Eesti idu- ja tehnoloogiaettevõtted ning nende investorid	
1.	Äriseadustiku täiendamine § 139 lõikega 1 prim. Ettepanek on vastuolus rahvusvahelise praktikaga, mida idu- ja tehnoloogiaettevõtted osaluste tähistamisel tavapäraselt järgivad. Teeme ettepaneku luua äriregistrisse lahendus, mis võimaldab juhatusel iga osaniku nime taha märkida vastavalt põhikirjale, millist liiki osalus vastavale osanikule kuulub.	Arvestatud osaliselt Eelnõus on loobutud osade tähestikulises järjekorras tähistamise nõudest, kuid säilib kohustus kasutada eesti-ladina tähestikku.
2.	Osakapitali nõue osa võõrandamise käsutustehingu notariaalsest vorminõudest loobumiseks ÄS § 149 lg 6 sätestab, et kui osaühingu osakapital on vähemalt 10 000 eurot ja täielikult sisse makstud, võib põhikirjaga loobuda osa võõrandamise käsutustehingu notariaalsest vorminõudest ja näha ette, et osa võõrandamise käsutustehing tehakse vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Põhikirja sellise kinnitamise või muutmise otsuse poolt, millega vorminõudest loobutakse või see taastatakse, peavad olema kõik osaühingu osanikud. Teeme ettepaneku kaotada 10 000 euro suurune miinimumosakapitali nõue võõrandamise käsutustehingu notariaalsest nõudest loobumiseks. Selline kapitalinõue ei täida ühtegi sisulist eesmärki - see ei ole vajalik osanike kaitseks ega avalike huvide tagamiseks. Vastav miinimumosakapitali nõue toodi seadusesse koos võimalusega osa võõrandamise notariaalsest vormist loobuda. Seda võimalust on praktikas meie hinnangul, eriti idusektoris, palju kasutatud ning see ei ole toonud kaasa täiendavat segadust osanike nimekirja	Mitte arvestatud Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväärsust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti). Rahalise piiri seadmine oli omal ajal põhimõtteline otsus. Kui rahaline piir kaotada, võib juhtuda, et teadmatusest loobutakse notariaalsuse nõudest, mis on tegelikult riskantne ja problemaatiline, sest võõrandamine on võimalik kasvõi

õigsuse osas ega kuritarvitamist. Praktikas toob selline osakapitali nõue kaasa mitmeid ebavajalikke keerukusi. On ettevõtete asutajaid, kes soovivad kohe ühingu asutamisel kehtestada osa võõrandamise notariaalse vormi vaba režiimi. Sellisel juhul on vajalik asutajatel kohe maksta sisse ühingusse 10 000 eurot, mis võib olla praktikas keeruline, eriti arvestades, et mingit muud vajadust selliseks kapitali sissemakseks ei ole. Kui seda tehakse hiljem, toob see kaasa koormava fondiemissiooni läbiviimise protsessi, mille raames on muuhulgas vaja sageli korrigeerida ühingu osalusi ja osanikke puudutavaid kokkuleppeid, et säilitada nende majanduslik sisu. Tavapärase algse osakapitaliga asutatud ühingul kulub kaua aega, enne kui osakapital jõuab 10 000 euroniloomulikul teel. See tähendab, et praktikas algatatakse sageli selleks eraldi protsess, mis on ühingute jaoks tarbetult koormav ja ebavalik. Seda tehakse siiski, kuna asutajate ja investorite jaoks on oluline, et osaluse võõrandamine saaks toimuda kiiresti, paindlikult ja vähese bürokraatiaga. Osa võõrandamise käsutustehingu notariaalse tõestamise nõudest loobumiseks oleks igati piisav, kui kõik osanikud on selle heaks kiitnud ning lisanud ka vastava muudatuse põhikirja. See annab piisava kaitse kõikidele osapooltele ning tagab, et vastav otsus on osanike poolt läbi mõeldud. On selge, et vorminõudest loobumisega võib teataval määral väheneda osanike jaoks osade võõrandamistehingute tegemisel õiguskindlus (lihtsama õiguskäibe arvel), mistõttu on oluline, et kõik osanikud sellega nõustuksid. Sellise otsuse tegemisel on osanikud aga alati samas olukorras, sõltumata sellest, kas osaühingu osakapital on 1 euro, 100 eurot, 10 000 eurot või 1 000 000 eurot.	sotsiaalmeedia vestluse kaudu. Osakapitali nõue on sel režiimil seetõttu, et suurema osakapitaliga osaühingud saavad lubada endale õigusnõustamist, et teha teadlik otsus selle kasuks või siis probleemide korral neid lahendada. Väiksemate osaühingute jaoks on see mõnevõrra keerulisem. Pigem võiks osade võõrandamisel notariaalsuse nõudest loobumise võimalust piirata või üldse ära kaotada, arvestades, et on notariaalse kaugtõestamise võimalus ja aina enam ka välismaa ID-kaartidega võimalik e-notarit kasutada.
3. Võrdse nimiväärtusega osade väljalaskmise võimaldamine Kehtiva õiguse kohaselt on osaühingu osakapital jagatud osadeks, mille nimiväärtus võib olla erinev ning igale osanikule kuulub üks osa. See erineb oluliselt aktsiaseltsi ja paljude teiste riikide ühinguõigusest, kus osanikule võib kuuluda mitu võrdse nimiväärtusega osa või aktsiat. Selline süsteem põhjustab praktikas arusaamatusi Eesti õigussüsteemi mittetundvate isikute seas, eriti idu- ning muude tehnoloogiaettevõtete välisinvestorite ja töötajate seas, kelle jaoks on tavapärane, et osanikule kuulub mitu võrdse nimiväärtusega osa. Ühinguõiguse revisjoni käigus tegi töörühm 2019. aastal ettepaneku võimaldada põhikirjaga ette näha,	Mitte arvestatud Käesolevas eelnõus nimetatud temaatikat ei puudutata, kuid edaspidi võtame kaalumisele.

et osaühingu osakapital on jagatud võrdse nimiväärtusega osadeks, kuid seda nähti ette üksnes juhul, kui osaühingu osad on vabalt võõrandatavad. Nimetatud muudatusettepanekut ei ole seni seadusesse üle võetud. Meie ettepanek on realiseerida eelnimetatud ettepanek praeguse äriseadustiku muudatuse raames, võimaldades eelkirjeldatud süsteemi põhikirjaga rakendada kõigil osaühingutel, sõltumata osade vabast võõrandatavusest. Tagamaks, et sellise muudatuse tegemine ei tooks kaasa osanikele ootamatuid tagajärgi, võib ette näha, et põhikirja vastava sätte kinnitamiseks on vaja kõigi osanike nõusolek. Ettepaneku realiseerimiseks võib täiendada äriseadustikku § 148 lõikega 41 järgmises sõnastuses: „Põhikirjas võib ette näha, et osaühingu osakapital on jagatud võrdse nimiväärtusega osadeks. Sellisel juhul ei kohaldata osadele käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatud. Põhikirja sellise kinnitamise või muutmise otsuse poolt, millega rakendatakse eelmises lauses sätestatud, peavad olema kõik osaühingu osanikud.“ Muudatus kõrvaldaks praktikas eelkõige välismaiste isikute seas tekkivad arusaamatused, võimaldades osaühingutel vabalt valida, kas kasutada traditsioonilist „üks osanik – üks osa“ süsteemi või jagada osakapital võrdse nimiväärtusega osadeks. See suurendab Eesti osaühinguõiguse paindlikkust ja konkurentsivõimet rahvusvahelises ärikeskkonnas ning vastab välisinvestorite ja töötajate ootustele.	
4. Hääleõiguseta osadega seonduvad küsimused Kehtiv äriseadustik (§ 154¹) lubab kehtestada osaga seotud eriõigusi, sealhulgas hääleõiguse osas, näiteks näha ette, et teatud osanik või teatud liiki osa omaja saab hääletada üksnes teatud otsuste vastuvõtmisel. See tuleneb nii sätte sõnastusest kui ka kohtupraktikast, mis tunnustab põhikirja dispositiivsust. Praktikas on siiski tõstatatud küsimus, kas seadus lubab välja anda täielikult hääleõiguseta osasid. Selgesõnalise regulatsiooni puudumine on tekitanud ebaselgust, eriti olukordades, kus osaühing soovib anda töötajatele osalusoptsioonide alusel osasid, mis annavad majanduslikud õigused (nt dividendiõigus), kuid mitte hääleõigust. Hääleõiguseta osade väljalaskmine on tavapärane praktika tehnoloogia- ja iduettevõtetes, kus töötajatele antakse osalusoptsioonide alusel osasid. Töötajate peamine huvi on majanduslik (õigus saada dividendi, õigus teenida tulu osa võõrandamisel), mitte	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.

juhtimisõigus. Kui ühingul on sadu töötajaid, muudab nende kaasamine otsustamisse ühingu juhtimise äärmiselt koormavaks, samas kui töötajad ei eelda ega soovi hääleõigust, arvestades nende väikest osalusprotsenti. Rahvusvahelises praktikas on hääleõiguseta osad lubatud ja laialt kasutusel. Eesti regulatsiooni täpsustamine suurendab meie äriõiguse konkurentsivõimet ja loob õiguskindluse. Lisaks tuleb märkida, et äriseadustik võimaldab aktsiaseltsidel välja lasta täielikult hääleõiguseta eelisaktiaid (§ 237 jj). Kuna osaühingu regulatsioon on olemuselt paindlikum ja osanike poolt vabalt kujundatav, on igati loogiline tunnustada ka osaühingu õigust lasta välja täielikult hääleõiguseta osasid. See tagab kooskõla äriühingute regulatsiooni üldpõhimõtetega ja suurendab osaühingu kui vormi atraktiivsust. Lisaks ei ole kehtiva seaduse alusel üheselt selge, kuidas saab muuta hääleõiguseta või piiratud hääleõigusega osadega seotud muid õigusi. Loogiline oleks, et selliste muudatuste otsustamisel osalevad nende osade omanikud, kuigi neil puudub üldine hääleõigus. Teeme ettepaneku täpsustada seaduses, et põhikirjaga võib ette näha osasid, millel puudub hääleõigus või mille hääleõigus on piiratud. Samuti teeme ettepaneku täpsustada, et hääleõiguseta või piiratud hääleõigusega osadega seotud õiguste muutmiseks või tühistamiseks on vajalik kõigi vastavate osade omanike nõusolek, kui põhikirjaga ei ole ettenähtud teisiti. Viimatinimetatud lauseosa eesmärk on võimaldada kehtestada põhikirjaga alternatiivne kord õiguste muutmiseks, näiteks näha ette, et õiguste muutmiseks piisab teatud hulga hääleõiguseta või piiratud hääleõigusega osanike nõusolekust. Selline lahendus on kooskõlas osaühingu regulatsiooni dispositiivse iseloomuga ja võimaldab ühingul kohandada otsustusmehhanisme oma struktuuri ja vajaduste järgi. Ettepaneku realiseerimiseks võib muuta äriseadustiku § 154¹ ning kehtestada selle näiteks järgmises sõnastuses: „§ 154¹ Osaga seotud eriõigused ja osaniku eriõigused (2) „Põhikirjaga võib ette näha osaga seotud õiguste või osaniku õiguste erisused, eelkõige hääleõiguse olemasolu ja ulatuse osas osanike otsuste vastuvõtmisel, kasumi jaotamisel või osaühingu likvideerimisel järelejääva vara jaotamisel (osaga seotud eriõigused ja osaniku eriõigused).“ „Põhikirja muutmise sellise otsuse tegemiseks, millega muudetakse osaga seotud eriõigus või osaniku eriõigus, sealhulgas tühistatakse või muudetakse täieliku või

	osalise hääleõiguseta osade õigusi, on vajalik kõigi nende osade omanike nõusolek, kui põhikirjast ei tulene teisiti.	
5.	Osaühingu osa märkimise eesõigus ÄS § 193 lg 1 kohaselt on osanikul osakapitali suurendamise korral väljalastavate osade märkimise eesõigus võrdeliselt tema osaga, kui osakapitali suurendamise otsusega ei ole ette nähtud teisiti. Kui osaühingul on mitut liiki osasid ja lastakse välja ühte või mõnda liiki uusi osasid, on nende märkimisel vastavat liiki osa omajatel eesõigus teiste osanike ees. ÄS § 193 lg 3 võimaldab osade märkimise eesõiguse välistada osanike otsusega, mille puhul on täidetud 3/4 häälteenamuse nõue, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet. Juhatus peab osanikele eelnevalt esitama kirjaliku selgituse, miks märkimise eesõiguse välistamine on vajalik, ja põhjendama selles ka osade väljalaskehinda. ÄS § 193 lg 4 sätestab, et põhikirjas ettenähtud juhtudel võib osade märkimise eesõiguse ÄS § 193 lgs 3 sätestatud viisil (ehk otsusega, mille puhul on täidetud 3/4 häälteenamuse nõue või põhikirjas ette nähtud suurema häälteenamuse nõue) välistada ka üksnes teatud osanike suhtes. Sellise põhikirja muutmise otsuse tegemiseks on vajalik kõigi osanike nõusolek. Kuigi eeltoodud äriseadustiku sätted võimaldavad teatud määral uute osade märkimise eesõiguse regulatsiooni põhikirjaga kujundada (tõstes osanike otsuse vastuvõtmiseks vajalikku häälteenamust või nähes ette need juhud, mille puhul osanike otsusega võib märkimise eesõiguse välistada selektiivselt üksnes teatud osanike suhtes), viitavad kõik asjakohased sätted sellele, et osade märkimise eesõiguse välistamine saab toimuda üksnes osanike otsuse alusel. Paraku ei ole idu- ja tehnoloogiaettevõtete jaoks kirjeldatud regulatsioon piisavalt paindlik. Nimelt on nende ettevõtete puhul tavapärane, et soovitakse kokku leppida konkreetse ettevõtte finantseerimisvajadusi ja investorite ringi arvestav uute osade märkimise eesõiguse regulatsioon, mis erineb äriseadustikus sätestatust. Seejuures võidakse soovida anda märkimise eesõigus üksteise järel erinevat liiki osa omajatele (näiteks esimeses järjekorras A-osa omajatele ja kui nemad ei soovi uusi osasid märkida, siis B-osa omajatele jne) või teatud tunnustele vastavatele osanikele (näiteks investoritele, kellele kuulub üle 5% osakapitalist) ning teiste osanike märkimise eesõigus välistada. Eeltoodud põhjustel teeme ettepaneku näha	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.

äriseadustikus ette võimalus seaduses sätestatud osade märkimise eesõiguse täielikuks välistamiseks põhikirjaga. Sellise põhikirja muutmise otsuse tegemiseks võiks olla vajalik kõigi osanike nõusolek. Märgime, et vastavalt Eelnõule on plaanis täiendada ÄS § 163 lg-tega 4 ja 5 ning näha ette, et ka osaühingule kuuluva oma osa võõrandamine toimub osanike otsuse alusel ning et osanikul on oma osa võõrandamisel osa omandamise eesõigus, mille võib välistada osanike otsusega, mille puhul on täidetud 3/4 või põhikirjas ette nähtud kõrgema häälteenamuse nõue. Eelnõu kohaselt on ÄS § 163 lg 5 tekstis plaanis viidata, et oma osa omandamise eesõigusele kohaldatakse ÄS §-s 193 sätestatud. Nõustume Eelnõus sisalduva ettepanekuga allutada osaühingu oma osade võõrandamine sarnasele eesõiguse regulatsioonile, nagu kehtib uute osade väljalaskmise puhul. Ülaltoodud ettepanek võimaldada uute osade märkimise eesõigust põhikirjaga välistada kehtib ka oma osade omandamise eesõiguse kohta.	
6. Osaühingu oma osa võõrandamine Nagu ülalpool märgitud, on Eelnõu kohaselt plaanis täiendada osaühingu oma osa võõrandamist puudutavat regulatsiooni ning näha ÄS § 163 lg-s 4 ette, et osaühingule kuuluva oma osa võõrandamine toimub osanike otsuse alusel. Nõustume Eelnõus sisalduva ettepanekuga kehtestada oma osa võõrandamise otsustusprotsessile uue osa väljalaskmisega sarnased nõuded (st et reeglina oleks selleks vaja osanike otsust), kuid samas märgime, et praktikas on ka oma osa võõrandamise puhul vajalik paindlikkus, mis on võimaldatud uue osa väljalaskmisel. Viitame seejuures ÄS § 194² sätetele, milles on ette nähtud juhatuse või nõukogu õigus suurendada osakapitali ning teeme ettepaneku, et põhikirjaga võiks anda juhatusele või nõukogule õiguse otsustada ka oma osa võõrandamine.	Mitte arvestatud Oma osaga seonduvad muudatused eelnõust välja jäetud, kuna vajavad põhjalikumat analüüsi.
7. Kirjaliku vormi nõue nõukogu protokollil allkirjastamisel Eelnõu adresseerib tänuväärselt olukorda, kus nõukogu liikmetelt koosoleku allkirja kogumine on ebavajalik bürokraatia (ÄS § 321 lg 4). Eelnõu kohaselt peaks tulevikus nõukogu protokollile alla kirjutama nõukogu esimees ja protokollija. Pöörame tähelepanu asjaolule, et Eesti ühingute nõukogudes, kus on välisosanikud või investorid (sh enamusesiduettevõtetes), on nõukogu liikmed tihti välisriigi residendid. Ka nõukogu esimees on sageli välisriigi resident, kellel üldjuhul puudub	Mitte arvestatud Kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm ei ole piisavalt usaldusväärne. Muudatusega juba lihtsustatakse ja kaob kõigi liikmete allkirjastamise nõue, ettepanekuga soovitakse, et üldse keegi ei peaks allkirjastama, ka nõukogu esimees ega protokollija mitte. Nimetatud nõue on sätestatud eesmärgiga hiljem võimaldada usutavalt tõestada, mida nõukogu koosolekul käsitleti. Kui esialgu tundub ebavajaliku bürokraatiana, siis hilisemates vaidlustes on

Eestis ja Euroopa Liidus kvalifitseeritud elektroonilise allkirja (QES) andmise võimalus. Kuna tänapäeval toimub enamuse koosolekuid elektrooniliste vahendite kaudu, siis on praktikas raskendatud protokollis kirjalik allkirjastamine, muuhulgas ülaltoodud põhjustel ka nõukogu esimehe poolt. Seega teeme ettepaneku täiendada Eelnõus toodud ÄS § 321 lg 4 muudatusettepanekut täpsustusega, et nõukogu koosoleku protokoll võib olla kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Sama ettepanek puudutab ka ÄS § 323 lg-s 4 toodud nõukogu hääletusprotokollis.	kõrgema vorminõude läbi tagatud, et koosolekul räägitud on tõsikindlalt fikseeritud.
8. Mitterahalise sissemakse eseme üleandmise lepingu vorm Vastavalt ÄS § 520 lg-le 2 peab mitterahalise sissemakse eseme üleandmise leping olema sõlmitud kirjalikus vormis, kui seadus ei sätesta notariaalset vorminõuet. Iduettevõtete üks tavalisemaid raha kaasamise viise on konverteeritavad laenud või muud sarnased instrumendid, mis hiljem konverteeritakse ühingu omakapitali, kusjuures sissemakse ese on vastavast lepingust tulenev nõue. Kuna investoriteks on üldjuhul välisriigi isikud, kellel puudub QES allkirja võimalus, siis on antud juhul kirjaliku vormi nõue liigselt koormav ja meie arvates ka ebavajalik. Seega teeme ettepaneku lisada Eelnõusse punkt, mille alusel muudetakse ÄSi selliselt, et mitterahalise sissemakse eseme üleandmise leping võib olla kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, välja arvatud juhul kui seaduse kohaselt on eseme üleandmiseks vajalik kirjalik või notariaalne vorm.	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.
9. Otsuse eelnõu hääletamine Vastavalt ÄS § 173 lg-le 4 ja § 2991 lg-le 5 peab koosolekut kokku kutsumata otsuse vastuvõtmiseks esitatud seisukoht olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Praktikas täidetakse seda vorminõuet lisaks e-kirja teel hääletamisele ka erinevate rahvusvaheliselt aktsepteeritud (mitte QES) digiallkirja platvormide (nt DocuSign) kaudu eelnõud allkirjastades. Kahjuks on esinenud juhtumeid, kus äriregister on keeldunud aktsepteerimast DocuSign platvormi kaudu allkirjastatud seisukohti. Arvestades eeltoodut peame vajalikuks täpsustada Eelnõus või Eelnõu seletuskirjas, et kirjalikku taasesitamist võimaldavat vormi nõutavat seisukohta saab anda ka vastava eelnõu poolt hääletades DocuSign või muu vastava mitte-QES platvormi kaudu allkirja andes.	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.

10.	Otsuste vastuvõtmine koosolekut kokkukutsumata Vastavalt ÄS § 173 lg-le 4, § 2991 lg-le 5 ja § 323 lg-le 5, kui osanike, aktsionäride või nõukogu poolt otsuste vastuvõtmine toimub koosolekut kokkukutsumata, siis tuleb hääletustulemuste kohta koostatud protokollile lisada alati osanike, aktsionäride või nõukogu poolt esitatud seisukohad. Teeme ettepaneku selline nõue eemaldada, kuna praktikas on sellise nõude täitmine sageli ebamõistlikult koormav. Näiteks olukorras, kus ühingul on väga suur osanike või aktsionäride ring ning otsuste üle hääletamine toimub e-kirja teel, siis on sellise protokollide kokkupanek väga mahukas. Lisaks sisaldavad edastatud seisukohad sageli konfidentsiaalset informatsiooni ja isikuandmeid, mis tuleb ühingul protokollide koostamise raames kinni katta, eriti kui on tegemist otsusega, mis tuleb esitada äriregistrile. Kuna juhatus või nõukogu esimees on vastutavad vastavate protokollide koostamise eest, siis on ka juhatuse või nõukogu esimehe kohustuseks veenduda, et hääled oleksid antud õigesti ning protokoll koostatud korrektselt.	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek, mis vajab analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.
	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	
1.	Üldise kvooruminõude kaotamine (eelnõu § 1 p 22 ja 81) Kui praegu on äriseadustikus kirjas, et osaühingu osanike koosolek on otsustusvõimeline, kui sellel on esindatud üle poole osadega esindatud häälest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suuremat esindatuse nõuet, siis eelnõuga muudetakse äriseadustiku § 170 lg 2 sõnastust selliselt, et osanike koosoleku osas kaob kvooruminõue, kuid osaühingu põhikirjas võib ette näha, kui suur arv hääli peab olema osanike koosolekul osadega esindatud, et osanike koosolek oleks otsustusvõimeline. Sarnane muudatus tehakse eelnõuga ka aktsionäride otsuste kohta. Kaubanduskoda ei toeta üldise kvooruminõude kaotamist, sest muudatuse järele puudub praktiline vajadus. Ettevõtjad on harjunud tänase regulatsiooniga ning nad ei ole teada andnud, et tänane kvooruminõue on ebamõistlik. Ettevõtjad on muudatusele pigem vastu, sest selle tulemusena võib tekkida olukord, kus võetakse vastu otsus, millel ei ole osanike/aktsionäride laialdast toetust. See võib omakorda suurendada vaidluste hulka. Eelnõuga plaanitava muudatuse negatiivseks mõjuks on ka see, et see suurendaks koormust nende ühingute jaoks, kes tahavad, et muudatuse	Arvestatud Eelnõust üldise kvooruminõude kaotamine välja jäetud. Senisest suuremat paindlikkust annab õigus põhikirjaga seadusest erinev kvooruminõue ette näha, sh seadusest väiksem esindatus.

	jõustumisel säiliks kvooruminõue. Sellisel juhul peavad äriühingud muutma oma põhikirja. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Kuna seadusjärgse kvooruminõudega ei ole praktilisi probleeme ning ettevõtjad ei soovi selles osas muudatusi, siis teeme ettepaneku jätta eelnõust välja üldise kvooruminõude kaotamine. Alternatiivina võiks kaaluda lahendust, et äriseadustik lubab põhikirjaga loobuda kvooruminõudest.	
2.	Hääle andmisel juriidilise isiku huvidega arvestamine Eelnõu § 10 punktiga 1 täiendatakse tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-i 33 muu hulgas lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „Hääle andmisel tuleb arvestada juriidilise isiku huvidega“. Kaubanduskoja hinnangul vähendab selline muudatus õigusselgust ja õiguskindlust ning võib seetõttu kaasa tuua vaidlusi. Juhime tähelepanu sellele, et äriühingu omanikud lähtuvad hääletamisel sageli sellest, kuidas suurendada oma vara väärtust, mitte äriühingu väärtust. Näiteks dividendi väljamaksmine ei ole sageli äriühingu huvides, kuid selline otsus teenib äriühingu omanike huvisid ja peab olema ka edaspidi lubatud. Sellistes olukordades ei ole mõistlik eeldada, et omanik hääletab ühingu, mitte enda huvides. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta eelnõust välja tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-i 33 täiendamine lõikega 1¹.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.
3.	Osa võõrandamine ilma notariaalselt tõestatud käsutustehinguta Äriseadustiku § 149 lg 6 näeb ette, et kui osaühingu osakapital on vähemalt 10 000 eurot ja täielikult sisse makstud, võib põhikirjaga loobuda notariaalselt tõestatud käsutustehingu vorminõudest ja näha ette, et osa võõrandamise käsutustehing tehakse vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Põhikirja sellise kinnitamise või muutmise otsuse poolt peavad olema kõik osaühingu osanikud. Oleme saanud ettevõtjatelt tagasisidet, et hetkel kehtiv nõue, et vorminõude leevendamiseks peab osakapital olema vähemalt 10 000 eurot, on liiga range ja takistab osadel osaühingutel vorminõude leevendamist. Seetõttu leiame, et seadusest tuleb kaotada nõue, et osakapital peab olema vähemalt 10 000 eurot. See võimaldab osanikel põhikirjas	Mitte arvestatud Rahalise piiri seadmine oli omal ajal põhimõtteline otsus. Kui rahaline piir kaotada, võib juhtuda, et teadmatusest loobutakse notariaalsuse nõudest, mis on tegelikult ülimalt riskantne ja problemaatiline, sest võõrandamine on võimalik kasvõi sotsiaalmeedia vestluse kaudu. Osakapitali nõue on sel režiimil seetõttu, et suurema osakapitaliga osaühingud saavad lubada endale õigusnõustamist, et teha teadlik otsus selle kasuks või siis probleemide korral neid lahendada. Väiksemate osaühingute jaoks on see mõnevõrra keerulisem. Pigem võiks osade võõrandamisel notariaalsuse nõudest loobumise võimalust piirata või üldse ära kaotada, arvestades, et on notariaalse kaugtõestamise võimalus ja aina enam ka

	paindlikumalt kokku leppida osa võõrandamise vorminõuet. Me ei näe, et selline muudatus kahjustaks osanike huvisid, sest endiselt jääb kehtima põhimõte, et põhikirja muutmise poolt peavad olema kõik osaühingu osanikud. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Muuta äriseadustiku § 149 lg 6 sõnastust ja sõnastada see järgmiselt: „(6) Põhikirjaga võib loobuda käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatud vorminõudest ja näha ette, et osa võõrandamise käsutustehing tehakse vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Põhikirja sellise kinnitamise või muutmise otsuse poolt, millega loobutakse käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatud vorminõudest või see taastatakse, peavad olema kõik osaühingu osanikud.“	välismaa id-kaartidega võimalik e-notarit kasutada.
4.	Kandeavalduse esitamine ja kande tegemine osanike nimekirjas Kehtiva äriseadustiku § 149 lg 4 teise lause kohaselt peab osa võõrandamise käsutustehingu tõestanud notar saatma lepingu tõestamisest alates kahe päeva jooksul äriregistri pidajale valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud vormis teate osa võõrandamise kohta. Eelnõu § 1 punktiga 13 tunnistatakse see lause kehtetuks, sest sellise kande tegemiseks ei piisa üksnes notari teatest, vaid tuleb esitada ka õigustatud isiku tahteavaldus registrikandeks ehk omandi üleminekut väljendavaks õigusmuudatuseks. Lisaks täiendatakse eelnõu § 13 punktiga 6 äriregistri seadust §-ga 37¹, mis sätestab kandeavalduse esitamise ja kande tegemise osanike nimekirjas. Näiteks näeb eelnõu ette, et osanike nimekirjas kande tegemise avalduse võib esitada kandest puudutatud isik. Kaubanduskoda ei toeta eelnõuga valitud lahendust, sest selle kohaselt võib pikeneda osanike vahetamise protsess. See võib võtta rohkem aega, sest edaspidi teostaks osa võõrandamise tehingu osas kontrolli nii notar kui ka Tartu Maakohtu registriosakond. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume leida lahendus, mille tulemusena ei pikeneks osanike vahetamise protsess ega suureneks erinevate osapoolte koormus. Toetame lahendust, et kanne tehakse notari saadetud teate alusel ning Tartu Maakohtu registriosakond ei teeks tehingu osas topeltkontrolli.	Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväarsust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti).
5.	Osaühingu tähtaeg	Arvestatud

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse äriseadustiku §-i 139 muu hulgas lõikega 1² järgmises sõnastuses: „Põhikirjas võib ette näha osaühingu tähtaja. Tähtaja möödumise korral osaühing likvideeritakse.“ Seletuskirjas (lk 10) on toodud välja, sel juhul puudub vajadus tähtaja möödumisel otsustada osaühingu lõpetamine, vaid ühing satub automaatselt likvideerimise faasi. Likvideerimine tehakse osaühingu likvideerimise sätete kohaselt. Osaühingu tähtaeg kantakse osaühingu registrikaardile. Kaubanduskoja hinnangul võiks vähemalt seletuskirjas uut regulatsiooni detailsemalt selgitada. Näiteks tekib küsimus, kas ja kuidas on võimalik osaühingu tähtaega muuta. Kas tähtaja muutmiseks tuleb muuta põhikirja või asutamislepingut? Lisaks ei ole üheselt selge ka see, kas on lubatud algselt tähtajaliselt asutatud osaühingut muuta hiljem nõ tähtajatuks osaühinguks. Rohkem tuleks lahti selgitada ka tähtajalise osaühingu likvideerimise protsessi. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Tuua vähemalt seletuskirjas detailsemalt välja, kuidas toimub osaühingu tähtaja muutmine ning osaühingu likvideerimine tähtaja möödumisel.	Vajab täiendavat analüüsi ja regulatsiooni, jääb sellest eelnõust välja.
6. Kontaktaadress Eelnõu § 1 punktiga 29 muudetakse ja sõnastatakse äriseadustiku § 172 lg 1 järgmiselt: „(1) Koosoleku kokkukutsuja saadab osanike koosoleku toimumise teate kõigile osanikele. Teade saadetakse kontaktaadressile, mille on osanik teatanud ühingule. Kui koosoleku kokkukutsuja teab või peab teadma, et osaniku aadress erineb ühingule teatatud aadressist, tuleb teade saata ka sellel aadressil. Teade peab olema saadetud selliselt, et see tavalise edastamise korral jõuaks adressaadini vähemalt üks nädal enne koosoleku toimumist.“ Praegu näeb äriseadustik ette, et teade saadetakse osanike nimekirja kantud aadressil või elektronposti aadressil. Hetkel jääb ebaselgeks, kas edaspidi tuleb teave saata osaniku aadressile või elektronposti aadressile. Toetame lahendust, et teavet võib jätkuvalt saata nii füüsilisele aadressile kui ka elektronpostiaadressile. Sama kommentaar on meil ka eelnõu § 1 punkti 51 (äriseadustiku § 181 lg 1) kohta ,mille kohaselt on osanik kohustatud teatama ühingule oma kontaktaadressi.	Arvestatud Eelnõus küsimus lahendatud selliselt, et koosoleku kokkukutsumise teade tuleb saata elektronposti aadressile, mille osanik on teatanud ühingule. Üksnes juhul, kui osanik on eraldi soovi avaldanud, et soovib koosoleku teadet postiaadressile, saadetakse kutse sinna.

	<u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Muuta eelnõu sõnastust selliselt, et teade saadetakse aadressile või elektronposti aadressile, mille on osanik teatanud ühingule. Õigusselguse tagamiseks sobib ka lahendus, et seletuskirjas on selgelt välja toodud, et teate võib edastada nii füüsilisele aadressile kui ka elektronposti aadressile.	
7.	Väärtpaberite registris ajutistel kontodel olevate aktsiate tühistamine ilma puudutatud aktsionäride nõusolekuta Toetame äriseadustiku § 356 täiendamist lõikega 2² (eelnõu § 1 p 116) ning väärtpaberite registri pidamise seaduse § 18 täiendamist lõikega 4¹ (eelnõu § 12) muutmist, mille tulemusena on edaspidi võimalik aktsiaseltsi üldkoosolekul otsustada aktsiate tühistamine ilma puudutatud aktsionäride nõusolekuta olukorras, kus need aktsionärid ei ole väärtpaberite registris oma aktsiaid ajutiselt kontolt enda isiklikule väärtpaberikontole üle kandnud.	Teadmiseks võetud
	Eesti Kindlustusseltside Liit	
	Seada näiteks väärtpaberikonto halduritele kohustus (mõistagi eranditega, sh rahapesu risk jm) avada konto välismaa isikule, et viimasel oleks võimalik Eesti ettevõtte aktsiaid omandada. Praegu ei pruugi välismaa isikul olla võimalik aktsiaseltsi asutada või aktsiaid osta, sest aktsiaid hoitakse aktsia omaniku väärtpaberikontol, mille pidajaks saab olla üksnes keskodepositooriumis registreeritud väärtpaberikonto haldur (ÄS § 32), aga välismaisele isikule keeldutakse kontot avamast.	Mitte arvestatud Äriseadustiku muudatustega ei saa krediitiasutust ega kedagi muud kohustada välismaalastele kontot (väärtpaberikontot) avama.
	Eesti Korterühistute Liit	
1.	Ettepanek KrtS paragrahvi 21 muutmiseks Kehtiva KrtS § 21 lg 2 järgi kohaldatakse seaduses või korteriühistu põhikirjas sätestatud üldkoosoleku kvooruminõudeid ka otsuste tegemisel ilma koosolekut kokku kutsumata. Klassikalisel koosolekul tähendab kvoorumi puudumine seda, et KrtS § 23 lg 1 kohaselt tuleb kokku kutsuda uus koosolek, mis on otsustusvõimeline sõltumata osalejate arvust. See mehhanism tagab, et otsuseid on võimalik siiski vastu võtta ega jääda püsiva otsustusvõimetuse tõttu n-ö halvatud olukorda. KrtS § 21 ei sätesta analoogset võimalust olukorras, kus otsuseid tehakse koosolekut kokku kutsumata vormil põhineval otsustusprotsessil. Praegu ei ole võimalik korraldada nn kordusmenetlust, mille	Mitte arvestatud Täiendav ettepanek mis vajab analüüsi, sellega tegeletakse järgmises eelnõus.

	puhul ei oleks otsuste vastuvõtmine sõltuv osalejate arvust. Seetõttu võib juhtuda, et kirjalikus vormis otsustamise protsess ebaõnnestub üksnes vähese osalusaktiivsuse tõttu, kuigi samas olukorras oleks klassikalisel koosolekul võimalik teha otsuseid korduskoosolekul (seaduse terminoloogias uuel koosolekul) sõltumata osalejate arvust. Seadusandja poolt tagatud alternatiivne otsustamisvorm on paraku paljudes ühistutes kasutuks osutunud, kuna vähese osalusaktiivsuse korral ei ole ühistul võimalik KrtS § 21 alusel otsuseid vastu võtta ega juhtimist tõhusalt korraldada. Samas on meie hinnangul ebamõistlik suunata ühistuid eelistama klassikalist otsustusvormi pelgalt seetõttu, et kirjalikus vormis otsuste vastuvõtmisele ei ole ette nähtud teistkordset otsustusprotsessi kvooruminõudest vabastatuna. Täiendavalt juhime tähelepanu järgmisele: • Otsustusprotsessi võrdsus: Kuigi seadus näeb ette kaks paralleelset otsustamisviisi, tagab korduskoosoleku regulatsioon otsustusvõime ainult klassikalisele koosolekule. Selline erinev kohtlemine ei tulene otsustamisvormi sisulisest loogikast ning tekitab põhjendamatut ebavõrdsust. • Juhtimise tõhusus: Kui kirjaliku menetluse kaudu otsuseid teha ei õnnestu, tuleb ühistutel sageli pöörduda tagasi klassikalise koosoleku mudeli juurde, mis pikendab protsessi ja suurendab halduskoormust. See ei ole kooskõlas eesmärgiga võimaldada ühistutel paindlikku ja ajasäästlikku otsustamist. • Praktilised vajadused: Kirjalik menetlus on paljudes ühistutes eelistatud vorm, kuna liikmetel ei ole võimalik füüsiliselt koosolekutel osaleda. Ilma kordusmenetluse võimaluseta kaotab seadusandja loodud paindlik lahendus oma tegeliku väärtuse.	
	Eesti Linnade ja Valdade Liit	
	Lisada ÄS § 9 lg 3 loetellu tulundusühistu lühendina lühend „TÜH“ või „ÜH“.	Mitte arvestatud Ei ole käibes välja kujunenud lühendid, vajab täiendavat analüüsi.
	Eesti Pangaliit	
1.	ÄS § 185 lg 1 p 4. Eelnõu seletuskirjast ei selgu, kuidas sisustada mõistet „samal tegevusalal tegutsev“, mistõttu palume seda võimalusel teha.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.
2.	ÄS § 520 lg 4. Palume korrigeerida vastavalt osauhingu ja aktsiaseltsi asutamist puudutavad muudatused, arvestades kehtivat seadust ja/või teha	Arvestatud

	täiendavad muudatused ÄS §-s 247.	
3.	ÄS § 520 lg 5. Ettepanek mitte piiritleda osa- või aktsiakapitali tagastamise võimalust vaid maksekontoga, kust algne makse tehti, vaid tagasimakse saamiseks õigustatud isiku(te) kaudu (asutajad, asutajate poolt volitatud isik vms).	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
4.	ÄS § 520 lg 5 ¹ . Seletuskiri ei selgita, mis saab nendest äriühingutest, kelle sissemakse on tagastatud, aga registripidajale teavitamise kohustust ei ole. Leiame, et selles osas peab nii eelnõu tekst kui seletuskiri olema konkreetsem, et tagada õigusselgus.	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
5.	RahaPTS § 27 lg 2. Muuta seletuskirja sõnastust seoses maksekonto avamise võimalusega e-äriregistris.	Arvestatud
6.	RahaPTS § 27 lg 2. Palume selgitust, milline on seaduseandja tegelik tahe: kas võimaldada kandeid teha ainult EEA lepinguriigi krediitiasutustes avatud maksekontodele või ka makseasutustes avatud maksekontodele.	Arvestatud Eelnõu ja seletuskirja sõnastust on muudetud.
7.	ÄS § 140 lg 2 kehtiv sõnastus on järgnev: Asutajad peavad tasuma osa eest täielikult enne osaühingu äriregistrisse kandmise avalduse esitamist. Ettepanek muuta sõnastust järgnevalt: „asutajad võivad tasuda osa eest täielikult enne osaühingu äriregistrisse kandmise avalduse esitamist.“	Mitte arvestatud Osa eest peab tasuma täielikult enne osaühingu äriregistrisse kandmist, kuid seda ei pea tegema maksekontole ega deposiidina registripidaja kontole. Sätte sõnastus ei takista ühingu asutamist e-äriregistris.
8.	ÄS § 520 lg 4 käsitleb oma sõnastuses nii osaühingut kui ka aktsiaseltsi. Seletuskirjas on lisatud selgitus vaid osaühingu vaatest. Sõnastus tuleb korrigeerida, et oleks selgelt arusaadav, kas antud põhimõtte laieneb lisaks osaühingule ka aktsiaseltsile. Täiendavalt arvestada ettepanekut ÄS muutmise eelnõu § 1 p 128 juures ning korrigeerida ÄS §-s 520 läbivalt kasutatavaid termineid, st nii kehtivas ÄS-s kui ka muutmise eelnõus kasutatakse läbisegi viiteid äriühingule, eraldiseisvalt osaühingule ja aktsiaseltsile. Seaduse tekst peab olema üheselt arusaadav, st lugejale peab olema selge, kas sätestatud nõuded kehtivad laiemalt äriühingutele, vaid osaühingule või osaühingule ja aktsiaseltsile.	Arvestatud
9.	Eelnõu § 14 Rakendussäte. Ettepanek kehtestada krediitiasutuste jaoks analoogne regulatsioon registripidaja juures avatud deposiidikontodega (kehtiva ÄS § 520 lg 5 ja ka § 520 lg 5 uue sõnastuse viimane lause).	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.

10.	Ettepanek muuta eelnõu § 14 lg 1 sõnastust järgnevalt: „Käesoleva seaduse § 1 punkte 130 ja 131 ning § 7 punkti 2 kohaldatakse ka enne käesoleva seaduse jõustumist asutatava äriühingu nimele avatud kontole, sh e-äriregistri kaudu automaatselt ühingu asutamisel loodud kontole või notari kaudu avatud kontole ja deposiidina registripidaja kontole tasutud osa- või aktsiakapitali, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa suhtes.“ Eelnõu seletuskirjas on rakendussätte selgitamisel viidatud ainult kiirmenetluses asutatud osaühingute stardikontodele. Meie arusaamise kohaselt laieneb see kõikidele juba avatud stardikontodele, st nii osaühingute stardikontodele, sõltumata sellest kas need on avatud kiirmenetluses või ilma kui ka aktsiaseltside stardikontodele. Palume seletuskirja selles osas täiendada.	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
11.	Ettepanek ühtlustada kasutatavad terminid. Läbisegi on kehtivas Äriseadustikus kui ka Äriseadustiku muutmise eelnõus kasutatud termineid: maksekonto, pangaarve, ajutine konto, arvelduskonto, arve, stardikonto.	Arvestatud osaliselt Terminoloogia on ühtlustatud eelnõus ja seletuskirjas. Eelnõusse on lisatud ÄS § 247 muutmine.
	Notarite Koda	
1.	Paragrahvi 139 täiendamine lõikega 1² Paragrahvi 139 lõike 1 ² eesmärk on võimaldada asutada osaühing sarnaselt tulundusühistuga tähtajaliselt, nt mingi äriprojekti elluviimiseks. Sel juhul puudub vajadus tähtaja möödumisel otsustada osaühingu lõpetamine, vaid ühing satub automaatselt likvideerimise faasi. Likvideerimine tehakse osaühingu likvideerimise sätet kohaselt (ÄS § 205 jj.). Osaühingu tähtaeg kantakse osaühingu registrikaardile. Palume täpsustada järgmist: 1. Kas osaühingu tegevuse jooksul on võimalik muuta ühingu tähtaegsuse regulatsiooni, st muuta tähtajaline osaühing tähtajatuks? Kui see on võimalik, kas on registrite tehnilises süsteemis tagatud, et ühing pärast tähtaja eemaldamist enam automaatselt likvideerimisse ei satuks? 2. Kas osaühingu muutmine tähtajaliseks peaks olema võimalik ka pärast osaühingu asutamist?	Arvestatud Vajab täiendavad analüüsi ja põhjalikumat regulatsiooni, jääb sellest eelnõust välja.
2.	ÄS 149 muutmine ja ÄRS § 37¹ Näha ette selge regulatsioon, mille kohaselt ei ole registrisse osa võõrandamise kande tegemiseks vaja kaasata juhatust, on kahtlemata tervitatav. Praegune	Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine

praktika on osa võõrandajate ja omandajate vaates ebamugav, kohmakas ning õigusi riivav. Küll aga vajab lahendus oluliselt põhjalikumalt läbimõttlemist. Toome välja järgmised probleemkohad: • Väljapakutud regulatsioon kaotab ära notari kohustuse esitada registrile teade osa võõrandamise kohta ega pane notarile kohustust esitada registrile käsutustehingut, milles sisalduvad osalejate avaldused või nõusolekud registrile. Praktika näitab, et osalejad valivad enamasti võimaluse esitada kandeavaldus ise (eriti kui osanik on ühtlasi juhatuse liige), kuid sellega ei saada sageli hakkama või unustatakse avaldus üldse esitamata. Selle tulemusena jääb osa üleminek registrisse kandmata. Praegu on notari teade toimikus sellisel juhul ainsaks usaldusväärseks tõendiks, et osa võõrandamise käsutustehing on toimunud. Kui notarite teatest loobutakse ja pooled dokumente ei esita, ei jää registrisse osa võõrandamisest mingit jälge. See omakorda tõstab kuritarvituste, sh rahapesu riski. • Siinkohal on paslik tsiteerida ühe varasema sarnase Justiits- ja Digiministeeriumi eraõiguse talituse muudatusplaani kohta avaldatud Tartu Maakohtu registriosakonna kohtunikuabi-osakonnajuhataja seisukohta: „/.../notarid esitavad notariaadimäärustikus sätestatud nõutele vastavaid osa võõrandamise teateid. Tegemist on usaldusväärsete dokumentidega, millega saab registripidaja kande tegemisel arvestada, mida aga avaldajate avalduste kohta öelda ei saa /.../. Notari teate esitamisel avaldus (olgu see siis juhatuse või muu puudutatud isik), mingit õiguskindlust juurde ei anna. Praktikas esinevad tihti erisused notari teadete ja avalduste vahel ning asjaolude täpsustamisel ja koostöös notaritega on enamasti selgunud, et väärad on avalduses esitatud andmed, mitte notari teates esitatud andmed. Sisuliselt seadusemuudatuse tulemusena võetakse registripidajalt ja ka notarilt jt ära ainus usaldusväärne dokument, mis registripidajale osanike nimekirja muutmiskandel esitatakse. /.../ Notarite teated on ülevaatlikud ning tagavad registripidajale võimaluse	läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväärsest veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti).
--	--

kandeavalduse kiireks lahendamiseks olukorras, kus ühingu juhatus on esitanud ka avalduse ja tasunud riigilõivu. Kui kohtunikuabidel tuleb hakata läbi töötlemas pikki üksikasjalikke lepinguid osanike muutmiskannete tegemiseks, siis tuleb ka registripidajale anda (analoogselt kinnistusosakonna asja lahendamise tähtajaga) vähemalt 3-kuuline kandeavalduse läbivaatamise tähtaeg.

Kui Justiitsministeeriumil on soov tagada osanike ja hooneühistu liikmete nimekirjas esitatavate andmete õige ja kiire muutmine, tuleks kaaluda pigem seadusemuudatusi, mis võimaldavad osanike nimekirjas (hooneühistule kohaldatakse osanike nimekirjas sätestatud) muudatuste tegemist notari teate alusel. Nagu märkisime – esitatavad avaldused ei anna juurde õiguskindlust ning pigem venitavad olemasolevaid menetlusi (n.ö sisutühjade avalduste esitamine, kus avaldused esitatakse aga notariaalselt tõestatud tehinguid osadega tehtud ei ole). Kui seadusandja eesmärk on, et osanike nimekirja muutmiskande eest notari teate alusel tuleb tasuda riigilõiv, siis tuleb see sellisel kujul ka riigilõivuseadusesse sisse viia. Eeltoodu annaks registripidajale võimaluse taastada osanike ja hooneühistu liikmete nimekirjas õigete ja õigeaegsete kannete tegemine ning tagada registris olevate andmete õigsus (mida käesoleva regulatsiooni juures ei ole võimalik tagada, kuna muutmiskandeavaldusi ei esitata või on avaldused väära sisuga).“

- Kuigi osa loetakse üle läinuks alles registrikande tegemisel, esineb praktikas endiselt tingimuslikke käsutustehinguid, mille puhul osa üleandmise käsutustehing jõustub alles teatud tingimuse saabumisel (nt ostuhinna tasumine). Pakutud regulatsioon võimaldaks pahatahtlikul ostjal esitada käsutustehing registrile enne tingimuse saabumist ning kuna registripidaja sisuline kontroll on piiratud, saaks ostja registris osanikuks ilma, et oleks täitnud oma lepingulised kohustused.
- Väljapakutud regulatsiooni sõnastusest ei nähtu üldse, kas osa võõrandaja nõusolek

	registrikande tegemiseks on nõutav. Väljapakutud ÄRS § 37¹ lõike 1 näidisloetelu puudutatud isikutest (samuti seletuskiri) käsitleb puudutatud isikuid kui neid, kellel on õigus avaldus esitada (st sisuliselt on tegemist õigustatud isikutega). Kinnistamismenetluses on puudutatud isikud aga need, kelle õigus võib kandest mõjutatud olla (kahjustatud saada). Ainuüksi see, et isik on sõlminud käsutustehingu, ei tähenda, et ta on andnud nõusoleku registrikande tegemiseks (vt eelnev tingimusliku tehingu näide). • Teeme ettepaneku ÄRS § 37¹ lõike 1 punktis 3 täpsustada, et piisab, kui avalduse esitab vähemalt üks pärijatest (kui pärijaid on mitu). Sarnased tähelepanekud kehtivad ka osa pantimise tehingute registrisse kandmise osas ja hooneühistutega seonduvate sarnaste muudatuste osas.	
3.	Äriregistri kannete tegemine avalduste laekumise järjekorras Teeme ettepaneku lisada ÄRS säte, mille kohaselt teeb äriregister kandeid avalduste laekumise järjekorras, analoogiliselt kinnistusmenetluses kehtivale põhimõttele. Kui seadusandja eesmärk on, et äriregister oleks avalikult usaldatav, eeldab see, et registripidaja järgib kannete tegemisel ettenähtavat järjekorda. Praegu puudub selge seaduslik alus, mis nõuaks kannete tegemist saabumise järjekorras. Praktikas esineb seetõttu olukordi, kus hilisem avaldus välistab varasema menetlemise. Näiteks on olnud juhtumeid, kus osa võõrandamise kohta on esitatud registrile teade ning nõuetekohane avaldus - registril on selle menetlemiseks seadusest tulenev tähtaeg 5 päeva. Neljandal päeval laekub sama osa kohta kohtutäituri arestimise avaldus, mis kantakse registrisse samal päeval. Selle tulemusel ei saa varasema avalduse osas kannet teha ja osa omandaja, kes on oma kohustused täitnud, ei saa osanikuks. See tekitab tehinguosalistele ebakindlust ja vähendab registri avalikku usaldatavust.	Mitte arvestatud Vajab täiendavad analüüsi ja põhjalikumat analüüsi, selle eelnõu raames ettepanekut ei käsitleta.
4.	Mittetulundusühingutega seonduvad muudatused Seletuskirja kohaselt: „Paragrahvi 21 kavandatud neljas muudatus on nähtud ette lõikesse 8. Muudatuse eesmärk on ühtlustada erinevate ühinguliikide vahel koosoleku protokoll	Arvestatud Seletuskirja parandatud.

	notariaalse tõestamise nõudeõigust omavate liikmete määra. Kehtiva § 21 lõike 8 kohaselt peab sellekohase taotluse esitama kas vähemalt 1/5 mittetulundusühingu liikmetest või vähemalt kuus mittetulundusühingu liiget, kui mittetulundusühingul on alla 30 liikme. See on liiga suur liikmete arv, kes peavad protokollis notariaalset tõestamist nõudma, liiga suur liikmete arvu nõue võib protokollis notariaalse tõestamise nõudmist takistada ega ole seetõttu põhjendatud. Muudatuse kohaselt piisab, kui nõude esitab 1/10 mittetulundusühingu liikmetest. Lisaks täpsustatakse ka tähtaega, mida tuleb arvestada koosoleku protokollis notariaalse tõestamise soovi korral. <u>Sellekohane taotlus tuleb muudatuse kohaselt esitada kolm päeva enne üldkoosoleku toimumist.</u> Juhime tähelepanu, et seaduseelnõust tsiteeritud lõigu viimases lauses nimetatud muudatust ei nähtu. See oleks ilmselt ka liiga lühike tähtaeg, et leida kolme päevaga notar, kel juhtub olema just sel hetkel vaba aega väljasõiduks koosolekule.	
	Esitame käesolevaga mõned täiendavad ettepanekud sihtasutuste seaduse ja seonduvate seaduste muutmiseks. Nende muudatuste eesmärk on lisaks õigusraamistiku ajakohastamisele tugevdada Eesti positsiooni piirkondliku varahalduskeskkonnana ja hoida kapitali kodumaal. Täna kasutavad eestlased varaplaneerimisel välismaiseid struktuure (nt sihtasutusi ja <i>trust</i>-e). Eesti kodanikele kuuluva vara paigutamisega välismaistesse <i>trust</i>-idesse/sihtasutustesse kaasneb kapitali väljavool, mh nt tasud välismaistele usaldusisikutele, juhatuse liikmetele, juristidele, audiitoritele, raamatupidajatele ja muudele teenusepakkujatele; samuti võib kaasneda teatav ebakindlus nii asutajate endi kui ka nende võimalike võlausaldajate/pärijate/pereliikmete jaoks. Eestis loodav madalate kulude ja selge õigusraamiga eraõiguslik sihtasutus looks võrdsemad võimalused perekondliku vara kaitseks, põlvkondade üleseks varaplaneerimiseks ja haavatavate pereliikmete ülalpidamise korraldamiseks. Seda vajavad mitte ainult väga jõukad pered, vaid ka tavalised pereettevõtjad ja näiteks inimesed, kes soovivad säilitada näiteks talu või maakodu järeltulevatele põlvedele.	Arvestatud Eelnõusse on viidud erasihtasutust reguleerivad uued normid.

6.	Palume vaadata üle muudatusettepanek sihtasutuste seadusesse, mille kohaselt paragrahvi 29 lõike 3 teist lauset täiendatakse pärast tekstiosa „alates taotluse saamisest“ tekstiosaga „või, kui koosolek ei toimu kolme nädala jooksul, alates taotluse“ – sõnastuslikult jääb see muudatus arusaamatuks, kuna sätte terviktekst oleks pärast muudatust järgmine: „(3) Nõukogu koosolek kutsutakse kokku, kui seda nõuab nõukogu liige, juhatus või audiitor. Kui koosolekut ei kutsuta kokku kahe nädala jooksul alates taotluse <u>saamisest või, kui koosolek ei toimu kolme nädala jooksul, alates taotluse</u>, on nõukogu liikmel, juhatusel või audiitoritel õigus koosolek ise kokku kutsuda.“	Arvestatud Eelnõu parandatud.
	Tartu Maakohtu registriosakond	
1.	Esimesena kirjutame seoses ÄRS § 37 täiendamisega, eelnõu kohaselt lisatakse seadusesse § 37¹. Kuigi meie hinnangul eeldaksid muudatused äriseadustiku muutmist, juhime tähelepanu järgnevale: 1. Alates osa võõrandamise konstitutiivse kande nõude kehtestamisest on osa võõrandamise ja omandamise protsess muutunud ettevõtjate jaoks ajaliselt pikemaks ja rahaliselt kulukamaks, kuid eelnõuga ei lihtsustata osa võõrandamise ja omandamise protsessi ning osaniku õiguste tekkimist. 2. Eelnõuga pannakse ettevõtjatele täiendavate dokumentide esitamise kohustus (käsutustehing, nõusolekud, põhikirjaliste tingimuste/piirangute järgimist tõendavad dokumendid). 3. Eelnõuga pannakse registripidajale täiendavad kohustused osa kohta kande tegemise kontrollimisel. Puudutatud isikute ring loeteluna on vajalik. 4. Sisuliselt soovitakse äriregistri menetlusse tuua kinnistusraamatu menetlust arvestamata äriregistri või registris peetavate ühingute olemust. Kohtunikuabi peaks üle kontrollima käsutuse kehtivuse, puudutatud isikute nõusolekud ning põhikirjalised tingimused/piirangud – kontrollima notarit. 5. Põhikirjalised piirangud tähendavad põhikirjas sisalduva osanike lepingu täitmise kontrollimist käsutuse kehtivuse tingimusena, mida avalduse esitanud puudutatud isikul ei ole võimalik tõendada. Lisaks tuleks registripidajal hakata nõudma täiendavaid dokumente (teavitused, nõusolekud) ning kontrollima erinevate tähtaegade järgimist käsutuse kehtivuse eeltingimusena.	Osanike nimekirja praegune korraldus kehtib uue äriregistri seaduse vastava regulatsiooni jõustumisest 1. septembrist 2023. a. Seadusandja otsustas, et osanike nimekirja pidamise korral äriregistris on tegemist n-ö tugeva registriga, kus omandiõigus läheb üle käsutustehingu ja registrikande alusel. Seadusandja tahtele võimaldada osanikul avaldust esitada viitab nimetatud seaduse <u>eelnõu seletuskirjas</u> eelnõu § 37 lõike 1 kohta antud selgitus: „<i>Paragrahvi 37 lg 1 aluseks on kehtivad ÄS § 33 lg 1, MTÜS § 79 lg 1 ja TsMS § 593 lg 1. Lõige viitab sellele, et kande võib teha ka kellegi teise avalduse alusel, nt osaniku avaldus osaniku andmete muutmiseks.</i>“ (lk 21)“. Olgugi, et kehtiva ÄRS-i § 37 lg 1 reguleerib avaldusi, mis tuleb esitada "registrisse kantud andmete muutmise korral" ja otseselt osaniku vahetust ei puuduta (registriandmed ei ole osa käsutustehingu tegemise järel valed või muutunud, sest osa omand läheb üle registrikandega), on siiski ilmne, et seadusandja eesmärk on olnud lubada ka osanikel endil avaldust osaniku kande muutmiseks esitada. Äriregistrit peetakse kohtus hagita menetluses (tsiviilkohtumenetlus, TsMS § 475 lg 1 p 10, § 591 p 1). Hagita menetluse algatab kohus omal algatusel või huvitatud isiku või asutuse avalduse alusel (TsMS § 476 lg 1). Vaidlust ei ole selles, et osaniku vahetuse korral on kande tegemisest (mis on selle õigusmuudatuse toimumiseks vältimatult vajalik) huvitatud isikuteks eelkõige osa

6. Tänaused menetlustähtajad (5 tööpäeva või kiirmenetlus) ei ole adekvaatsed sellise menetluse teostamiseks. Ettevõtjate jaoks pikeneks osa võõrandamise ja omandamise protsess veelgi ning muutuks kulukamaks. Samuti võib tehingu tegemise ja registrikande ajaline vahe kaasa tuua ettevõtjatele probleeme ja ebamugavusi. 7. Riigikohtu selgitusel on registrimenetlus formaliseeritud ja kiire menetlus, mis peaks piirduma dokumentide minimaalsete sisu- ja vorminõuete kontrolliga. 8. Seletuskirjas viidatud Riigikohtu lahend käsitles kitsalt mitme keelumärke kandmise lubatavuse küsimust ühele osale ning viitas kinnistusraamatu pidamise põhimõtete kohaldamisele, kuna ÄRS-is kohane menetlusnorm puudub. 9. Lepingute esitamisel registripidajale tekib mitmeid andmekaitse küsimusi, mida püütakse eelnõu seletuskirja kohaselt vähendada. Kuigi leping pole eelnõu kohaselt avalikus toimikus, vaid registritoimikus, tekitab see võimalikke andmekaitse probleeme. Pole selge, kuidas on lahendatud vaid osanike juurdepääs nimetatud lepingule, sest kogu registritoimiku juurdepääsuga on osanikele koheselt nähtavad kõik ühingu mitteavalik andmed, sh ühingu lepingud, kaebused ja kirjavahetus? Näiteks võib osa võõrandamise leping olla sõlmitud tingimustel, mille avaldamist pooled ei soovi ka juhatusel (nt tehingu hind). Registripidaja ei saa piirata juhatuse juurdepääsuõigust toimikus olevatele kande aluseks olevatele dokumentidele. 10. Kui ühing ei ole menetlusosaline, siis lahendi kättetoimetamine füüsilisest isikust osanikule vajaks ülevaatamist, seaduse täiendamist. Oleme arvamisel, et eelnõus märgitu ei lihtsusta registrimenetlust. See pole meie hinnangul koosõlas ka ministeeriumi seisukohaga, olla innovaatilisem ja lasta lahti liigsest bürokraatiast. Samuti ei toeta olemasolevad tehnilised lahendused uut osanike registrit, sõnastusest jääb ekslik mulje, et tegemist on lihtsa muudatusega, milleks pole ette nähtud tehnilisi muudatusi või üleminekuaega. Kui alles jääb avalduse esitamise kohustus ning osanike andmeid registris ei saa muuta notarilt saadud andmete alusel, tekib juurde hulk lahendamist vajavaid küsimusi.	omandaja ja võõrandaja ehk endine ja uus osanik, mitte osaühing või selle juhatus. Osaühing ega selle juhatus ei ole osa käsutamise tehingu pooleks ning see kehtib ka juhul, kui osa käsutamiseks on põhikirja kohaselt vajalik teiste osanike, juhatuse, nõukogu või muu isiku nõusolek (ÄS § 149 lg 3). Kui asuda seisukohale, et osaniku kande muutmiseks kandeavalduse esitamise õigus on ainult osaühingul selle juhatuse kaudu, siis satuksid osanike, eriti vähemusosanike õigused sõltuvusse sellest, kas ja mis tingimustel on juhatus nõus kandeavaldust esitama. Osanikul on põhiseaduslik õigus käsutada temale kuuluvat osa (arvestades muidugi võimalikke seadusest või osaühingu põhikirjast tulenevaid piiranguid) ning muuhulgas peab tal olema võimalik ka esitada kandeavaldus osa ülekanndamiseks uuele osanikule, et lõplikult vormistada õiguse üleminek. Seetõttu peab kandeavalduse uue osaniku äriregistrisse kandmiseks saama esitada lisaks osaühingule ka muu isik, kes on sellest kandest huvitatud, st eelkõige osa võõrandaja või omandaja. Kummatigi lahendatakse osanike nimekirjaga seonduv eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tingimused muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväärstust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti).
--	--

2.	Teine suurem muudatus, millele juhime tähelepanu, puudutab muudatust, millega muudetakse koosolekute pidamise ja otsuste vastuvõtmist. Tartu Maakohtu registriosakond nõustub eelnõuga, kuid juhime tähelepanu ja palume kaaluda eelnõu/seletuskirja täiendamist selgitusega, kas üheaegselt ja millistel tingimustel jäävad kehtima ka enne muudatuse koostatud koosolekute protokollid? Kas selliste protokollide kehtivuse aeg on tähtajatu? Kui kaotatakse koosolekul osalemise kvoorumi nõue, peaks olema üheselt selge, kas sellest on mõjutatud enne muudatuse vastu võetud kuid hiljem rakenduvad otsused	Teadmiseks võetud Üldisest kvooruminõude kaotamisest eelnõu loobutud. Koosolekuid ja protokolle puudutavad muudatused ei oma tagasiulatavat mõju ja hakkavad kehtima neile koosolekutele ja otsuste vastuvõtmisele, mida tehakse muudatuste kehtima hakkamise ajal.
3.	Kolmandaks toome välja ja palume kaaluda vajadust osaühingu tähtajaliseks asutamiseks. Muudatuse tulemusel kantakse avalduse alusel osaühingu registrikaardile tähtaeg mis pole ajaliselt piiritletud. Seega saab osaühingu asutada nii üheks päevaks kui ka sajaks või enamaks aastaks. Tähtaja saabumisel osaühing lõpeb automaatselt, ühing jääb likvideerimisel staatusesse. Likvideerijateks jäävad eelduslikult osaühingu juhatuse liikmed, sõltumata nende volituse kehtivusest või nõusolekust olla likvideerija? Likvideerimisele võib jääda osaühing piiramatuks ajaks. Eelnõu ei anna vastuseid küsimustele: 1. Kas tähtajaliselt asutatud ühingu likvideerimise korral saab otsustada tegevuse jätkamise, registrisse kandmise tähtajatult või uue tähtajaga? 2. Kas tähtajaliselt asutatud osaühingu saab muuta tähtajatuks, kui tähtaeg pole saabunud? 3. Kas tähtaega saab lühendada ja pikendada? 4. Kas tähtajalist osaühingut saab registrisse ennistada? 5. Mida tähendab täpsemalt seletuskirjas märgitud „tegevuse kestus“? (Seletuskiri lk 11, ÄS paragrahv 145 muutmine). Kui tähtajalise osaühingu võimaluse eesmärgiks oli osaühingu lihtsustatud kustutamine, siis seda probleemi muudatus ei lahenda. Muudatuse tulemusel jääb registrisse hulgaliselt tähtajaliselt asutatud ühingu, mis on automatiseeritud korras likvideerimisel staatuses määramata ajaks. Eelnevate seaduse muudatustega on osaühingu registrist kustutamist oluliselt lihtsustatud. Nende muudatuste valguses palume kaaluda osaühingu tähtajalise asutamise vajadust, selle kasulikkust riigi majandusele ja selle turvalisusele. Seni on tähtajaliselt võimalik olnud	Arvestatud Muudatus vajab täiendavat analüüsi ja põhjalikumat regulatsiooni. Sellega tegeletakse järgmises eelnõus.

	mittetulundusühingu asutamine. Selline võimalus on olnud alates 1996. aastast. Kuna seadus ei anna selgust, mis saab tähtajaliselt asutatud mittetulundusühingust edasi, on need ühingu jätkuvalt registris. Toome näitena välja arvud tähtajaliselt asutatud mittetulundusühingute ja sihtasutuste kohta: - läbi aegade on olnud tähtajaga MTÜ-sid 592 tk - kustutatud peale tähtaega 122 tk - kustutatud enne tähtaega 124 tk - umbes pooled on ebareaalses tulevikutähtajas, veerand on tähtaja lisanud „kogemata“, hulk mittetulundusühinguid on tähtaja lisanud, sest arvasid, et tähtaja saabumisel ühing „kustub ise ära“. - tähtajalisi sihtasutusi on asutatud 12. Arvestades, kui palju asutatakse osaühinguid, on eelnevalt välja toodud numbrid väiksed, kuid annavad ülevaate tähtajalise ühingu vajaduse järele. Tähtajaline asutamine on ka mõiste poolest eksitav, sest viitab ühingu lõppemisele peale asutamisel ettenähtud tähtaega. Tartu Maakohtu registriosakond on arvamisel, et osaühingu tähtajaline asutamise eelnõus välja toodud viisil ei aita kaasa majandusele, pigem tekitab segadust ja ei toeta äritegevuse läbipaistvust. Palume kaaluda tähtajalise osaühingu vajadust	
4.	Muuta ÄRS § 46 lg 1, jättes välja sõnad „määruse teinud“. Säte piirab määruskaebuse lahendamist määruse teinud töötaja töölt eemal viibimise ajal või olukorras, kus töötaja on töölt lahkunud.	Arvestatud
5.	Eelnõuga muudetakse dokumendihoidja elukoha nõuet ja vajadust esitada nõusolek, kuid eelnõu ei lahenda praktikas tekkinud olukorda, kus dokumendihoidja muutmine kohtumääruseta ei ole võimalik ning dokumendihoidja kustutamine on võimatu. Palume leida ja sätestada võimalus muuta ja kustutada dokumendihoidja kohtumääruseta.	Arvestatud osaliselt Eelnõusse on lisatud võimalus muuta dokumentide hoidjat ilma kohtumääruseta. Dokumentide hoidja andmeid ei ole võimalik kustutada, sest need on arhiiviväärtuslikud andmed.
6.	Teeme ettepaneku kaotada nimekirjad, mille esitamist registripidajale täna kehtiv seadus nõuab. Kaotada nõuded audiitorite, revidentide, nõukogu liikmete nimekirjade esitamiseks. Nõuded on aegunud ja digiajastul ei peaks olema nimekirja eraldi esitamise kohustus.	Arvestatud osaliselt Eelnõusse on lisatud muudatused, mis kaotavad audiitorite nimekirja esitamise nõude.
7.	Palume kaotada hääletusprotokollile lisatavate seisukohtade registripidajale esitamise nõude. Praktikas ei anna seisukohtade esitamine protokollile lisaväärtust, kuid sageli sisaldavad isikute delikaatseid isikuandmeid, mis on nähtavad ühingu avalikus toimikus. Seisukohad on vajalikud juhatusele, ka seisukohtade säilitamise kohustus võiks olla juhatusel.	Mitte arvestatud Protokollid ja neile lisatavad dokumendid on vajalikud liikmetele, et säiliks kontrollivõimalus, kes ja mida koosolekul arvas jne.
8.	Palume muuta TsMS§ 311¹ lg 5¹ ja lihtsustada	Mitte arvestatud

	dokumentide kättetoimetamist ka mitteäriühingutele. Säte on suunatud äriühingutele ning dokumentide lihtsustatud kättetoimetamine näiteks mittetulundusühingutele ei ole võimalik. Praktikaks on see tekitanud ühingutele probleeme, sest menetlusedokumendi peab väljastama postiga ja ühing peab digitaalse lahenduse asemel dokumendile järele minema posti väljastavasse asutusse. Võimalusel tuleks kehtestada ühingule kohustuslik e-postiaadress registrikood@eesti.ee. See lihtsustaks kontakteerumist ühinguga, lahendite kättetoimetamist.	Äriühingutel on oluliselt suurem kohustus omada toimivat e-posti aadressi. Kui mittetulundusühingul on e-posti aadress olemas, võib selle kaudu ju kätte toimetada, aga kohustada kõiki mittetulundusühinguid omama e-posti aadressi ja seda regulaarselt kontrollima ja kasutama, et võiks üldse kaaluda sinna automaatset kättetoimetamist, võib osutada väikestele mittetulundusühingutele liialt koormavaks.
9.	Palume kaaluda võimalust muuta ÄS § 34 lg 2, lisades esimese lause lõppu „kui seadus ei sätesta teisiti“ ning täiendada kõikide protokollide ja otsuste juures sätteid, et „Originaaldokumenti ei pea esitama, kui protokoll on koosoleku juhataja ja protokollija või otsuse vastuvõtja poolt digitaallkirjastatud. Dokumendi originaali säilitamise kohustus on ühingu juhatusel“. Muudatuse eesmärk on vähendada paberil koostatud originaaldokumentide esitamist registripidajale, mis aitaks kokku hoida ressursi dokumentide sisestamiselt ja tagastamiselt, samuti oleks kiirem ja lihtsam viis dokumentide esitamiseks.	Mitte arvestatud Ettepanek vajab täiendavat analüüsi, tegeletakse järgmises eelnõus.
10.	Kuna puudub täpne selgus ja regulatsioon „registripidaja deposiitkonto“ kohta, siis palume jätta ära ÄS § 141 lg 1 lõpust „või deposiidina registripidaja kontole.“	Arvestatud
11.	Palume täpsustada ÄS § 143, mille kohaselt audiitorkontrolli nõue ei kohaldu, kui mitterahalise sissemakse ese on osaühingu maksekontole kantud laenu ja intressi tasumise nõue. Kas siin eeldatakse registripidaja kohustust kontrollida? Kuidas? Kas selle kohta võiks olla nõutud kinnitus?	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
12.	ÄS paragrahvi 172 lõikes 1 asendatakse juhatus koosoleku kokkukutsujaga, et tagada normi õigusselgus ja üheselt mõistetavus.“ - Kas selliselt ei kao ära nõue, et eelkõige on juhatus see, kes kutsub kokku koosoleku? Kas see muudatus on taotluslik?	Mitte arvestatud Muudatus on taotluslik, kokkukutsuja on üldisem ja sellega on hõlmatud lisaks juhatusle ka muud isikud, kellel on õigus koosolek kokku kutsuda. See ei muuda kuidagi seda, et eelkõige kutsub juhatus koosoleku kokku.
13.	RLS § 23 muudatus. Palume täpsemalt sätestada, kuidas hakatakse automaatsete kannete eest riigilõivu küsima.	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
	Tartu Ringkonnakohus	
1.	KrtS § 22 lg 5 ja MTÜS § 21 lg 5 KrtS § 22 lg 5 muudatuse kohaselt peavad protokollile lisatavad dokumendid olema	Arvestatud Eelnõu vastavate sätete sõnastust on ühtlustatud.

	„kirjalikku taasesitamist võimaldavad“, siis MTÜS § 21 lg 5 muudatus sellist tingimust ei sisalda. Seletuskirjas puudub selgitus selle erinevuse kohta.	
2.	MTÜS § 19 lg 1 p 4 lisatavas tekstiosas on puudu sõna „liikme“, st lisatav tekstiosa peaks olema „samuti juhatuse või muu põhikirjaga ettenähtud organi liikme poolt mittetulundusühingu vastu algatatud õigusvaidluses“. Täpsustada tuleb seletuskirja. Arusaamatu on seletuskirja viide hääleõiguse piirangule seoses MTÜS § 19 lg 1 p-ga 4. Ühingu liikme hääleõiguse piirang on reguleeritud MTÜS § 22 lg-s 4, kuid see reguleerib liikmete üldkoosolekul otsuste tegemist, mitte juhatuse esindusõiguse erisusi. Samuti on ebaselge, mis probleemi selline muudatus lahendaks ja kuidas peaks see tegelikult elus toimima MTÜde ja korteriühistute puhul. MTÜS § 22 lg 4 muudatused ning lg-te 4¹ ja 4² lisamine tekitab ebakõla nende sätete ja KrtS § 22 lg 3 vahel. Tuleks kaaluda ka KrtS täiendamist analoogsete sätetega.	Arvestatud Eelnõu ja seletuskirja parandatud. MTÜS § 22 muudatused eelnõust välja jäetud, vajavad täiendavat analüüsi.
3.	(SAS) § 5 lg 5¹ Asutajaõigustest loobumise regulatsiooni vajalikkust tuleks eelnõu seletuskirjas täies mahus selgitada ja selle muudatuse mõju hinnata. Ebaselge on küsimus, kas asutajaõigustest saab loobuda ainult sihtasutuse asutamisel oleku ajal ehk kuni sihtasutuse registrisse kandmiseni või ka pärast seda. Muudatuse jõustumisel praegusel kujul ei ole notaril õigust keelduda tehingu tõestamisest ka juhul, kui sihtasutuse põhikiri ei taga sihtasutuse tegutsemisvõimelisust ilma asutajateta. Samuti on ebaselge, kuidas peaks info sihtasutuse asutajaõigustest loobumise kohta jõudma äriregistri pidajani.	Arvestatud Seletuskirja täiendatud, eelnõusse on viidud lisasätted põhikirja muutmise kohustuse ja registrimenetluse kohta.
4.	ÄRS § 54 lg-d 1¹–1³ On ebaselge, kuivõrd on eelnõus välja pakutu rakendatav juhul, kui kohus rahuldab kandemääruse täielikult ning teeb registrisse kande kandemäärust eraldi vormistamata. Ebaselge on ka määruskaebuse automatiseeritult menetlemise keelamine. Eelnõu praeguses sõnastuses on välistatud määruskaebuse menetlemisel mistahes automaatsete süsteemide kasutamine, mis ei pruugi olla põhjendatud. Küsitav on ka selle sätte (ÄRS §-le 54 lisatav lg 1³) süstemaatiline asukoht. Samuti tekib üldisem küsimus, kas neid põhimõtteid ei tuleks sätestada ühesugusena kõigi kohtulike registrite jaoks, st TsMS 58. peatükis.	Mitte arvestatud Loogika on selline, et kui kandemäärust eraldi ei vormistata, loetakse määruseks kanne ise (ehk automaatselt tekib kanne, mida saab siis lugeda ka automaatselt tehtud määruseks). Vt seletuskirja § 54 täienduste selgitusi. Määruskaebuse automatiseeritult menetlemine nõuab üksikjuhtumi puhul kaalutlusotsust, mistõttu käesoleva hetkel selle automatiseerimist ei toeta. Kõigi kohtulike registrite kohta tehtud märkus on asjakohane, ent hetkel lahendame selle küsimuse selle kiireloomulisuse tõttu siinses eelnõus väljapakutud kujul.
5.	Eelnõu § 14 lg 1 – selline rakendussäte tuleb hea	Arvestatud

	õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 38 lg 1 kohaselt ette näha vastavate muudetavate seaduste (äriregistri ja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse) rakendussättena. Praegusel kujul ei saa see ühegi muudetava seaduse osaks.	Muudatus on eelnõust välja jäetud.
6.	Eelnõu seletuskirja p-s 6.2 on hinnatud muudatuste mõju juriidilistele isikutele, sh on tabelis 2 toodud äriregistris registreeritud juriidilised isikud 5. mai 2025 seisuga. Juhime tähelepanu, et mitte kõik selles tabelis nimetatud üksused ei ole juriidilised isikud. Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri pidamise korras (RT I, 07.01.2017, 1) ei ole ette nähtud kandeavalduse esitamist ega andmete kandmist registrikaardile, kuid e-äriregistri portaalis on iga asutuse andmetest tekitatud „registrikaart“, mille sisu ja ülesehitus on sarnane juriidilise isiku registrikaardiga. Andmete selline esitamine tekitab segadust isegi professionaalsetes menetlusosalistes, rääkimata laiemast üldsusest. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku eelnõu seletuskirjas selgelt eristada juriidilisi isikuid muudest üksustest. Samuti tuleks loobuda e-äriregistri portaalis andmete eksitavast esitamisest.	Arvestatud Seletuskirja on parandatud ja e-äriregistrit puudutavat ettepanekut kaalume edasiste arenduste planeerimisel.
	Tartu Ülikool	
1.	Eelnõus on lahendamata probleem, mis on ilmselt kehtivas seaduses kõige suurem. See puudutab osaniku kohta tehtud registrikande õiguslikku tähendust. Konkreetset näeb praegu ÄS § 149 lg 41 ette, et osa võõrandamine loetakse toimunuks alates kande tegemisest äriregistrisse osanike nimekirja. Samas on § 182 lg-s 51 sätestatud, et kui isik omandab tehinguga osa või õiguse osale, tuginedes äriregistrisse osaniku ja talle kuuluva osa kohta kantud andmetele, loetakse äriregistrisse kantud andmed tema suhtes õigeks, välja arvatud juhul, kui andmete õigsuse vastu on äriregistrisse kantud vastuväide või kui omandaja teadis või pidi teadma, et äriregistrisse kantud andmed on ebaõiged. Need kaks normi reguleerivad sama küsimust põhimõtteliselt erinevalt: esimene sätestab registrikande konstitutiivsuse ja teine heauskse omandamise. Probleem on esimese sättega. Äriregistri kande konstitutiivsus saab põhimõtteliselt olla erandlik ja kannetele tuleb anda selline tähendus seaduses üksnes juhul, kui selle järele on selge vajadus ning kande selline toime lahendab mingeid probleeme, mida deklaratiivne kanne ei lahenda. Sellise olukorra olemasolu on	Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväärsust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti). Rahalise piiri seadmine oli omal ajal põhimõtteline otsus. Kui rahaline piir kaotada, võib juhtuda, et teadmatusest loobutakse notariaalsuse nõudest, mis on tegelikult riskantne ja problemaatiline, sest võõrandamine on võimalik kasvõi sotsiaalmeedia vestluse kaudu. Osakapitali nõue on sel režiimil seetõttu, et suurema

enam kui küsitav. Võrdlusena võib tuua aktsiaseltsid, mille aktsiad on kohustuslikult kantud EVK-sse või muusse sarnasesse registrisse, kuid nendel kannetel ei ole mitte konstitutiivne tähendus, vaid vastavad kanded on deklaratiivsed. Keskne küsimus saab olla kolmandate isikute kaitse ja seda tagab kande kehtivus kolmandate isikute suhtes sellisena, et kandelegi tugineja õigused on kaitstud. Seda tagab kehtivas õiguses § 182 lg-s 51. Millise lisaväärtuse annab konstitutiivsust sätestav ÄS § 149 lg 41 jääb arusaamatuks. Aktsiaseltsid saavad hakkama ilma selleta ning ei ole teada, et praktikas oleks tulnud ette olukordi, kus aktsiate registrikande konstitutiivsuse puudumine oleks saanud probleemiks. Pigem on kande konstitutiivsus probleemiks tehingute puhul. Samuti on omaette suur probleem see, et faktiliselt on meil tekkinud osade kinnistusraamat, mis toimub ilma menetlusreeglitega. Selline olukord toob kaasa õigusliku ebaselguse, samuti paneb registripidajale äärmiselt suure koormuse. Kui osanike kande konstitutiivsus kehtestati, ei olnud selle kohta esitatud ka mingeid kategoorilisi selgeid põhjendusi. Sisuliselt on Eesti õiguse kõige suuremaks eeskujuks antud küsimuses olnud Austria, kus need kanded ei ole konstitutiivsed. Eelnevast tulenevalt on ettepanek, et äriregistrisse tehtud osanike kande konstitutiivsusest tuleks loobuda.	osakapitaliga osaühingud saavad lubada endale õigusnõustamist, et teha teadlik otsus selle kasuks või siis probleemide korral neid lahendada. Väiksemate osaühingute jaoks on see mõnevõrra keerulisem. Pigem võiks osade võõrandamisel notariaalsuse nõudest loobumise võimalust piirata või üldse ära kaotada, arvestades, et on notariaalse kaugtõestamise võimalus ja aina enam ka välismaa ID-kaartidega võimalik e-notarit kasutada.
2. Eelnõus on esitatud ettepanek muuta ÄS § 172¹. Kui selle paragrahvi muutmise juba ette võetakse, siis võiks ära parandada pealkirja, mis on selgelt vale. Selle võiks sõnastada AktG § 244 eeskujul näiteks sellisena: Vaidlustatavate osanike otsuste kinnitamine. Samamoodi vajaksid muutmist sarnased teiste ühingute kohta käivad normid reguleerivad normid.	Mitte arvestatud ÄS § 172.1 muutmisest eelnõus loobutud, vajab täiendavat analüüsi.
3. Eelnõus on ettepanek võimaldada osanike otsuse vaidlustamist ilma vastuväite esitamisetähtajal, kui otsus tehakse digitaalsel koosolekul (TsÜS § 331). Sellise erandi tegemine ei näi olevat vajalik, sest digitaalselt peetav koosolek on põhiolemuses koosolek, mis peab toimuma kahepoolse reaalaajas toimiva side kaudu ning ei ole mõistetav, milline saaks olla osanikul takistus vastuväite esitamiseks. See märkus puudutab ka teiste ühingute kohta käivaid sarnaseid sätteid.	Arvestatud Muudatus eelnõus välja jäetud.
4. ÄS § 184 lg 1⁴ ettepanek jääb arusaamatuks. Eelkõige on küsimus selles, et mis takistab sellise korra põhikirjas ettenägemist põhikirjas vastava lubava sätte puudumisel. Sellise korraga ei saa	Arvestatud Vastavad sätted eelnõust välja jäetud.

	muuta peamist – kes valib juhatuse liikme. Kuidas ühingu selle otsuseni jõutakse, on iga ühingu enda otsustada ning lubava sätte olemasolu seaduses ei anna mingeid õigusi kellelegi juurde. Kõigis ühingutes kehtib Eestis sama põhimõte – põhikirjaga võib reguleerida kõike, mis ei ole keelatud seaduse imperatiivse sättega ning ühes juhuslikus üksikküsimustes seadusega loa andmine ei lisa tegelikult mitte midagi.	
5.	Põhimõtteliselt on õige revideerida ÄS § 294 lg 3, mis on selgelt ajale jalgu jäänud. Tegelikult vajaks aga aktsionäride üldkoosoleku kokkukutsumise teate viis ulatuslikumat ülevaatamist. Eelkõige on probleemiks põhimõte, et aktsiaseltsis nõuab teate elektronkirjaga saatmine kättesaamiskinnitust. Kättesaamiskinnitust nõutakse küll näiteks tsiviilkohtumenetluses, kus selline nõue kehtib menetluse alustamisel teatamisel. Eraõiguslikes suhetes me sellist korda mujal ei kasuta. Riigikohus on tänaseks kujundanud ka seisukohad selle kohta, kuidas elektronkirja puhul saab lugeda tahteavalduse tehtuks. Seega võib väita, et omal ajal kehtestatud kättesaamiskinnituse vajalikkus on tänaseks selgelt vananenud.	Arvestatud ÄS § 294 lg 1.1 tunnistatakse eelnõus kehtetuks. Peamiseks koosoleku kutse saatmise kanaliks saab elektronposti aadress.
6.	Ettepanek anda õigus vaidlustada otsuseid põhjusel, et osanikule (või mõnele teisele vaidlustusõiguslikule isikule) ei ole antud otsuse tegemiseks vajalikku teavet (nt § 178 lg 11), on igati õige. Samas tasuks kaaluda vastavate ettepanekute tekstist sõnade „või ebapiisav“ välja võtmist. See on kaetud eelpool oleva tekstiga ja tekitab pigem segadust. Küsimus saab olla, kas teavet on või ole antud.	Arvestatud Muudatused eelnõust välja jäetud, vajavad täiendavat analüüsi.
	Advokatuuri äriõiguse komisjon	
1.	ÄS § 122 lg 3 muutmine (<i>dokumentide hoidja</i>). Eesti isikukoodi puudumisel tuleks märkida registrisse isiku sünnikuupäev, -kuu ja aasta. Kuidas toimub üleandmine? Likvideerija saadab dokumendid üld-meilile? Kes hindab, kas personalitöö isikutoimikud on arhiiviväärtuslikud? Kas on üheselt selge, et Sotsiaalkindlustusameti, Tööinspektsiooni ja Rahvusarhiivi puhul nõusolekut ei pea küsima?	Teadmiseks võetud Täpsem protsess lepitakse kokku asjaomaste asutustega ja teavitatakse huvirühmi.
2.	ÄS § 139 muutmine. Kõige enam on eri liiki osad kasutusel idufirmades, mille osanikevahelised suhted on valdavalt reguleeritud Startup Estonia mudeldokumentide põhjal. Seega peaksid osade tähistused vastama praktikas kasutusel olevate tähistustega. Kõige praktilisem lahendus oleks, et	Arvestatud osaliselt Eelnõus on loobutud osade tähestikulises järjekorras tähistamise nõudest, kuid säilib kohustus kasutada eesti-ladina tähestikku.

	iga ühing ise märgib osanike nimekirjas õiged osade tähistused nii nagu need vastavas ühingu on. Siis jääks ära ka vajadus hakata muutma suurel hulgal ühingute põhikirju. Selle teema osas on andnud eelnõule tagasisidet ka Eesti idu- ja tehnoloogiaettevõtete ning nende investorite esindajad.	
3.	ÄS § 139 lg 1² (<i>tähtajaline osaühing</i>). Kuidas selle tähtaja muutmise käib? Läbi osanike otsuse ja põhikirja muutmise või läbi asutamislepingu muutmise? Lisaks, mida tähendab "OÜ likvideeritakse". Kes likvideerib? SK viitab, et viiakse läbi likvideerimismenetlus, kas automaatselt ehk siis tähtaja saabudes loetakse justkui likvideerimisotsus vastuvõetuks ja algab likvideerimine või peaks osanikud otsustama likvideerimise. Kas likvideerijad on automaatselt juhatuse liikmed või määrab need kohus/osanikud?	Arvestatud Kuna plaanitav muudatus põhjustab palju küsimusi, vajab täiendavat analüüsi ja regulatsiooni ning huvirühmad ei näe ka otsest vajadust osaühingu tähtaja võimaluse järele, siis jääb sellest eelnõust välja.
4.	ÄS § 143 täiendamine lõikega 3. Ettepanek kasutada laenu asemel laiemat terminit nt "rahalise makse ja sellelt", et katta ka nt muid makseid, kui laen, kuivõrd see teema puudutab kõiki rahas tehtud makseid, mille puhul täiendav audiitori poole väärtuse hindamine ei ole vajalik.	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
5.	ÄS § 149 lg 4 2. lause kehtetuks tunnistamine (<i>notari teate – osa võõrandamise või pantimise – saatmise kohustuse seadusest väljajätmise</i>). Me ei toeta ÄRS § 37prim lg 4 p 1 pakutud lahendust, kus tuleks osa käsutustehingu dokumendid saata registrile, kes neid omakorda kontrollib. Kuna käsutustehing on notariaalne, siis notar on kohustatud nagunii kontrollima kohustustehingut ja tagama käsutuse kehtivuse. Seega oleks põhjendatud, et kanne tehakse samuti notari poolt esitatava teate alusel ning register ei hakka tehingu osas topeltkontrolli teostama. Juba täna võtavad registrikanded kaua aega ning registripraktika on ebaühtlane ja kohati seadusega vastuolus. Seega soovime jätta notari teate esitamine seadusesse sisse ning sätestada, et register teeb kande osanike nimekirja notari teate ja puudutatud isiku kandeavalduse alusel. Veelgi ideaalsem lahendus oleks, kui notar saaks teha ise osanike nimekirja vajaliku muudatuse.	Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväarsust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti).
6.	ÄS § 150. Palume kaaluda, et ÄS § 150 lg 1 täiendatakse tekstiosaga "osaühingu suhtes" (nagu see oli sõnastatud enne 01.09.2023 jõustunud ÄS-i muudatusi). Hetkel on ÄS § 150 lg 1 tautoloogiline ning sellest on isegi kogenud juristidel keeruline aru saada ja seda praktikas rakendada. Kehtiva seaduse	Arvestatud Eelnõu vastavalt täiendatud

	tekstist pole üheselt selge, mis hetkel omandiõigus üle läheb. Müüjal ja ostjal peaks olema võimalik kokku leppida, millal omandiõigus üle läheb ning see ei peaks kuidagi juhatusest sõltuma (kui vaadata 01.09.2023 jõustunud ÄS-i muudatuse seletuskirja, siis sealt ei nähtu, et seadusandja selge tahe oleks olnud siduda omandi üleminek hetkega, kui juhatuse on osa võõrandamisest teada saanud ja talle on seda piisavalt tõendatud). Küll on põhjendatud (nagu see oli ka enne 01.09.2023), et osaühingu suhtes loetakse osanik vahetunuks, kui juhatust on vastavast tehingust teavitatud.
7. ÄS § 153 muutmine (<i>pärimise teatud viisil põhikirjas reguleerimine</i>). See, mis osast pärast osanike surma saab, peaks jääma siiski põhikirja sätestada, st peaks olema võimalik ka kokku leppida, et osa ei lähe üle pärijale, vaid nt OÜ-le või ühele või mitmele osanikule, kes peavad siis vastavalt maksma osa eest põhikirjas sätestatud korras. Kui osa läheks automaatselt igal juhul üle pärijale, siis muutub protsess tänasest keerukamaks, kuivõrd hüvitise nõudele lisanduks teistpidi omandi üleandmise nõue. Arvestades, et osa omandit saab üle anda alles pärandi vastuvõtmise järgselt, siis võib see halvata ühingu tegevuse pikaks ajaks. Seega komisjon ei toeta pärimise osas pakutud kontseptsiooni muutust ning leiab, et eelnõu seletuskirjas toodud probleeme on võimalik lahendada tänase regulatsiooni täpsustamise kaudu. 20.02.2026 e-kirjaga esitatud täiendavad ettepanekud: Kehtiv ÄS § 153 võimaldab põhikirjas keelata või piirata osa üleminekut pärijale, kui põhikirjas on ette nähtud tähtaeg ja kord pärijale kohase hüvitise väljamaksmiseks. Kehtiv regulatsioon annab seega osanikele võimaluse reguleerida osa ülemineku keeldu või piirangut pärimise korral vastavalt iga konkreetse osaühingu eripäradele. Samuti võimaldab kehtiv ÄS § 153 tõhusalt kontrollida pärimise korral osanike ringi, eeldamata näiteks täiendavat osa võõrandamist pärimismenetluse järgselt. Osaühing on mõeldud äritegevuseks lihtsamas, mugavamas, kättesaadavamas ning suletumas vormis kui näiteks äritegevus aktsiaseltsis. Kehtiv ÄS § 153 neid põhimõtteid järgib, nähes osaühingu osanikele ette tõhusa viisi reguleerimaks, kas ja kellel on võimalik pärimise teel osa omandada. Samuti on kehtiva regulatsiooniga piisaval määral kaitstud osaniku pärija õigused, kuna kehtiva ÄS § 153 lg 2 kohaselt	Teadmiseks võetud Muudatused eelnõust välja jäetud, kuna vajavad täiendavat analüüsi, mida eelnõu kiireloomulisuse tõttu teha ei jõua. Teemaga tegeletakse järgmiste eelnõude raames.

on piirang või keeld kehtiv vaid juhul, kui põhikirjas on ette nähtud tähtaeg ja kord pärijale kohase hüvitise väljamaksmiseks.

Äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (edaspidi „**Eelnõu**“) kavandatakse muudatused ÄS § 153 osas kitsendaksid oluliselt osanike võimalust osa pärimist reguleerida. Kavandatavate muudatuste kohaselt läheks osa igal juhul pärijale üle, kuid põhikirjas võib ette näha, et osa ülemineku korral pärijale on pärija kohustatud põhikirjas sätestatud korras ning viisil määratava hüvitise eest võõrandama pärimise teel omandatud osa ühingule või selle osanikele. Seega kaoks kavandatavate muudatuste kohaselt osanike võimalus välistada osa üleminek surnud osaniku pärija(te)le. Kuigi muudatused näevad ette võimaluse sätestada põhikirjas pärija kohustuse võõrandada osa määratava hüvitise eest ühingule või selle osanikele, võib praktikas tekkida olukord, kus pärijalt osa kättesaamiseks tuleb läbida aastaid kestev kohtumenetlus.

Osaühing on äriühing, mille eesmärgiks on kasumi teenimine ja äritegevuse arendamine. Osaühingu edukas toimimine eeldab osanikke, kes on aktiivselt huvitatud ühingu tegevusest ja selle arendamisest. Kui osanikele ei ole tagatud kontroll selle üle, kes võib pärimise teel osanikuks saada, võib tekkida olukord, kus pärimise teel osanikuks saanud isikud ei ole huvitatud ühingu äritegevuse arendamisest, vaid üksnes hüvitise saamisest. Selline olukord võib oluliselt kahjustada ühingu äritegevust ja konkurentsivõimet.

Reeglina on võõrandamistehingute korral ostja huvi osta ese võimalikult madala hinna eest ning müüja huvi müüa see ese võimalikult kõrge hinna eest. On tõenäoline, et sarnane huvide konflikt tekib ka pärija ning ühingu või osanike vahel, kui kerkib küsimus, kas makstav hüvitis on päritud osa eest piisav. Senikaua kuni pärijale ei pakuta tema küsitud summat, keeldub pärija tõenäoliselt tegemast osa omandi üleminekuks vajalikke tahteavaldusi. Sellise olukorra tekkimisel on ühing või osanikud sunnitud pöörduma omandi üleandmise nõudega kohtusse. Praktikas on sellised vaidlused keerukad ja kestavad aastaid. Juhul, kui pärija ei ole teiste ühingu osanikega koostööaldis, võib ühingu äritegevus olla aastateks häiritud. Kuna osa väärtuse ja üleminekuga seonduvad vaidlused

on reeglina keerukad ja mahukad ning eeldavad muu hulgas ekspertide kaasamist, suurendaksid taolised vaidlused kohtute töökoormust.

Lisaks eeltoodule tuleb arvesse võtta, et isegi kui põhikirjas on ette nähtud pärija kohustus osa võõrandada, võib pärimismenetluse kestvus avaldada olulist negatiivset mõju ühingu tegevusele. Ajavahemikul, mil pärijate ring selgitatakse välja, pärija teostab pärandi vastuvõtmist ning testamendist või muudest korraldustest tulenevaid kohustusi täidetakse, võib ühingu tegevus sisuliselt seiskuda. Testamenditäitja, juhul kui selline on määratud, ei oma pädevust teostada pärijate eest osanikuõigusi ühingu juhtimise küsimustes, kuivõrd testamenditäitja pädevus on piiratud testamendis sätestatud korralduste täitmisega ning ei hõlma osanikuõiguste teostamist. Eeltoodust tulenevalt võib tekkida olukord, kus osaühingu tegevus on halvatud ning ühing kannab varalist kahju, sealhulgas võib kaotada investeeringuid, kuna teatud osanike otsuste vastuvõtmine on takistatud, ilma et ülejäänud osanikel või ühingu juhatusel oleks võimalik olukorra lahendamiseks meetmeid rakendada. Kirjeldatud õiguslik ebakindlus võib kesta mitmeid kuid või isegi aastaid, sõltuvalt pärimismenetluse keerukusastmest ning pärijate vahelistest vaidlustest.

Lisaks ei ole tavapäratu, et pärijate endi vahel tekib vaidlus selle üle, kes on pärijad või kes, kui palju ja mida pärib. Seetõttu ei pruugi osa üleandmine olla praktiliselt võimalik või eeldab see, et vastavad küsimused saavad esmalt pärijate vahel selgeks vaieldud, et ühing üldse teaks, kelle vastu osa üleandmise nõudmiseks hagi esitada. Kui pärandvaraks on nt kontrolliv või blokeeriv osalus, võib Eelnõus kirjeldatud mehhanism oluliselt halvata osaühingu toimimist ja tegevust.

Praegu kehtiv regulatsioon on praktikas toimiv ning on arvukalt osaühinguid, mille osanikud on pikka aega kehtinud regulatsioonile tuginedes põhikirjas osa pärija(te)le üleminekut või hüvitamist läbimõeldult reguleerinud. Pärimisseadus annab isikule oma eluajal ulatusliku otsustusvabaduse, kellele ja kuidas oma vara pärandada, milline otsustusvabadus on piiratud vaid sundosa regulatsiooniga; osaniku poolt osaühingu põhikirjas osa pärijale ülemineku reguleerimine on osa sellise otsustusvabaduse teostamisest ning puudub põhjus,

miks peab pärijate huve eelistama varasemalt osaühingu osanikuks olnud (võimalik, et selle osaühingu aastakümnete jooksul üles ehitanud) isiku(te) läbimõeldud nägemusele, milline peaks olema osaühingu osanike struktuur pärast olemasoleva osaniku surma, ning millele peaks olema õigus tema pärijatel.

Eelnõus kavandatavate muudatuste asemel, mis oluliselt muudaksid osa pärimise senist loogikat ja tekitaks praktikas palju segadust ning potentsiaalseid õigusvaidlusi, on otstarbekam täiendada olemasolevat regulatsiooni, kõrvaldamaks tekkinud ebaselgused. Eelnõu seletuskirjas olid kehtiva regulatsiooni osas välja toodud järgnevad ebaselgused:

1. on ebaselge, kas hüvitise peaks välja maksma osaühing või osanikud;
2. on ebaselge, kuidas on pärijale tagatud hüvitise kättesaamine;
3. on ebaselge, mis saab pärandajale kuulunud osast, eriti kui see on koormatud kolmandate isikute õigustega.

Alljärgnevalt oleme adresseerinud eelkõige Eelnõu seletuskirjas välja toodud puuduseid, kuid oleme lisanud ka soovituslike täiendusi.

1. ÄS § 153 lg 1

Kehtiva ÄS § 153 lg 1 kohaselt läheb osa osaniku surma korral üle tema pärijatele, kui seaduses või põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti. Kavandatava ÄS § 153 lg 1 kohaselt jäetakse paragrahvist välja tekstiosa „kui seaduses või põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti“. Seega näeb muudatus ette, et osaühingu osa on alati päritav ja läheb üle osaniku pärijale. Nagu eespool selgitatud, muudab selline regulatsioon osa pärimise protsessi oluliselt keerukamaks ning toob suure tõenäosusega kaasa osa pärimisega seonduvate vaidluste kasvu. Samuti on ebaselge, kas ja kuidas on kavandatud muudatuste kohaselt tekstiosa „kui seaduses /.../ ei ole sätestatud teisiti“ väljajätmisel arvestatud seadusest tulenevate osa pärimise piirangutega (vt nt AdvS § 54 lg 3).

Eelnõus on välja toodud, et regulatsiooni muutmise üheks lähtepunktiks on asjaolu, et kehtivas regulatsioonis jääb ebaselgeks, kas osa pärijale ülemineku piirangu korral peaks hüvitise välja maksma osaühing või osanikud. Selle probleemi lahendamiseks ei ole ÄS § 153 lg 1 muutmine vajalik. Piisab ÄS § 153 lg 2 täpsustamisest (oleme ÄS § 153 lg 2 muudatusi käsitletud järgmises punktis).

Samuti on Eelnõus probleemina välja toodud küsimus, kuidas on pärijale tagatud hüvitise kättesaamine. Kuigi osa üleandmise nõudmine võib motiveerida osanikke või ühingut hüvitist pärijale välja maksma, puudub alus arvata, et kehtiva süsteemi (osa pärimise keelu või piirangu) puhul oleks selline motivatsioon madalam. Kehtiv ÄS § 153 lg 2 näeb põhikirjas sisalduva pärijale osa ülemineku keelu või piirangu kehtivuse eeldusena ette põhikirjas sisalduva (i) **tähtaja** ja (ii) **korra** pärijale (iii) **kohase** hüvitise väljamaksmiseks. Kui põhikirjas korda või tähtaega ei sisaldu või ei ole ette nähtud hüvitis kohane, on põhikirjas sisalduv osa pärijale ülemineku keeld või piirang kehtetu ning pärijal on võimalik nõuda osale omandiõiguse tunnustamist (ÄS § 153 lg-d 1 ja 2, § 139 lg 2 teine lause). Kui põhikirjas on kord ja tähtaeg ette nähtud ning kohustatud isik kohast hüvitist välja ei maksa, on pärijal võimalik oma nõude maksmapanekuks esitada vastav rahaline nõue kohtusse ning nõuet tunnustava otsuse alusel nõuda kohase hüvitise maksmist kohtutäituri abiga. Samuti ei välista kehtiv regulatsioon, et kui nt hüvitist siiski ei soovita või ei suudeta maksta (nt puudub ühingul selleks piisav võimekus), võidakse otsustada osa siiski pärijale üle anda.

Eelnõu seletuskirjas viidatud kolmanda probleemi kohaselt on praegu kehtiva ÄS § 153 sõnastuse puhul ebaselge, mis saab pärandajale kuulunud osast, eriti kui see on koormatud kolmandate isikute õigustega. Oleme seisukohal, et kehtiva ÄS § 153 sõnastuse puhul ei ole ebaselge, mis saab pärimise korral pärandajale kuulunud osast. Kehtiv ÄS § 153 lg 1 sätestab üldpõhimõtte, mille kohaselt läheb osa osaniku surma korral üle tema pärijatele. Sama lõike teine lauseosa lisab, et üldreeglist võib erandi ette näha seaduse või põhikirjaga. Seega peab igal konkreetsel juhul, kui seadus või põhikiri näeb ette ÄS § 153 lg 1 üldreeglist erandi, olema seaduses või põhikirjas kohaselt reguleeritud ka see, mis saab

pärandajale kuulunud osast pärandaja surma korral. Juhul kui pärandajale kuulunud osale on seatud pant (või on osa muul viisil koormatud kolmandate isikute õigustega), siis me ei näe põhjust, miks peaks pärimissituatsioonis rakenduma teistsugune regulatsioon kui osa muul viisil võõrandamise korral. Iga konkreetse kolmanda isiku õiguse puhul tuleb lisaks ka arvesse võtta, kuidas on vastav kolmanda isiku õigus reguleeritud selle aluseks olevas lepingus. Seega oleme seisukohal, et osa koormavate kolmandate isikute õiguste küsimus ei eelda pärimise kontekstis eriregulatsiooni.

Ettepanek on jätta ÄS § 153 lg 1 muutmata.

2. Muudatused ÄS § 153 lg-s 2

Eelnõu kohaselt tunnistatakse ÄS § 153 lg 2 kehtetuks. Kui ÄS § 153 lg 1 jääks muutmata, tuleks ÄS § 153 lg 2, mille kohaselt kehtib osa ülemineku keeld või piirang üksnes juhul, kui põhikirjas on ette nähtud tähtaeg ja kord kohase hüvitise maksmiseks, jätta jõusse. ÄS § 153 lg 2 on mõeldud kaitsma pärijate õiguseid ning näeb ette tõhusa meetme selliste õiguste kaitseks. Lähtuvalt aga Eelnõu seletuskirjas püstitatud probleemidest on võimalik ÄS § 153 lg-t 2 täiendada, et tagada pärijate õiguseid veelgi tõhusamalt.

Eelnõu seletuskirja kohaselt jääb kehtivas regulatsioonis ebaselgeks, kes peab pärijale hüvitise välja maksuma. Selle probleemi lahendamiseks on põhjendatud täiendada sätet nõudmisega määrata põhikirjas selgelt hüvitise tasumiseks kohustatud isik. Kuigi praktikas on võimalik see küsimus ka kehtiva regulatsiooni kohaselt põhikirjas reguleerida – ja sageli see küsimus põhikirjas ka reguleeritakse –, ei tulene see praegu kehtivast normist üheselt ja selgesõnaliselt.

Ettepanek sõnastada ÄS § 153 lg 2 järgnevalt (seoses tasumiseks kohustatud isikuga):

„Põhikirjas sisalduv pärijale osa ülemineku keeld või piirang ei kehti, kui põhikirjas ei ole ette nähtud tähtaega ja korda pärijale kohase hüvitise väljamaksmiseks **ning hüvitise tasumiseks kohustatud isikut või isikuid.**“

Alternatiivne ettepanek ÄS § 153 lg 2 sõnastamiseks (seoses tasumiseks kohustatud isikuga):

„Põhikirjas sisalduv pärijale osa ülemineku keeld või piirang ei kehti, kui põhikirjas ei ole ette nähtud osaühingu või selle osaniku (või osanike) poolt pärijale kohase hüvitise väljamaksmise tähtaega ja korda pärijale kohase hüvitise väljamaksmiseks.“

Esimese ja teise alternatiivi vahe seisneb selles, et esimeses alternatiivis on jäetud seaduse tasandil lahtiseks, kes on kohustatud hüvitise pärijale välja maksuma. Esimese alternatiivi kohaselt tuleks osanikel põhikirjas määrata, kes on kohase hüvitise maksmiseks kohustatud isik/isikud. Teise alternatiivi kohaselt piiraks seadus ära, et kohustatud isikuks saab määrata vaid osaühingu või selle osaniku(d). Esimene alternatiiv on meie hinnangul enam kooskõlas osaühingu regulatsiooni loogika ja olemusega, mille kohaselt on osanikele jäetud suurem vabadus põhikirjaga ühingu siseküsimusi reguleerida.

3. Ettepanek täiendada ÄS §-i 153 lõikega 2¹

Kuigi ka kehtiv ÄS § 153 ei keela kuidagi sellisel toimida, on välja pakutava sätte eesmärk luua osanikele selgem taganemismehhanism olukorraks, kus põhikirja kohaselt peaks pärandaja osa minema üle ühingule või teistele osanikele pärija(te)le makstava hüvitise eest, kuid praktikas osutub selline lahendus ebamõistlikuks või majanduslikult koormavaks või teostamatuks. Näiteks võib selguda, et ühingul puuduvad piisavad vahendid hüvitise tasumiseks või et pärija on sobiv osanik ning osa ülemineku talle on ka ühingu huvides.

Alljärgnev ettepanek selgitaks osanike võimalust piiratud tähtaja jooksul otsustada, et surnud osaniku osa antakse siiski üle pärija(te)le. Vastav otsus tuleb vastu võtta osanike otsusega, kuivõrd küsimus osa pärija(te)le üleandmisest puudutab otseselt osanike koosseisu, hääleõiguse jaotust ning mõjutab ühingu juhtimist ja toimimist. Sellise otsuse võiks saada vastu võtta vähemalt 2/3 osanike häälteenamusega (pidades silmas põhikirja muutmise otsuse vastuvõtmiseks vajalikku häälteenamust vastavalt

ÄS § 175 lg-le 1, kuid võttes antud juhul häälteenamuse kindlakstegemisel aluseks kõik osanike hääled, mitte üksnes nt osanike koosolekul osalenud osanike hääled). Juhul kui surnud osaniku osa on üle antud osaühingule ning on seeläbi muutunud osaühingu oma osaks (ÄS § 162 lg 3), ei anna osaühingu oma osa osaühingule mingeid osanikuõiguseid (ÄS § 162 lg 4) ega mõjutaks seega osa üleandmise otsustamist. Ettepaneku kohaselt tuleb otsus osa üle andmiseks surnud osaniku pärijatele vastu võtta hiljemalt kuue kuu jooksul alates pärimistunnistuse väljastamisest – selline tähtaeg annab ühingu teistele osanikele pärast pärijate selgumist piisava aja hinnata, kas ühingul on piisavad vahendid rahalise hüvitise tasumiseks ja kas osanikud peavad pärijatega koostööd võimalikuks. Nagu eelnevalt selgitatud, siis kehtiv seadus sellist lahendust ei välista ning praktikas on võimalik vastav kord osaühingu põhikirjas ette näha. Kavandatav täiendus tagaks aga ühese õigusselguse ning tooks nimetatud võimaluse seaduse tasandile.

Ettepanek sõnastada ÄS § 153 lg 2¹:

„Kui põhikirjas on kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetega 1 ja 2 sätestatud, et osa ei lähe osaniku surma korral üle tema pärijatele, võivad osanikud võtta vastu otsuse, et osa antakse siiski üle surnud osaniku pärijatele, tingimusel, et vastav otsus võetakse vastu hiljemalt kuue kuu jooksul alates pärimistunnistuse väljastamisest. Taolise otsuse poolt peab olema antud vähemalt 2/3 osanike häälest. Käesolevas lõikes sätestatu ei kohaldu seadusest tuleneva pärimiskeelu korral.“

4. Rakendussätte ettepanek

„Osaühingutele, mille põhikiri on kinnitatud enne käesoleva seaduse jõustumist ning sisaldab pärijale osa ülemineku keeldu või piirangut, kohaldatakse äriseadustiku §-i 153 vahetult enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud redaktsioonis seni kuni osaühingu põhikiri pärijale osa ülemineku keeldu või piirangut sisaldab. Kui sellise osaühingu põhikirja muudetakse, tühistamata seejuures pärijale osa

	<u>ülemineku keeldu või piirangut, ei takista põhikirja vastuolu äriseadustiku kehtiva redaktsiooni §-iga 153 põhikirja muutmise äriregistrisse kandmist.</u> Selgitus rakendussätte juurde: Äriseadustiku § 153 muudatuste rakendussäte on vajalik õiguskindluse tagamiseks, eriti juhul kui otsustatakse edasi minna Eelnõus sisaldunud muudatusettepanekutega (mida Äriõiguse komisjon ei soovita). Kuna enne muudatuste jõustumist kinnitatud põhikirjad on koostatud kehtiva õiguse alusel ja osanikud on nende sätetele tuginedes sõlminud vastastikuseid kokkuleppeid, oleks tagasiulatuva muudatus vastuolus õiguskindluse põhimõttega. Rakendussäte tagab, et osaühingute puhul, mille põhikiri on kinnitatud enne ÄS § 153 muudatuste jõustumist ning sisaldab pärijale osa ülemineku keeldu või piirangut, kohaldatakse pärimisega seotud osa ülemineku regulatsiooni osas varasemalt kehtinud õigust. See võimaldab säilitada osanikele õiguskindluse ja kaitseb juba loodud õigussuhteid ning äriühingute siseseid kokkuleppeid.	
8.	ÄS § 163. Ettepanek oleks lubada osanikel otsustada osaluse väljastamine ka otse ühingule, kuna vahel soovitakse hoida optsioonifondi oma osana. Lõige 5 uus tekst: „<i>Osanikul on osaühingule kuuluva oma osa võõrandamisel osa omandamise eesõigus võrdeliselt tema osaga. Osaniku eesõiguse osaühingule kuuluva oma osa omandamiseks võib välistada osanike otsusega, kui selle poolt on antud vähemalt 3/4 osanike koosolekul esindatud häältest või käesoleva seadustiku § 174 2. lõikes nimetatud juhul vähemalt 3/4 osanike häältest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet. Osanike osaühingu osa omandamise eesõigusele kohaldatakse käesoleva seadustiku §-s 193 sätestatud.</i>“ See peaks puudutama vaid selliste oma osade võõrandamist, mis on ühingu poolt omandatud pärast vastava regulatsiooni jõustumist, st see ei peaks kehtima juhul, kui võõrandatakse oma osa, mille ühing oli eelnevalt omandanud (õiguskindluse teema).	Mitte arvestatud Ettepanek vajab täiendavat analüüsi, tegeletakse järgmise eelnõuga.
9.	ÄS § 166 lg 1 uus tekst: „<i>Osanikel on õigus saada juhatuselt teavet osaühingu ja selle tütarettevõtjate tegevuse kohta ning tutvuda osaühingu ja selle tütarettevõtjate dokumentidega.</i>“. Kuna muudatus tuleneb Riigikohtu praktikast, oleks seaduse tasandil oluline läbi mõelda ka see, kas ja millisel	Arvestatud Täiendatud ÄS § 166 muudatusi.

	juhul saab emaühingu juhatus keelduda tütarühingu kohta teabe andmisest. RKTkm 2-18-13213 järgi saab teavet küsida emaühingu juhatuselt, kuid dokumentidega tutvumise õiguse kohta on Riigikohus leidnud, et dokumendid võivad olla tütarühingute juhatuste valduses ja emaühingule kohustuse panemine tagada nende dokumentide näitamine on ülemäärane. Riigikohus leidis, et dokumentidega tutvumise nõue võib aktsionäril (osanikul) olla VÕS § 1015 alusel. Arvestades, et emaühingu juhatus peab andma teavet tütarühingu kohta, peab emaühingu juhatus, teostades emaühingu kui osaniku nimel omakorda teabeõigust, küsima teavet tütarettevõtja juhatuselt. Seadus ei reguleeri seda osa teabe küsimisest ning võimaldab olukorda kuritarvitada. Näiteks võiks kaaluda ÄS § 166 lg-sse 2 lisamist, et juhatus ei või teabe andmisest keelduda põhjusel, et juhatusel tütarettevõtja kohta selline teave puudub, kui juhatus ei tõenda, et tütarettevõtja juhatusel teavet ei ole või seda teavet emaühingu juhatusel antud ei ole. Palume kaaluda ka ÄS § 166 lg 3 sõnastuse muutmist. Hetkel kehtiv sõnastus tähtaegade kohta ei ole mõistlik ja toob kaasa olukorra, kus osanik peab nelja nädala jooksul alates teabenõude esitamisest pöörduma avaldusega kohtusse, kui juhatus teabenõudele ei vasta. See võib aga osanikule tekitada asjatuid kulusid, kui juhatus viimasel hetkel vastab, kuid osanik on juba kandnud kulusid kohtule esitatava teabenõude ettevalmistamiseks (nt advokaadikulud). Kuigi teabenõude saab esitada korduvalt, võib teave vananeda ning selline korduv nõude esitamine ei ole mõistlik. Kohtusse pöördumise tähtaeg võiks juhatuse poolt vastamata jätmisel hakata kulgema ajast, mil juhatusel oli kohustus vastata (nt juhatus peab vastama nelja nädala jooksul ja seejärel on osanikul täiendav tähtaeg kohtusse pöördumiseks).	
10.	ÄS § 170 lg 2 uus tekst: „<i>Osatühingu põhikirjaga võib ette näha, kui suur arv hääli peab olema osanike koosolekul osadega esindatud, et osanike koosolek oleks otsustusvõimeline.</i>“. Kvooruminõude kaotamine peaks olema põhikirjaline kokkulepe, kuna praegune eelnõu, mille järgi kvooruminõue seaduse tasandil kaotatakse ning antakse õigus see põhikirjas ette näha, tekitaks praktikas tõenäoliselt väga palju kuritarvitusi vähemusosanike poolt. Kuna kehtiv ÄS § 139 ei näe põhikirja kohustusliku osana ette	Arvestatud Koosolekul esindatuse nõue jääb seadusesse alles, kuid muudatuse kohaselt on põhikirjaga võimalik seaduses sätestatust madalam esindatuse nõue ette näha. Senini oli võimalik üksnes seadusest kõrgemat koosolekul esindatuse nõuet põhikirjas ette näha.

	kvooruminõuet, siis tekiks olukord, kus automaatselt seaduse uue redaktsiooni jõustumisel oleks võimalik OÜ-de väikeosanikel otsuseid kehtivalt vastu võtta. Seega oleks mõistlikum, et osanikud saavad põhikirjas kvooruminõudest loobuda või kehtestada seni kehtinust madalam nõue, kuid seaduses jääks kvooruminõue kehtima.	
11.	ÄS § 170 lg 5 uus tekst „<i>Osaühingu põhikirjaga võib ette näha, et osanik võib hääletada osanike koosoleku päevakorras olevate punktide kohta tehtud ettepanekuid, edastades oma hääle osaühingule enne osanike koosolekut kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Hääletamisele enne koosolekut kohaldatakse käesoleva seadustiku §-s 298.2 sätestatud.</i>“. Osaühingutes peaks enne koosolekut hääletamise võimalus olema reguleeritud sarnaselt aktsiaseltsile (ÄS §298'2 lg 1) ehk kehtima peaks jääma kehtiv regulatsioon, kus enne koosolekut hääletamise saab põhikirjaga välistada. Sellise õiguse piiramine ei ole põhjendatud. Käesoleva eelnõu kohaselt on jäetud seadusest välja kohustus saata koosoleku kutsega osanikele ka otsuse eelnõu. Seega jääb ebaselgeks, mida siis hääletama peaks. Meie ettepanek oleks jätta seadusesse otsuste eelnõude esitamise kohustus alles, et oleks üheselt selge, mida juhatus peab osanikele esitama.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.
12.	ÄS § 172 lg 1. Hetkel ÄS § 172 lg 1 näeb ette, et teade tuleb saata "osanike nimekirja kantud aadressil või elektronposti aadressile." Uus regulatsioon näeb ette "kontaktaadressi". Kas selleks on füüsiline posti- või e-posti aadress? Eeldatavasti füüsiline posti-aadress? Allpool § 11 (TÜS) p 16's nähakse TÜS'i puhul ette vaid "elektronpostiaadress". Kui kooruminõue kaob, muutub kokkukutsumisel kutse päriselt õigesse kohta toimetamine veel kriitilisemaks. Seega peaks olema olukord ühingute üleselt ühetaoliselt lahendatud ning lubatud peaks olema nii posti teel kui ka e-posti teel edastamine. ÄS § 172 lg 2 uus tekst „<i>Teates tuleb näidata osanike koosoleku toimumise aeg, koht ja päevakord ning muud koosolekuga seonduvalt tähtsust omavad asjaolud. Kui koosolekul otsustatakse tehingu tegemiseks nõusoleku andmine või majandusaasta aruande kinnitamine, tuleb teates näidata koht või osaühingu kodulehe aadress, kus on võimalik tutvuda tehingu tingimuste ja majandusaasta aruandega. Kui osaühing</i>	Arvestatud Koosoleku kokkukutsumise teade tuleb saata elektronposti aadressile, mille osanik on teatanud ühingule. Vaid juhul, kui osanik on eraldi teada andnud ühingule, et soovib kutset postiaadressile, saadetakse kutse sinna. ÄS 172 lg 2 muudatusest loobutud, kuna eelnõuga ei kaotata osanike koosoleku otsuste eelnõude saatmise kohustust, seega ei ole tarvis täiendavalt reguleerida ka majandusaasta aruande materjalide ja tehingu tegemiseks nõusoleku andmise otsuste tegemiseks vajaliku info eelnevat saatmist.

	<i>võimaldab elektroonilist või posti teel hääletamist, tuleb teates esitada elektroonilise ja posti teel hääletamise kord ja tähtaeg.</i>“. Majandusaasta aruandega tutvumise osas võiks seadus ette näha, et see dokument saadetakse osanikele koos teatega. Kuna tegemist on dokumendiga, mis hiljem muutub avalikult kättesaadavaks ning see koostatakse digitaalselt, ei ole põhjendatud osanikule sellise koormuse panemine, mille kohaselt peaks osanik majandusaasta aruandega füüsiliselt tutvuma minema. See võib teatud olukordades ka praktiliselt võimatu olla (nt osanik elab välisriigis). Seadus võiks ka ette näha, et selliste materjalide kättesaadavaks tegemist võib põhikirjas teisiti reguleerida (kuigi norm on olemuselt dispositiivne ja see peaks nagunii võimalik olema).	
13.	ÄS 172¹ uus tekst: „<i>Kui osanike koosoleku kokkukutsumisel on oluliselt rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole osanike koosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud siis, kui koosolekul osalevad või on esindatud kõik osanikud ja nad on nõus koosolekut pidama. Sellisel koosolekul tehtud otsused on kehtivad ka juhul, kui osanikud, kelle suhtes kokkukutsumise korda rikuti, kiidavad otsused heaks.</i>“ Kui kõik osalevad, ei peaks täiendavat nõusolekut koosoleku pidamiseks enam küsima. On tõenäoline, et sellist nõusolekut praktikas sageli ei vormistata ning see annab aluse hakata otsuseid tühistama. „<i>Sellisel koosolekul tehtud...</i>“. See on ebaloogiline. Kui kõik on kohal, siis võetakse otsus vastu tavakorras seaduses või põhikirjas sätestatud häälteenamusega. Ei saa aru, kuidas see hilisem heakskiit saaks toimida.	Arvestatud Vajab täiendavat analüüsi, hetkel jääb muudatus eelnõust välja, küsimusega tegeletakse järgmises eelnõus.
14.	ÄS § 174 lg 2 uus tekst „<i>Kui otsus tehakse käesoleva seadustiku § 173 2. lõikes sätestatud korras, on otsus vastu võetud, kui selle poolt on antud üle poole <u>hääletamisel osalenud hääleõiguslike</u> osanike häälest, kui seaduses või põhikirjas ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet.</i>“. Täna loetakse hääletamisel mitteosalenud vastu hääletanuks. Muudatuse tulemusena tekiks olukord, kus 1% osanik saaks nt põhikirja muuta. Sellist olukorda ei tohi seaduse alusel lubada. Kui on soov suuremat paindlikkust lubada, siis seda peaks võimaldama läbi põhikirja, kuid seadus peaks tagama osanikele vajaliku kaitse kuritarvituste eest.	Arvestatud Muudatus jäetud eelnõust välja.
15.	ÄS § 175 lg 1 uus tekst: „<i>Põhikirja muutmise otsus on vastu võetud, kui selle poolt on antud vähemalt</i>	Arvestatud Muudatus jäetud eelnõust välja.

	2/3 hääletamisel osalenud hääleõiguslike osanike häälest või käesoleva seadustiku § 174 2. lõikes nimetatud juhul vähemalt 2/3 hääletamisel osalenud hääleõiguslike osanike häälest, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet.“; Vt eelmine kommentaar. Komisjon ei toeta ettepanekut võimaldada põhikirja tulevikus muuta ¾ hääletamisel osalenud osanike häältega, vaid see peaks nõudma ¾ kõikidest häälest. Suuremat paidlikkust võib lubada läbi põhikirja, st kui põhikiri ei sätesta madalamat või kõrgemat hääleteenamuse nõuet, kuid seadus peab tagama kaitse kuritarvituste eest.	
16.	ÄS 177 lõige 1 uus tekst: „Osanik ei või hääletada, kui otsustatakse tema vabastamist kohustusest või vastutusest, osaniku ja osaühingu vahel sellise tehingu tegemist, milles osaniku huvi on vastuolus osaühingu huviga, või osanikuga mis tahes õigusvaidluse pidamist ning selles tehingus või õigusvaidluses osanikuga osaühingu esindaja määramist või küsimusi, mis puudutavad osaniku või tema esindaja juhatuse või nõukogu liikmena tegutsemise kontrollimist või hindamist. Esindatuse määramisel selle osaniku hääli ei arvestata.“. Muudatus lähtub revisjonikomisjoni ettepanekust, kuid võiks arutada, kas see ei tee reaalses elus toimuvaid konfliktseid olukordi veel keerulisemaks, s.t kuidas hakkab koosoleku juhataja tuvastama, kas osaniku huvi on vastuolus osaühingu huviga, ning kas ja milline vastutus võib koosoleku juhatajale sellega kaasneda. Meie hinnangul tekitab pakutav regulatsioon palju tõlgendamisruumi ja vaidlusi. Vt ka ÄS § 303 lg 1 muutmise kommentaari. ÄS § 177 lg 1 võiks hääleõiguse piirangu ette näha samas sõnastuses nagu juhatuse liikmega tehingu tegemisel (välistatakse tehingud, mis tehakse igapäevases majandustegevuses kauba või teenuse turuhinna alusel). <u>Osaniku ja osaühingu huvidest lähtuvat sõnastust me ei toeta</u>, kuna muudab praktikas huvide konflikti olukordade tuvastamise äärmiselt keeruliseks ning tekitab väga palju vaidlusi. Sisuliselt peaks huvide konflikti olukorda hakkama hindama koosoleku juhataja, kuid sellise kaalutusõiguse andmine seaduse tasandil ei ole õigustatud.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
17.	ÄS § 178 uus lõige 1¹: „Osanike otsuse kehtetuks tunnistamist võib nõuda ka juhul, kui juhatuse ei andnud osanikule otsuse tegemiseks vajalikku teavet või talle antud teave oli ebaõige või	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi. Säilib kohustus osanike koosolekul otsuste eelnõud esitada.

	ebapiisav. Osanik saab otsuse kehtetuks tunnistamist käesolevas lõikes nimetatud põhjusel nõuda vaid juhul, kui teabe olemasolu oli mõistlikult hinnates oluline osalemis- või muude osanikuõiguste teostamiseks.“ Vt ka ÄS § 303 lõigetega 1¹ ja 1² kommentaari. Meie hinnangul annab selline regulatsioon aluse vaidlusteks. Pigem võiks säilida tänane kohustus esitada koosoleku kokkukutsumisel ka otsuste eelnõud, aruanded jne ning nende kohustuste täitmisel võiks olla selge, et esitatud on piisav info ning sel alusel otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda ei saa. See tagaks õigusselguse ja rahu. ÄS § 178 uus lõige 3: „Osanike otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatus, nõukogu või osanik, kes ei osalenud otsuse tegemisel. Otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda ka juhatuse või nõukogu iga liige, kui otsuse täitmisega pandaks toime kuritegu või väärtegu või sellega ilmselt kaasneks kahju hüvitamise kohustus . Osanik, kes otsuse tegemisel osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele. Käesoleva seadustiku § 170 5. lõikes või tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 331 sätestatud viisil koosolekul osalev osanik võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda ka vastuväite protokollimiseta. Vastuväite protokollimiseta võib iga osanik otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda juhul, kui otsus tehakse käesoleva seadustiku § 173 2. lõikes sätestatud korras.“. Kahju hüvitamise kohustus – kellel ja kelle kasuks? Oleme seisukohal, et vaidlustada peaksid saama kõik, kes vastu hääletasid, sõltumata vastuväite protokollimisest, kuivõrd sageli sisuliselt vastuväiteid ei protokollita, vaid nõutakse neid kirjalikult ning kohapeal ei pruugi osanik osata/jõuda oma vastuväidet põhistada. Seega peaks olema vastuhääl piisav, et otsust saaks pärast vaidlustada. Poolt hääletanutel ei tohiks üldse vaidlustamise õigust olla.	
18.	ÄS § 178 lõige 3²: „Osanik, kes otsuse tegemisel osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele. Käesoleva seadustiku § 170 1. lõikes või § 170 5. lõikes sätestatud viisil koosolekul osalev osanik võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda ka vastuväite protokollimiseta. Vastuväite protokollimiseta võib iga osanik otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda juhul, kui otsus tehakse käesoleva seadustiku § 173 2. lõikes sätestatud korras.“ Vastuväite protokollimine ei peaks	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.

	olema eelduseks, kehtetuks nõudmist peaks saama nõuda iga vastu hääletanud osanik. Normitehniliselt tuleks ka üle vaadata - kordab 178 lg 3 teist poolt. Kas peabki või on kordus kogemata sisse jäänud? Lg-s 3 viide ÄS § 170 5. lõikes või tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 33prim, aga siin § 170prim 1. lõikes või § 170 5. lõikes. Miks nii? ÄS § 178 lõige 5¹ <i>“Juhatus on kohustatud viivitamata teatama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis osanike otsuse vaidlustamisest osanikele, kes olid osanikud otsuse tegemise ajal, ning osanikele, kes on osanikud teate koostamise ajal. Teates tuleb märkida, kes ja millistel asjaoludel on osanike otsuse vaidlustanud, asja menetlev kohus ja tsiviilasja number.”</i>. Võiks kaaluda ka vahekohut. Eks see teema Eestis lõpuni lahti vaidlemata, aga Saksa õiguse ja praktika näitel võiks korporatiivvaidlused olla ka põhikirja kohaselt vahekohtus lahendatavad. Me ei näe, miks see Eestis nii olla ei võiks, kui põhikirjas kirjas. Seega oleks liialt piirav seaduse nõue märkida asja menetlev kohus ja tsiviilasja number. Võiks teha viite vaidlus lahendavale organile ja asja numbrile (kui see on olemas - ad hoc arbitraaži puhul ei pruugi olla).	
19.	ÄS § 180¹ lg 3: <i>„Kui osaühingu majanduslik olukord halveneb oluliselt ja juhatuse liikmele määratud või temaga kokkulepitud tasude edasimaksmine või muude hüvede jätkuv võimaldamine oleks osaühingu suhtes äärmiselt ebaõiglane, võib osaühing kooskõlas käesoleva paragrahvi 2. lõikega vähendada juhatuse liikmele makstavaid tasusid ja muid hüvesid.”</i>. Siin seletuskirja kohaselt mõte selles, et enam ei pea esitama "nõuet", vaid saab otsustada, et vähendada -> juhatuse liige saab lepingu üles öelda või vaidlustada. Mõte iseenesest õige. Samas lg-t 4 ei plaanita praegu muuta, aga siis peaks ka seda täpsustama. Seal praegu viide nõudele ja kohtusse pöördumisest midagi pole: Juhatuse liikmel on tasude või muude hüvede vähendamise nõude esitamise korral õigus temaga sõlmitud leping ühekuulise etteteatamisega erakorraliselt üles öelda.	Arvestatud ÄS § 180¹ lõiget 4 muudetud selliselt, et eemaldatud viited nõude esitamisele.
20.	ÄS § 181 lg 1 uus kolmas lause: <i>„Kui osaühingul ei ole ühtegi juhatuse liiget, esindab osaühingut tahteavalduste vastuvõtmisel iga osanik.”</i>. Kuritarvituste vältimiseks peaks panema sellele osanikule ka kohustuse teisi osanikke teavitada ja	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.

	teade edastada. Probleem muidugi, kui ei tea, kes ja mis. Aga veel suurem probleem on see, kui teised ei tea ja ei peagi teavitamiseks vaeva nägema.	
21.	ÄS § 182 lõige 1 ¹ uus tekst: „ <i>Osanik on kohustatud teatama ühingule oma kontaktaadressi.</i> “. Sama küsimus, mis üleval § 172 juures. Kas e-postile ei või teavitada?	Arvestatud Muudetud selliselt, et osanik on kohustatud teatama ühingule oma elektronposti aadressi või postiaadressi.
22.	ÄS § 197 uus lõige 1 ² : „ <i>Käesoleva paragrahvi 1¹. lõiget ei kohaldata juhul, kui osakapitali vähendatakse nende osade võrra, mida ei ole väärtpaberite registri pidamise seaduse § 18 4¹. lõikes sätestatud tähtaja jooksul kantud osaniku isiklikule väärtpaberikontole.</i> “. Vt kommentaari ÄS § 356 lõike 2 ² kohta.	Vt kommentaari aktsiaseltsi vastava regulatsiooni juures.
23.	ÄS § 219 „ <i>Dokumentide hoidja vahetatakse ja uus hoidja kantakse registrisse kohtumääruse alusel.</i> “. Ettepanek vahetada dokumentide hoidja kandeavalduse alusel, mitte kohtumäärusega.	Arvestatud
24.	ÄS § 287 lg 1 „ <i>Aksionäril on õigus üldkoosolekul saada juhatuselt teavet aktsiaseltsi ja selle tütarettevõtjate tegevuse kohta.</i> “ Vt kommentaare ÄS § 116 lg 1 juures.	Arvestatud Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.
25.	ÄS § 289 ¹ lg 1 kolmas lause: „ <i>Teadaannet säilitatakse avalikus toimikus.</i> “. ÄS § 289.1 võiks tervikuna kehtetuks tunnistada (sarnaselt ÄS § 150 lg-le 5 - vt punkti 14). Aktsiaraamatut peab Eesti väärtpaberite registri pidaja või muu depositoorium (ÄS § 233 lg 2). Kui aktsiaraamatut peab Eesti väärtpaberite registri pidaja, siis jõuab teave aktsiaraamatus toimunud muudatuste kohta äriregistrini automaatselt (ja seega peaksid ka direktiivi 2009/102/EÜ artikli 3 nõuded täidetud olema). Seega puudub mis tahes vajadus, et juhatus peaks äriregistrit veel eraldi kirjalikult teavitama, kui tehingu tulemusel tekib olukord, kus aktsiaseltsi kõik aktsiad kuuluvad ühele aktsionärile või kui ühe aktsionäri kõrval kuuluvad selle aktsiaseltsi aktsiad ainult aktsiaseltsile endale. Kui selline eraldi teavitus on seadusandja arvates mingil põhjusel vajalik, siis peaks olema võimalik seda ka e-äriregistri kaudu teha (väljaspool kandeavalduse esitamist).	Teadmiseks võetud Aktsiaseltsi jaoks kaalume vastavat muudatust töös oleva nn II digidirektiivi (2025/25) ülevõtmise käigus. Tagada tuleb asjakohase info nähtavus äriregistris juhul, kui lisaks ühele aktsionärile kuuluvad aktsiad ka aktsiaseltsile endale.
26.	ÄS § 290 ¹ lg 1 kehtetuks tunnistamine (<i>börsiaktsiaseltsi elektrooniline koosolek TsÜS § 33¹ korras</i>). Juhime tähelepanu, et vastavas sättes on defineeritud “börsiaktsiaselts”. Kui see säte tunnistatakse kehtetuks, siis tuleks börsiaktsiaselts kuskil mujal defineerida, kuna seda mõistet kasutatakse ka muudes sätetes.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.

27.	ÄS § 294 lg 1 esimene ja teine lause. Ettepanek näha ette, et aktsionäre teavitatakse e-posti teel (või lisaks tähtitud kirjale ka e-posti teel).	Arvestatud
28.	ÄS § 296 uus tekst „Kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on oluliselt rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole üldkoosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud siis, kui üldkoosolekul osalevad või on esindatud kõik aktsionärid ja nad on nõus üldkoosolekut pidama . Sellisel koosolekul tehtud otsused on kehtivad ka juhul, kui aktsionärid, kelle suhtes kokkukutsumise korda rikuti, kiidavad otsuse heaks.“. Kui kõik osalevad, ei peaks täiendavat nõusolekut koosoleku pidamiseks enam küsima. Vt § 172 ¹ kommentaare.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.
29.	ÄS § 297 esimene lõige: „Aktsiaseltsi põhikirjas võib ette näha, kui suur arv hääli peab olema aktsionäride üldkoosolekul aktsiatega esindatud, et aktsionäride üldkoosolek oleks otsustusvõimeline.“. Vt ÄS § 170 lg 2 kommentaare.	Arvestatud Üldise kvooruminõude kaotamisest eelnõus loobutud. Lisatud võimalus põhikirjaga ette näha seadusest erinev kvooruminõue. Kui senini oli võimalik ette näha üksnes seaduses sätestatud kvooruminõudest suurem esindatuse nõue, siis edaspidi on võimalik põhikirjaga ette näha ka seaduses sätestatust väiksem koosolekul esindatuse nõue.
30.	ÄS § 299 ¹ lg 3 esimene lause. Ettepanek täiendavalt ette näha, et eelnõu tuleb saata ka e-postiga (tagamaks, et aktsionäril on võimalik koosoleku materjalid realselt ka kätte saada).	Mitte arvestatud Säte ei keela aktsiaseltsil teavitada oma aktsionäre ka e-posti teel, kuid sellise kohustuse panemine üle 50 aktsionäriga aktsiaseltsile võib osutada väga koormavaks.
31.	ÄS § 302 1 ¹ „Aktsionär võib üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda, kui juhatus ei andnud aktsionärile otsuse tegemiseks vajalikku teavet või talle antud teave oli ebaõige või ebapiisav ning teabe olemasolu oli mõistlikult hinnates oluline osalemis- või muude aktsionäriõiguste teostamiseks . Üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist ei saa nimetatud põhjusel nõuda, kui teave, mida aktsionärile ei antud või mis oli ebaõige või ebapiisav, puudutas aktsionärile makstavaid hüvitisi või juurdemakseid, mille suuruse kindlaksmääramiseks näeb seadus ette tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-des 607–612 sätestatud menetluse.“. Palun kaaluda vastava sätte eelnõust eemaldamist. “Vajalik” ja “ebapiisav” on subjektiivsed kategooriad ning võimaldaksid n-ö kiuslikul aktsionäril väga lihtsasti vaidlusi püsti panna seeläbi koormates nii seltsi kui laiemalt kohtusüsteemi. ÄS § 302 lg 3: „Üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatus või nõukogu, samuti aktsionär, kes ei osalenud üldkoosolekul.	Arvestatud Muudatused eelnõust eemaldatud, vajavad põhjalikumat analüüsi.

	<i>Otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda ka juhatuse või nõukogu iga liige, kui otsuse täitmisega pandaks toime kuritegu või väärtegu või sellega ilmselt kaasneks kahju hüvitamise kohustus, ning aktsionär, kes ei osalenud üldkoosolekul. Aktsionär, kes üldkoosolekul osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida üldkoosolekul oma vastuväite otsusele. Aktsionär, kes andis oma hääle enne koosolekut, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda ka vastuväite protokollimiseta.“</i> Võiks (joonitud tekst) eemaldada, kuna aktsionäri vastavale õigusele on juba esimeses lauses viidatud.	
32.	ÄS § 303 lg 1: „Aktsionär ei või hääletada, kui otsustatakse tema vabastamist kohustusest või vastutusest, aktsionäri ja aktsiaseltsi vahel sellise tehingu tegemist, <u>milles aktsionäri huvi on vastuolus aktsiaseltsi huviga</u>, või aktsionäri õigusvaidluse pidamist ning selles tehingus või aktsionäri mis tahes õigusvaidluses aktsiaseltsi esindaja määramist või küsimusi, mis puudutavad aktsionäri või tema esindaja juhatuse või nõukogu liikmena tegutsemise kontrollimist või hindamist.“. Seda, kas seltsi ja aktsionäri huvid on mingis tehingus samasuunalised või pigem vastuolus, võib praktikas üsna keeruline olla tuvastada ning see tekib vaidluste riski. Palun kaaluda kehtiva põhimõtte juurde jäämist, mille kohaselt aktsionäri ei või hääletada, kui otsustatakse tema ja seltsi vahelise tehingu tegemist. ÄS § 303 lg 3: „Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatust sõltumata võib aktsionär hääletada enda valimisel nõukogu liikmeks, ametiaja pikendamisel ja tagasikutsumisel ning kui otsustatakse temaga nõukogu liikme lepingu sõlmimist, muutmist või lõpetamist.“. Selguse huvides võiks siin viidata ka nõukogu liikme tasu otsustamisele (ÄS § 326 lg 1). Tasu võib olla reguleeritud lepingus, aga tasustamine võib olla otsustatud ka eraldi ilma lepingut sõlmimata. Samuti tuleks arvestada, et tasu võib olla ka aktsiaoptsoonides, mille kohta sõlmitaks eraldi optsoonileping - kas sellisel juhul saaks aktsionär hääletada?	Arvestatud Muudatused eelnõust välja jäetud.

33. (Eelnõuga ei muudeta ÄS § 322 lõiget 1-1. Tekst selline: „(1¹) Nõukogu otsustusvõimet ega otsuse kehtivust ei mõjuta asjaolu, et nõukogusse kuulub vähem liikmeid, kui on ette nähtud põhikirjaga.“. ÄS § 322 lõike 1.1 osa võiks kaaluda ka täpsustamist, kas nõukogu otsuse kehtivust ei mõjuta asjaolu, et nõukogusse kuulub vähem liikmeid, kui on ette nähtud põhikirjaga või ka kui on ette nähtud seaduses? Nt kui on 3-liikmeline nõukogu ja üks nõukogu liige langeb välja, kas siis 2 nõukogu liiget saavad võtta vastu nõukogu otsuseid. Kuna nõukogu on siiski kollegiaalne organ, siis võiks sätestada, et otsuste vastuvõtmiseks § 322 lõike 1.1 korras peab nõukogul olema vähemalt 2 liiget. ÄS § 322 lg 6: „Nõukogu otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatus või aktsionär, samuti nõukogu liige, kes ei osalenud otsustamisel. Otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatuse iga liige, kui otsuse täitmisega pandaks toime kuritegu või väärtegu või sellega ilmselt kaasneks kahju hüvitamise kohustus . Vastuväite protokollimiseta võib nõukogu iga liige nõuda otsuse kehtetuks tunnistamist, kui otsus tehakse käesoleva seadustiku § 323 1. lõikes sätestatud korras. Nõukogu liige, kes osales otsuse vastuvõtmisel, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele.“. Siin tuleks sätestadakaasneks AKTSIASELTSILE kahju hüvitamise kohustus..... Lisada ...kui TA HÄÄLETAS OTSUSE VASTU JA	Arvestatud Muudatused eelnõust välja jäetud, vajavad täiendavat analüüsi.
34. ÄS § 323 lg 1: „Nõukogul on õigus vastu võtta otsuseid nõukogu koosolekut kokku kutsumata, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti ja sellega on nõus kõik nõukogu liikmed. Eeldatakse kõigi nõukogu liikmete nõusolekut otsuste vastuvõtmiseks koosolekut kokku kutsumata.“ Siia tuleks lisada, et vastav vastuväide tuleb esitada hääletustähtaja jooksul. ÄS § 323 lg 4: „Hääletustulemuste kohta koostab nõukogu esimees nõukogu koosoleku protokoll asendava hääletusprotokoll ning saadab selle viivitamata nõukogu liikmetele ja juhatusele.“ Miks peab nõukogu protokolle saatma kohustuslikus korras juhatusele? Ilmselt seda tavapäraselt küll tehakse, aga ilmselt otsustab nõukogu ka küsimusi (nt. juhatuse liikmete sobivus, nõuete esitamine juhatuse liikmete vastu, jne.), mille osas tehtud otsuseid ei pruugi nõukogu soovida juhatusega jagada. Võiks kaaluda "....JA	Arvestatud osaliselt Eraldi ei ole tarvis sätestada, et vastuväide, et nõukogu liige ei ole nõus otsuse vastu võtmisega kirjalikult/koosolekut kokku kutsumata, tuleb esitada hääletustähtaja jooksul, kuna muud tähtaega ei saaks olla selle vastuväite esitamiseks ja sätte teise lause kohaselt eeldatakse nõusolekut, seega juhul, kui nõukogu liige jätab hääletustähtaja jooksul vastamata, siis eeldatakse tema nõusolekut sellisel viisil otsuse vastu võtmiseks ja hiljem ei saagi vastuväidet esitada, sellel poleks mõtet. ÄS § 323 lg 4 muudatusettepanekuga arvestatud, kohustus saata juhatusele nõukogu koosoleku protokoll eemaldatud.

	JUHATUSELE" kustutamist. Nõukogu otsuste avaldamine juhatusele on problemaatiline olukorras, kus otsustatakse selliste küsimuste üle, mida juhatuse kohele ei peaks teadma (nõuete esitamine juhatuse liikme vastu). Sama kehtib ka koosolekul vastu võetud otsuste puhul.	
35.	ÄS § 328 lg 3. Ettepanek täiendada sätte esimest lõiku täpsustusega, et audiitorina mõistetakse FIEna tegutsevat audiitorit või audiitorettevõtjat. Seletuskiri vajab paremat sõnastust - sellest peaks üheselt välja tulla, et kui just ei ole tegemist FIEst audiitoriga, tuleb registrile esitada audiitorettevõtja (kes kantakse registrisse) nõusolek, mitte eraisikust audiitori oma. Ettepanek hinnata, kas on jätta sisse nõue, et audiitorite nimekirjas peab kirjas olema audiitortegevuse õiguslik alus. Praktikas selleks vajadust ei ole.	Arvestatud
36.	ÄS § 330 lg 3 esimene lause kohaselt võivad erikontrolli läbiviijaks olla audiitorid, vandeadvokaadid või advokaadiühingud. Parandada sättes, et erikontrolli läbiviijateks saavad olla audiitor- või advokaadiühingud või FIE-na tegutsevad vandeaudiitorid või vandeadvokaadid.	Arvestatud
37.	ÄS § 356 lg 2² „Käesoleva paragrahvi 2¹. lõiget ei kohaldata juhul, kui aktsiakapitali vähendatakse nende aktsiate võrra, mida ei ole väärtpaberite registri pidamise seaduse § 18 4¹. lõikes sätestatud tähtaja jooksul kantud aktsionäri isiklikule väärtpaberikontole.“. Saame aru, et need ajutistel kontodel olevad aktsiad tahetakse kustutada ASide kulude kokkuhoiuks, sest neil ei õnnestu nende aktsiate omanikega ühendust saada, et kulud sisse nõuda (AS peab maksma ajutise konto tasu ja dividendid deponeerima) ning selliseid aktsiaid praktikas vähe. Ma ei ole kindel, et see argument õigustab ajutisi kontosid kasutavate aktsionäride põhiõiguse riivet. Eriti olukordades, kus ei pruugita olla lihtsalt varast teadlik (nt pärijad). Vt õiguskantsleri arvamust selle teema kohta ning Riigikohtu lahendi nr 3-2-1-145-04 p 12, mille kohaselt on äriseadustikus sätestatud põhiaktsionäri õigus võtta vähemusaktsionäride tahte vastaselt üle nende aktsiad, tsiviilõiguses erandlik regulatsioon. St üldjuhul kehtib omandi puutumatuse printsiip ning aktsionäride osaluste proportsioone säilitatakse.	Arvestatud osaliselt Lisasime regulatsioonile pikema rakendustähtaja - regulatsioon jõustub 2028. 1. veebruaril. Ka õiguskantsler on palunud ajutistel kontodel olevate aktsiate probleemi lahendada.
38.	ÄS § 378 lg 3: „Likvideerijad peavad esitama likvideerimise lõpparuande aktsiaseltsi asukohas tutvumiseks kõigile aktsionäridele.“. Tõenäoliselt	Mitte arvestatud Teadete vormi üldnõuded kohalduvad

	mõistlik lisada, et aktsionäri nõudmisel tuleb esitada ära kiri e-kirja teel.	
39.	ÄS § 520 lg 4 ¹ Kehtivas seaduses on kirjas ka tagastamise tähtaeg: Sissemakse tagastatakse viie tööpäeva jooksul pärast korrektse taotluse esitamist. Miks see välja jäetud on?	Arvestatud Nimetatud lause jääb kehtima ka pärast eelnõu seadusena vastuvõtmist, aga kuivõrd seda lauset ei muudeta, siis ei kajastu see eelnõus.
40.	ÄS § 525 ² lg 6. Mis on tagajärg, kui muudetud põhikirjasid ei esitata tähtaegselt?	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
41.	ÄS § 525 ¹⁰ lg 1. Ettepanek anda lõigete 1 ja 2 tähtajad samad - 1.11.2028. - põhikirjas ja osanike nimekirjas kasutatavad nimetused peaksid kattuma. Mis on tagajärg, kui seda ei tehta?	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
42.	MTÜS § 21 lg 3: „Kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole üldkoosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud juhul, kui üldkoosolekul osalevad kõik mittetulundusühingu liikmed ja nad on nõus üldkoosolekut pidama. Sellisel üldkoosolekul tehtud otsused kehtivad ka juhul, kui liikmed, kelle suhtes kokkukutsumise korda rikuti, kiidavad otsuse heaks.“ Vt ÄS 172 ¹ kommentaare.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
43.	MTÜS § 24 lg 3: „Üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatus ning mittetulundusühingu liige, kes ei osalenud otsuse tegemisel. Otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda ka juhatuse iga liige, kui otsuse täitmisega pandaks toime kuritegu või väärtegu või sellega kaasneks ilmselt kahju hüvitamise kohustus. Mittetulundusühingu liige, kes otsuse tegemisel osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele. Vastuväite protokollimiseta võib mittetulundusühingu iga liige nõuda üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist, kui otsus tehakse käesoleva seadustiku §-s 221 sätestatud korras.“ Vt kommentaare ÄS § 178 lg 3 kohta ja TÜS § 52 lg 3 kohta).	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
44.	MTÜS § 27 lg 4 kehtetuks tunnistamine (juhatuse kinnisasja võõrandamise regulatsioon). MTÜ puhul ei tohiks juhatusel olla sama laia õigust kinnisasja või registrisse kantud vallasasja võõrandada või asjaõigusega koormata kui teistes ühingutes ja see võiks jääda endiselt üldkoosoleku otsustada. Nimelt MTÜ puhul on vastava vara antud MTÜ käsutusse reeglina tema põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks ning selle võõrandamine peaks olema pigem erandlik.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.
45.	SAS § 5 uus lõige 5 ¹ : „Asutaja võib pärast sihtasutuse asutamist loobuda asutaja õigustest,	Arvestatud osaliselt Täiendame teksti viitega kohustusele enne

	<i>tehes selle kohta avalduse sihtasutusele . Avaldus peab olema notariaalselt tõestatud. Avalduse jõustumisel lõpevad kõik asutaja seaduse või sihtasutuse põhikirja alusel tekkinud õigused.“. See regulatsioon vajab veel läbimõtlemit. Ainuüksi notariaalse tõestamise nõue ei taga, et ka põhikirjas vajalikud muudatused (viidatud seletuskirjas) tehakse. Loobumine ei saa jõustuda enne põhikirjaliste muudatuste jõustumist. Loobumise avalduse esitamine sihtasutusele – kas mõeldud on sihtasutuse juhatust? Avalduse jõustumisel lõppevad kõik asutaja õigused – millal avaldus jõustub? Jõustumine ei saa olla varasem ka kättetoimetamisest.</i>	muuta põhikirja. Avalduse jõustumine – tavaline tahteavalduse jõustumise kord.
46.	SAS § 16 lg 2: „<i>Kui sihtasutus ei tegutse avalikes huvides, võib selle juhtorganiks olla üksnes juhatus. Sel juhul on nõukogu pädevus sihtasutuse asutajatel, kui seaduses või sihtasutuse põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti.</i>“ Kes otsustab, kas sihtasutus tegeleb avalikes huvides? Mida siin üldse tähendab "avalik huvi"? Kui eesmärk on vähendada SA halduskoormust ja lihtsustada juhtimist, siis lihtsam oleks ka sätestada, et sihtasutusel ei pea olema nõukogu, kui nõukogu olemasolu nõue ei tulene seadusest (vastav nõue tuleneb nt riigivara seadusest ja kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest) või SA põhikirjast. „Üksnes juhatus“ – muudatuse mõte on, et nõukogu ei pea olema, aga praeguse sõnastuse järgi võib ka tõlgendada, et ainult juhatus võib olla ning nõukogu ei tohi olla.	Teadmiseks võetud Eelnõusse viidud erasihtasutuse täpsustatud regulatsioon.
47.	SAS § 19 lg 4: „<i>Kui sihtasutus ei tegutse avalikes huvides , võib põhikirjaga ette näha, et juhatuse liikmed või osa neist valitakse tähtajalt.</i>“ Sama teema. Kes otsustab, kas sihtasutus tegeleb avalikes huvides? Mida siin üldse tähendab "avalik huvi"? Lihtsuse huvides võiks kõigi SA-de puhul olla põhikirjaga võimalik näha ette juhatuse liikmete volituste tähtajalisus.	Osaliselt arvestatud Eelnõus on täpsustatud „erasihtasutuse“ kriteeriume.
48.	SAS § 59 lg 1 ja 2. Kuidas toimub dokumentide asutustele üleandmine? Kas likvideerija saadab dokumendid üldmeilile? Kes hindab, kas personalitöö isikutoimikud on arhiiviväärtuslikud? Mismoodi dokumentide hoidja määramise ja vahetamise menetlus käib, kes algatab menetluse, mis avalduse alusel?	Teadmiseks võetud Täpsem protsess lepatakse kokku asjaomaste asutustega ja teavitatakse huvirühmi.
49.	TsÜS § 33 lg 1¹: „Hääle andmisel tuleb arvestada juriidilise isiku huvidega.“ Kavandatav muudatus ei arvesta asjaoluga, et see hakkaks reguleerima hääle andmist nii juhatuse, nõukogu kui ka üldkoosoleku tasandil. Seletuskiri tekitab täiendavat segadust,	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.

rääkides selle muudatuse kontekstis "juriidilise isiku liikmest" ning "juriidilise isiku kõrgeima organi liikmetest".

Juhatuse ja nõukogu liikmetel juba on nende juhitava äriühingu suhtes lojaalsuskohustus (TsÜS § 35). Juriidilise isiku osanike, aktsionäride ja liikmete vahel on kehtivase õiguses põhjendatult pööratud tähelepanu just nende omavahelise suhte reguleerimisele (TsÜS § 32).

Osanike koosolekul või üldkoosolekul esindavad vastavalt osanikud või aktsionärid esmalt iseenda huve; ka heas usus tegutsevalt isikult ei saa oodata, et ta omaks osalust äriühingus ilma, et tal seonduksid sellega mis tahes omad ja õigustatud huvid. Tüüpiline näide on kasumi jaotamine, mis toimub selgelt üksnes äriühingu osanike / aktsionäride, mitte äriühingu enda huvides.

Selgetes osaniku / aktsionäri ja osaühingu / aktsiaseltsi huvide konflikti olukordades piirab seadus juba osaniku / aktsionäri hääleõigust (ÄS § 177, § 303). Samuti on ette nähtud meetmed juhatuse ja nõukogu liikmete huvide konfliktide puhuks (ÄS § 181 lg 3, § 307 lg 3, § 322 lg 3).

Kavandatav muudatus ei näi arvestavat ka ÄS § 6.1 lõigetes 1 ja 2 sätestatud kontsernivastutuse põhimõtetega. **Äriõiguse komisjoni hinnangul tooks kavandatav muudatus kehtiva olukorraga võrreldes juurde täiendavat ebakindlust ja vaidlusi, mitte uut selgust ega konkreetset. Soovitame sellest muudatusest loobuda.**

TsÜS § 33 lg 1²: „Seadusest, põhikirjast või ühingulepingust tuleneva kindla sisuga hääle andmise kohustuse korral asendab häält jõustunud või viivitamata täitmisele kuuluv kohtulahend, millega kohustatakse hääle andmiseks kohustatud isikut vastava sisuga hääle andma.“. Esmalt tekib küsimus, mida annab kavandatav muudatus juurde lisaks olemasolevale kehtivale TsÜS § 68 lõikele 5? Juhul, kui sellise muudatusega aga edasi minna, siis juhime tähelepanu kahele aspektile:

1) Välja pakutud loetelu ei arvesta, et väga sageli tuleneb selline kohustus hoopis osanike või aktsionäride lepingust, milliste lepingute sõlmimine on praktikas sage. Seetõttu tuleks muudatusega taotletava eesmärgi täielikumaks saavutamiseks lisada loetellu ka juriidilise isiku osanike, aktsionäride või liikmete vahelised lepingud.

2) Teiseks lepitakse osanike või aktsionäride lepingus sageli kokku vaidluste lahendamises vahekohtus, mistõttu tuleks muudatusega taotletava eesmärgi täielikumaks saavutamiseks lisada

	sättesse lisaks kohtuotsusele ka vahekohtu otsus. TsÜS § 33 lg 3¹ „Koos otsuse kehtetuks tunnistamise nõudega, samuti käesoleva paragrahvi lõikes 11 nimetatud juhul, kui hääletamiskohustust rikkudes antud hääled mõjutasid otsuse tegemise võimalikkust või selle sisu, võib nõuda tegeliku või hääletamiskohustusele vastava sisuga otsuse vastuvõtmise tuvastamist.“ Me ei saa sellise muudatusega nõus olla kontekstis, kus hääletamiskohustuse alla hõlmatakse ka kavandatav TsÜS § 33 lg 1.1, millest Äriõiguse komisjon soovib loobuda. Viidatav säte muudaks "hääletamiskohustuse" sisu väga ebaselgeks, hägusaks ja üllatuslikuks ning piiraks ebamõistlikult ja õigustamatult osanike ja aktsionäride õigusi ühingu juhtimisel ning oma huvide esindamisel. Lihtsaima näitena võiks sellisel juhul alati nõuda, et vastu võetud kasumi jaotamise otsus asendataks otsusega jaotada kasumit väiksemas summas või see üldse jaotamata jätta.
50. TsÜS § 38 lg 1¹ „Teabe andmata jätmise, samuti ebaõige või ebapiisava teabe andmise korral võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui vastav teave oli olulise tähtsusega hääleõiguse teostamisel.“ Esiteks ei ole selline napp sõnastus piisav, sest sättest peaks olema ka üheselt arusaadav, kellele peab olema taolises olukorras ette heidetav teabe andmata jätmise, ebaõige või ebapiisava teabe andmine. Teiseks ei sätesta seadus üheselt, milline teave on piisav. Ka hääle andjal on kohustus oma hääle andmine läbi kaaluda ja läbi mõelda, koguda selleks vajalikku teavet - ning kui otsuse tegemiseks piisavat teavet ei ole, oleks loogiline käik hääletada otsuse vastu. Seletuskiri räägib taas "osanikest, aktsionäridest ja liikmetest", jättes tähelepanuta, et TsÜS § 38 kohaldub ka nt nõukogu otsustele. Vt ka ÄS osas § 178 lg 1¹ ja § 302 lg 1¹ kommentaare. TsÜS § 38 lg 2 „Juriidilise isiku organi otsus on tühine, kui see on tagajärjena seaduses otse sätestatud või kui otsus on vastuolus heade kommetega või kui see rikub juriidilise isiku võlausaldajate kaitseks või muu avaliku huvi tõttu kehtestatud seaduse sätet või kui koosoleku kokkukutsumisel või otsuse eelnõu saatmisel koosolekut kokku kutsumata rikuti oluliselt selleks ettenähtud korda.“ Koosoleku kokkukutsumise	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud.

korra olulise rikkumise puhuks näeb meie hinnangul piisava lahenduse ette juba ÄS § 172.1 ja 296, nähes ette ka võimaluse otsuseid siiski kehtivalt vastu võtta. Sellest põhimõttest ei soovita ka käesoleva eelnõuga loobuda. Tekib seega loogiline küsimus, et mis on sel juhul sellise täiendava automaatse ja absoluutse tühisuse mõte ning kuidas see suhestub viidatud ÄS regulatsioonidega?

Teiseks - miks on tühisuse alustest välja jäetud otsuse enda vastuvõtmisel selleks ettenähtud korra oluline rikkumine?

Lisaks, jättes välja praeguse TsÜS § 38 lg 2 teise lause "Huvitatud isik saab otsuse tühisusele tugineda, kui kohus on otsuse tühisuse tuvastanud." argumendiga, et praegugi on võimalik tühisusele tugineda kohtumenetluses vastuväite esitamisega, jäetakse tähelepanu, et see on siiski seotud kohtumenetlusega. On loomulik, et kohtusse pöördumist välditakse, kui on võimalik ka teisiti - aga kelle huvides on tekkiv teadmata hulk juriidiliste isikute organite otsuseid, mis võivad olla "juhtumisi" tühised? Praeguses TsÜS § 38 lg 2 toodud tühisuse alused on enamasti kõik otsusest endast nähtavad; koosoleku kokkukutsumise või eelnõu saatmise korra rikkumine aga otsusest endast enamasti ei nähtu. Seeläbi suureneb otsuse tühisuse "nähtamatus" topelt - ei pruugi see nähtuda otsusest endast ega ole seda tõstatatud ka kohtumenetluses. Tulemuseks on taas kasvav ebakindlus ja teadmatus juriidilise isiku organi otsuste kehtivuse osas. Juriidilise isiku organi otsused ei ole vaid tolle organi enda liikmete "asi", kes "peaksid ju teadma küll, kuidas selle otsusega asjad on", vaid võivad puudutada ka kolmandaid isikuid, kellel on huvi, et neile esitatud otsus oleks kehtiv.

TsÜS § 38 lg 4: „*Kui vastuväite esitamise aluseks olevad asjaolud said või pidid saama juriidilise isiku osanikule, aktsionärile või otsuse tegemisel osalenud liikmele teatavaks pärast koosolekut, tuleb vastuväide esitada viivitamata pärast vastuväite aluseks olevatest asjaoludest teadasaamist või teada saama pidamist.*“. Nagu eelnevalt märgitud, siis peaks saama otsuseid vaidlustada igaüks, kes vastu hääletab sõltumata sellest, kas vastuväide on protokollitud.

TsÜS § 38 lg 7 kolmas lause: „*Kui enne kahe aasta pikkuse tähtaja möödumist on esitatud kohtule*

	<i>juriidilise organi otsuse tühisuse tuvastamise hagi või kohtumenetluses tühisuse vastuväide, pikeneb tähtaeg kuni selles kohtumenetluses tehtava kohtulahendi jõustumiseni.</i>“ Mõistame seletuskirjas märgitud soovi kaitsta paremini otsuse tühisusele tuginemise õigust omavaid isikuid. Kuid oluline on ka avalike registrite usaldusväärsus kõigi kolmandate isikute jaoks, mille puhul on konkreetne ajaline piir võrreldamatult parem. Välja pakutud lahendusega võiks nõustuda, kui asjaolu, et kande aluseks oleva otsuse tühisuse küsimuses on käimas kohtumenetlus, nähtuks selgelt ka vastavast avalikust registrist, kuhu asjaomane kanne tehtud on. TsÜS § 38 lg 9: „<i>Juriidilise isiku juhatus või seda asendav organ on kohustatud viivitamata teatama organi otsuse vaidlustamisest juriidilise isiku kõigile osanikele, aktsionäridele ja liikmetele, kes olid otsuse tegemise ajal juriidilise isiku osanikud, aktsionärid või liikmed ning kes on juriidilise isiku osanikud, aktsionärid või liikmed teate koostamise ajal.</i>“ Muudatus jätab taaskord tähelepanuta, et TsÜS § 38 kohaldub ka nt nõukogu otsuste vaidlustamisele. Vt ka ÄS osas § 178 lg 3¹ ja 3² kommentaare, mis puudutavad vaidluse andmeid (mida siin punktis miskipärast ei ole muudetud).	
	TsÜS § 39 uued punktid 7¹ ja 7² „7¹) võlausaldajate üldkoosoleku otsusega juriidilise isiku pankroti väljakuulutamisel; 7²) võlausaldajate üldkoosoleku otsusega juriidilise isiku pankrotimenetluse raugemisel enne pankroti väljakuulutamist;“. Sisuliselt vastu ei ole, kuid komisjon ei saa aru seletuskirja selgitusest: "lisamise eesmärk on sätestada senised üksnes äriühingute suhtes kohaldatud lõpetamise alused ühtsete lõpetamise alustena kõigi eraõiguslike isikute suhtes" - PankrS § 8 (Pankrotivõlgnik ja pankrotivõlausaldaja): lg 1 kohaselt on pankrotivõlgnik (võlgnik) on füüsiline või juriidiline isik, kelle suhtes kohus on välja kuulutanud pankroti; ning lg 2 kohaselt võib pankrotivõlgnikuks olla iga füüsiline ja juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, välja arvatud et pankrotivõlgnikuks ei või olla riik ega kohalik omavalitsusüksus.	Arvestatud Muudatused eelnõust välja jäetud, vajavad täiendavat analüüsi.
51.	TÜS § 41 lg 1: „<i>Üldkoosoleku kokkukutsuja saadab üldkoosoleku toimumise teate kõigile liikmetele liikmete nimekirja kantud elektronposti aadressil, kui põhikirjas ei ole selleks ette nähtud teistsugust</i>	Arvestatud Peamiseks koosoleku kutse saatmise vahendiks saab eelnõu kohaselt elektronposti aadress.

	sidevahendit. Kui kokkukutsuja teab või peab teadma, et liikme tegelik elektronposti aadress või põhikirjaga teate edastamiseks ettenähtud aadress erineb liikmete nimekirja kantust, tuleb teade saata ka sellel aadressil. Teade peab olema saadetud selliselt, et see jõuaks saaja aadressile tavalise edastamise korral vähemalt üks nädal enne üldkoosoleku toimumist“. See küsimus oli ka eespool ÄS § 172 lg 1 muudatuste juures, et millist aadressi tuleks kutse kättetoimetamisel soosida, e-või füüsilist.	
52.	TÜS § 42 „Kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on oluliselt rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole üldkoosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud juhul, kui üldkoosolekul osalevad või on esindatud kõik liikmed ja nad on nõus üldkoosolekut pidama. Sellisel üldkoosolekul tehtud otsused on kehtivad ka juhul, kui liikmed, kelle suhtes kokkukutsumise korda rikuti, kiidavad otsuse heaks“. VT ÄS § paragrahvi 172 ¹ kommentaare, nõusolekut ei peaks eraldi küsima, kui kõik kohal ja otsuseid peaks sel juhul võtma vastu tavakorras, kes tunneb, et ei oma piisavat infot, peaks hääletama vastu.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
53.	TÜS § 44: „(2) Käesoleva paragrahvi lõikest 1 sõltumata võib liige hääletada enda juhatuse liikmeks valimisel, ametiaja pikendamisel ja tagasikutsumisel, samuti kui otsustatakse temaga juhatuse liikme lepingu sõlmimist, muutmist või lõpetamist. (3) Liikmel, kelle hääleõigust piiratakse, on õigus nõuda oma hääle protokollimist.“. Mida selline nõue praktikas annab - et kohus siis hilisemas järelevalve faasis saab arvestada, et kui hääle oleks arvesse võetud, siis oleks tulemus olnud mitte X vaid Y? Lisaks, kui häält ei arvestatud, siis eelduslikult juhib ja protokollib koosolekut "leer", kes on otsustanud minu õiguse välistada. Ehk siis nõue midagi protokollida ei lange ka nähtavasti viljakale pinnasele. Ühesõnaga, tuleks kaaluda, mis selle nõudmise ja protokollimise kasutegur on.	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.
54.	TÜS § 46 lg 1: „Ühistu põhikirjas võib ette näha, kui suure osa ühistu liikmete osavõtul on üldkoosolek otsustusvõimeline.“. Antud muudatusega kustutatakse senine sõnastus, mille kohaselt võis üldkoosolek vastu võtta otsuseid, kui kohal või esindatud on üle poole ühistu liikmetest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema esindatuse nõuet. Kui see nüüd asendatakse	Arvestatud Üldise kvooruminõude kaotamisest seaduses loobutud. Paindlikkust lisatakse võimalusega põhikirjaga seaduses sätestatust teistsugune kvoorum ette näha, sh madalam. Varem oli võimalik üksnes suuremat esindatuse nõuet põhikirjas ette näha.

	õigusega määrata kvoorum põhikirjas aga TÜ põhikirjas ei ole midagi üldkoosoleku kvoorumi kohta kirjas (ja "üle poole" kohustus seaduses enam ei kehti), siis ilmselt on koosolek otsustusvõimeline sõltumata osalejatest? Soovitav oleks jätta alles põhimõtte, et kui põhikirjas ei ole määratud kvoorumi nõuet, siis peab otsuse vastuvõtmiseks olema kohal vähemalt üle poole, muidu sunnime kõiki neid TÜ-sid, kes niigi hädas oma juriidilise dokumentatsiooniga põhikirju muutma. Saan aru, et põhimõtteline poliitiline suund on jätta seadusest üldine kvoorum välja ja suunata ühinguid põhikirjas kvoorumeid määrama. Kuid mis on selle põhimõtte eesmärk? Praktikas ei soovi enamus ühinguid midagi ise määrata ja sooviks kasutada just seaduses olnud 50% nõuet, ebareaalne on minu hinnangul ka eeldus, et sunnime kõiki ühinguid oma põhikirju muutma, selleks, et nad kirjutaks sinna ise oma soovitud kvoorumi nõude (milleks enamasti on täna kehtiv 50%)? Pigem pooldan seda, et kellel huvi ja teadmisi võiks ise põhikirjas teha soovitud muudatuse, mitte võtta kõigilt see kvoorum ära ja sundida neid muutma põhikirju, riigi eesmärk pidi olema ju bürokraatia vähendamine???? Ühinguõiguse revisjoni töörühm on lakooniliselt konstateerinud vaid, et: "Töörühma arvates võiks kvooruminõuete kehtestamine jääda põhikirjas otsustada".	
55.	TÜS § 51 lg 2: „Üldkoosolekul koostatakse seal osalevate liikmete nimekiri, millesse kantakse üldkoosolekul osalevate liikmete nimi, esindaja puhul ka tema nimi. Nimekirjale kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija, samuti iga üldkoosolekul füüsiliselt kohal olev liige või tema esindaja.“. Palume kaaluda nimekirja allkirjastamise õiguse andmist koosoleku juhatajale ja protokollijale.	Mitte arvestatud See üldine lahendus ka teistel ühingu liikidel, et füüsiliselt kohal olevad liikmed allkirjastavad, nt osanik, MTÜ liige. Pole põhjust tulundusühistu puhul teisiti ette näha.
56.	TÜS § 52 lg 3: „Üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda juhatus või nõukogu, samuti ühistu liige, kes ei osalenud otsuse tegemisel. Otsuse kehtetuks tunnistamist saab nõuda ka iga juhatuse või nõukogu liige, kui otsuse täitmisega pandaks toime kuritegu või väärtegu või sellega kaasneks ilmne kahju hüvitamise kohustus. Ühistu liige, kes otsuse tegemisel osales, võib otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes juhul, kui ta on lasknud protokollida oma vastuväite otsusele. Vastuväite protokollimiseta võib ühistu iga liige nõuda otsuse kehtetuks tunnistamist juhul, kui otsus tehakse käesoleva seaduse § 53 sätestatud	Arvestatud Muudatus eelnõust välja jäetud, vajab täiendavat analüüsi.

	korras (sättele lisada) <u>ja ta hääletas otsuse vastu.</u>“ Kas siin ei oleks vajalik täpsustada, et vaidlustada saab siiski isik, kes hääletas vastu, või on seadusandja eesmärk anda kõigile isikutele (sh neile, kes hääletasid poolt) õigus nõuda kehtetuks tunnistamist? Seletuskirja kohaselt "Kohtupraktika kohaselt piisab otsuse tegemisel koosolekut kokku kutsumata selle kehtetuks tunnistamise nõudeõiguse säilitamiseks kirjalikust vastu hääletamisest otsusele, st eraldi vastuväite esitamist ei nõuta" Sellest järeldub, et kohtu hinnangul on siiski vajalik, et vaidlustaja oleks otsusele vastu hääletanud. Antud sõnastus seda aga ei väljenda.	
57.	TÜS § 89 lg 2: „Vara võib välja jagada kuue kuu möödumisel ühistu lõpetamise äriregistrisse kandmisest ja likvideerimisteate avaldamisest ning kahe kuu möödumisel likvideerimise lõpparuande liikmetele tutvumiseks esitamisest liikmetele teatamisest, kui likvideerimise lõpparuannet ei ole kohtus vaidlustatud, hagi on (lisada kaks sõna järgnevalt) <u>jõustunud kohtulahendiga</u> läbi vaatamata või rahuldamata jäetud või asjas on menetlus lõpetatud.“. Sõnastus on: "hagi on läbi vaatamata või rahuldamata jäetud või asjas on menetlus lõpetatud." Seega antud sõnastus viitab võimalusele, et 1. astme jõustumata hagi rahuldamata jätmise otsus võib olla ka aluseks vara välja jagada. See ilmselt ei olnud eesmärk, teeme ettepaneku täiendada.	Mitte arvestatud Kõigi analoogsetes eriseadustes on kasutusel sama konstruktsioon, praktika nende normide kohta on samuti olemas.
58.	TÜS § 93 lg 1. Sama kommentaar, mis TÜS § 89 lg 2.	
59.	ÄRS § 10 lg 1. Mitmetes riikides kuulub isikukood delikaatsete isikuandete hulka, mille avaldamine Eesti äriregistris on välismaalaste puhul tihti problemaatiline. Komisjon teeb ettepaneku, et äriregistris avaldatakse selle olemasolul üksnes Eesti isikukood ning Eesti isikukoodi puudumisel märgitakse registrisse isiku sünnikuupäev, -kuu ja aasta ning muuta vastavalt ÄRS § 10 lõiget 1.	Teadmiseks võetud Välismaalaste isikukoodide avalikustamist piiravad sätted on eelnõusse lisatud.
60.	ÄRS § 37¹. Puudutatud isikute avalduse esitamise õigus. Segaseks jääb, et kas juhatus kuulub puudutatud isikute hulka? Lõige 2: „Puudutatud isiku kandeavaldust võib asendada tema notariaalselt kinnitatud nõusolek või jõustunud või viivitatamata täitmisele kuuluv kohtulahend, millega kohustatakse isikut esitama avaldust või anda nõusolek.“ Võiks olla lubatud ka digitaalallkirjastatud nõusolek, näiteks osa pandi lõpetamisel pandipidaja nõusolek. Lõige 4: „Osa ülemineku või pantimise	Arvestatud Osanike nimekirjaga seonduv lahendatakse eelnõus selliselt, et osanike nimekirja peetakse avalikus toimikus, see muutub deklaratiivseks (lisaks heauskne omandamine läbi avaliku usaldatavuse kehtestamise), osa ülemineku tehingud muutuvad seeläbi paindlikumaks, sest pooled saavad ise kokku leppida, millal osa üle läheb. Samuti nähakse ette süsteem, mille kohaselt osa võõrandamise või pantimise järel muudetakse

<i>kandeavaldusele tuleb lisada järgmised kande aluseks olevad dokumendid:</i> 1) käsutustehing;“. Vastav leping võib sisalda ärisaladust (mh ostuhinda, kuna notar arvestab oma tasu ostuhinna pealt), mistõttu selliste lepingute äriregistrile esitamine ei saa olla aksepteeritav. Tõstatame siin taas põhimõttelise küsimuse konstitutiivse osanike nimekirja vajalikkuse ja põhjendatuse kohta. Arvestades praktikas esinevaid probleeme (mida pakutav eelnõu osaliselt lahendab), ei ole rohkem kui kaks aastat kehtinud regulatsioon ennast tõestanud. Suurte tehingute puhul on endiselt äärmiselt terav probleem, et puudub võimalus kokku leppida osa ülemineku ajas, kuna see sõltub kandeavaldust lahendavast kohtunikuabist. Seega puudub võimalus prognoosida, millisel päeval osa üleminek toimub. Ühinguõiguse revisjoni analüüs-kontseptsioonis tehtud ettepanekutest ei tulene, et revisjon oleks soovitanud konstitutiivse osanike registri tekitamist. Viidatud dokumendi ptk-s 6.4.1.1.6 on tehtud erinevaid ettepanekuid osanike nimekirja tähenduse muutmiseks ning eelkõige on nähtud vajadust anda võimalus osa heauskseks omandamiseks, sisuliselt oli ettepaneku sisu muuta osanikuandmed deklaratiivseteks registrikanneteks, millele on teatud olukordades võimalik kolmandatel isikutel tugineda. See võimaldaks lepingupooltel kokku leppida osa ülemineku ajas. See leevendaks ka registriosakonnale tekkinud ja eelnõu tulemusel tekkivat täiendavat koormust. Lõige 5 (<i>mida kontrollib kohtunikuabi osa käsutamise tehingu puhul</i>). See on päris suur lisatöö registrile ja aeglustab veelgi notariaalsete tehingutega osanike vahetamise protsessi. Käsutustehingut tõestav notar peab nagoonii kontrollima, käsutuse aluseks olevaid asjaolusid ja kinnistusraamatuga sarnane topeltkontroll pole komisjoni hinnangul vajalik. Kanded tuleks teha seaduse alusel, notari poolt esitatud tehingu andmetega. Kuritarvituste vältimiseks peaks notar ka edaspidi edastama registrile käsutustehingu kohta teate, mis oleks registrile ja notaritele nähtav. selle mõju oleks sarnane kinnistusraamatu märkega avalduse esitamise kohta.	osanike nimekirja andmeid automatiseeritult pärast notariaalset käsutustehingut, mis peaks osade käibe paindlikkust, aga ka sealjuures usaldusväärsust veelgi tõstma (andmed muutuvad osanike nimekirjas võimalikult kiiresti).
61. ÄRS § 54 lg 3 p 2 võimaldab automatiseeritult muuta elektronposti aadressi majandusaasta aruande esitamisel. Kuna äriregistrisse kantud	Arvestatud Kohtu registriosakonna kodukorra § 204prim tuleb tunnistada kehtetuks. Hetkel

	elektronposti aadress loetakse aadressiks, kuhu võib edastada muuhulgas menetluskokkulepped, mis loetakse sinna saadetult kätte toimetatuks, samas ei teadvusta ettevõtte seda, et aastaaruandel märgitud e-posti aadress võib saada ühingu ametlikuks aadressiks. Seetõttu peaks e-posti aadressi muutmine toimuma üksnes juhatuse teadliku avalduse esitamise läbi.	majandusaasta aruande esitamisel e-posti aadressi praktikas automaatselt ei muudeta.
62.	Filiaalide puhul on filiaali emaeettevõtja esindajate registrisse kandmise vajadus küsitav ja üsna eksitav ning bürokraatlik. Tegemist on tihti väga valede andmetega ja siit tekib küsimus, et mis õiguslikku tähendust need üldse omavad. Kas see annab esindusõiguse. Soovitus oleks see nõue registrist ära võtta ja siis oleks selge, et filiaali juhatajad saavad esindada ja kui emaeettevõtja esindaja tahab midagi otse teha, siis on tal selleks vaja esitada oma asukohamaa registri väljavõte. Kui seda mingil põhjusel ära võtta ei saa, siis tuleks kindlasti kanda ka registrisse nende esindusõiguse piirang ja mitte kanda volituste algus ja lõppkuupäevi. Selline formaalne justkui esindusõiguse olemasolu Eesti registri alusel (mis ei pruugi olla kooskõlas emaeettevõtja registriseisuga – vana või esindusõiguse piirangut mittejärgiv) on väga segadust tekitav ja õiguslikult küsitav.	Osaliselt arvestatud Filiaalide emaeettevõtja kuvamine tuleneb direktiividest (ka uuest, ühinguõiguse II digidirektiivist 2025/25). Märkus esindusõiguse kohta asjakohane ning tuleks registri lahendust muuta.
63.	Ühinemiste ja jagunemiste korral (ka piiriülel) kapitali suurendamisel mitterahalise sissemakse regulatsioonile viitamine on väga eksitav ja vale. Kui hinnata tuleb vaid vara aga üle antakse ka hulga kohustusi, siis tegelikult ei oleks õigustust lubada seda kajastada kapitali suurendamisena. Nii võib näiteks tekkida olukord, kus negatiivse omakapitaliga ühingul on aktiva 5 MEURi aga kohustusi on 8 MEUR'i ning nüüd kui kogu vara ära hinnata, siis saaks tõsta kapitali 5 MEURi, mis rikub väga võlausaldajate ja ka aktsionäride kaitset, kuna luuakse uus ühing, mille seotud kapital on suur aga tegelikult on ühing väga suure netovara puudujäägiga. Ühinemiste ja jagunemiste korral peaks kapitali tõstmine toimuma vaid omakapitali alusel ja üle selle kapitali tõsta ei saaks. Seega vaid vara hindamisest siin ei piisa vaid audiitor peaks hindama, et kas ühingu raamatupidamislik väärtus on kapitali tõstmiseks piisav.	Osaliselt arvestatud Segane selgitus. Vara mõiste hulka on alati kuulunud ka kohustused (TsÜS § 66). Aga üle saab ju anda siiski „positiivse märgiga“ vara (ÄS § 142 - (1) Mitterahaliseks sissemaksiks võib olla mis tahes rahaliselt hinnatav ja osaühingule üleantav asi või varaline õigus, millele on võimalik pöörata sissenõuet, lisaks erisätted).

64.	Ettepanek tühistada ÄS § 485 lg 1 p-s 6 ja lg-s 2 sätestatud nõue esitada ümberkujundamisel aluseks võetud bilanss, mis on koostatud seisuga mitte varem kui kaheksa kuud enne avalduse esitamist äriregistrile. Meie hinnangul oleks põhjendatud see kustutada, kuna tal puudub sisuline eesmärk. Täpsemalt: 1. Nõue ei tulene EL direktiivist Kontrollisime, et ümberkujundamise bilansi nõue ei tulene Euroopa Liidu direktiividest. 2011. aasta muudatuste seletuskirjast nähtub, et direktiiv 2009/109/EÜ käsitles eelkõige ühinemiste ja jagunemiste aruandlus- ja dokumenteerimismõnõudeid, mitte ümberkujundamist: „<i>Eelnõu peamiseks eesmärgiks on viia Eesti õigus kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/109/EÜ ... seoses aruandlus- ja dokumenteerimismõnõuetega ühinemise ja jagunemise korral.</i>“ Seega ei olnud ümberkujundamise regulatsioon direktiivist otseselt tingitud. Ka § 485 lg 2 muutmise selgitus näitab, et tegemist oli pigem tehnilise täpsustusega, mitte direktiivi ülevõtmisega: „<i>Paragrahvi 485 lõike 2 teise lause muutmise eesmärgiks on senisest selgemalt ette näha siiani praktikas tõlgendusraskuseid tekitanud reeglid bilansi koostamise, kinnitamise ja auditeerimise kohta.</i>“ Lisaks rõhutab seletuskiri, et muudatus tehti paralleelselt teiste reorganiseerimisliikidega: „<i>Analoogne muudatus tehakse ka ühinemiste ja jagunemiste regulatsioonis (ÄS § 400 lõike 2 täiendamine ning § 443 lõike 2 täiendamine).</i>“ Seega koheldi ühinemist, jagunemist ja ümberkujundamist ühe paketina. 2. Ümberkujundamise ja teiste reorganiseerimisliikide erinev olemus Selline lähenemine ei ole sisuliselt põhjendatud. Ühinemise ja jagunemise korral on bilansi roll arusaadav, kuna toimub varade ja kohustuste ümberjaotumine erinevate juriidiliste	Arvestatud Direktiiv 2017/1132 otseselt bilanssi ei nõua, üksnes bilansipäev oluline. Muudatused eelnõusse viidud.
-----	--	---

isikute vahel.

Ümberkujundamise puhul aga äriühingu **õiguslik vorm muutub**, kuid **vara, kohustused ja majanduslik seisund ei muutu**. Seetõttu ei täida ümberkujundamise bilanss sisuliselt sama funktsiooni nagu ühinemise või jagunemise puhul.

3. Ebaproportsionaalne halduskoormus

Praktikas tähendab see nõue sageli ebavajalikku lisatööd. Näiteks kui äriühing soovib ühingu ümberkujundada aasta teises pooles, võib viimane majandusaasta aruanne olla vanem kui seaduses lubatud periood. Sel juhul tuleb koostada uus bilanss, mis sisuliselt ei anna uut informatsiooni ega mõjuta ümberkujundamise otsust.

Seega on tegemist formaalse nõudega, mis ei muuda ümberkujundamise majanduslikku sisu, kuid tekitab ettevõtjatele ja nõustajatele lisakoormuse.

4. Bilanss ei ole vajalik ka hüvitise määramisel

Samuti ei mängi bilanss rolli ÄS § 488 alusel makstava hüvitise kontekstis. Hüvitis on seotud **ümberkujundamise otsuse tegemisega**, mitte ümberkujundamise bilansi kuupäevaga. Seetõttu ei ole § 485 lg-s 2 sätestatud bilansi koostamise nõue otseselt seotud ka hüvitise arvutamisega ehk vastaval bilansipäeval ja bilanssil puudub ümberkujundamise kontekstis igasugune õiguslik tähendus ja eesmärk.

Eeltoodust tulenevalt tuleks:

1. **ÄS § 485 lg 1 p 6** (ümberkujundamisel aluseks võetud bilansi esitamise nõue) kaotada;
2. **ÄS § 485 lg 2** eemaldada, arvestades et see ei tulene EL õigusest ega ole ümberkujundamise olemusest tingitud.

Need muudatused aitaksid vähendada tarbetut halduskoormust ning viia regulatsiooni paremini kooskõlla ümberkujundamise tegeliku

	majandusliku sisuga.	
65.	Piiriüleste menetluste korral võiks väga selgelt ära öelda, et kui ühendatavad ühingud (jne) ei asu Eestis, siis registripidaja kannab ühinemise registrisse toetudes lepinguriigi registripidaja tõendile tuginedes ning muid dokumente välismaa äriühingu kohta nõuda ei saa või siis käia kogu seadus selle pilguga üle, et igalpool, kus on juttu ühendatavast, jagunevast jne. ühingust, et siis oleks seal lõpus ka, et juhul kui asub Eesti registris, et siis nõutakse vastavaid andmeid.	Teadmiseks võetud See peaks juba praegu nii olema (ÄRS § 48 lg 2) mitmetes küsimustes, uue direktiivi 2025/25 ülevõtmise järel peaks see niimoodi täielikult olema (ühekordsuse printsiip sh).
66.	Ettepanek kaotada nõue, et registrisse ja põhikirja tuleb eraldi kanda ühingu asukoht. See tuleneb nagunii aadressist. See võiks olla nõukogu või osanike pädevusse antud aga see ei peaks kajastuma põhikirjas, et oleks vähem bürokraatiat ja vajadust teha lisadoc.	Teadmiseks võetud Uus ettepanek, mis vajab täiendavat analüüsi.
67.	Ettepanek osade puhul ka sarnast süsteemi nagu aktsiate puhul, et igale osanikule kuulub vastav arv osasid, mitte ei ole üks osa erineva nimiväärtusega. See on väga eksitav ja mittevajalik.	Teadmiseks võetud Uus ettepanek, mis vajab täiendavat analüüsi.
68.	Edastame Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjoni (edaspidi „Komisjon“) pöördumise seoses järgmiste probleemidega äriseadustikus (edaspidi	Arvestatud osaliselt Piiriülese ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise ühe aasta pikkune tähtaeg

„ÄS“), mis tuleks kiiremas korras lahendada: 1) Kuuekuuline tähtaeg aktsia- ja osakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile (ÄS § 196 lg 3 ja § 343 lg 4), mida rakendatakse praktikas ka siseriiklike ühinemistele, jagunemistele ja ümberkujundamistele. 2) Üheaastane tähtaeg piiriülese ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile (ÄS § 433⁹ lg 8, ÄS § 477⁹ lg 11 ja ÄS § 491⁹ lg 10). Kuna ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste puhul on kapitali suurendamine osa vastavast suuremast protsessist, ei ole võimalik nende raames kapitali suurendamisi eraldiseisvalt menetleda. Seega ei ole ka põhjendatud, et sel juhul peaks kapitali suurendamise avalduse esitamisele kohalduma eraldiseisev tähtaeg, kuna kapitali suurendamise kandeavaldust ei ole võimalik esitada enne kui esitatakse kandeavaldus vastava ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise registrisse kandmiseks. Kuna kapitali suurendamist saab menetleda üksnes koos ühinemise, jagunemise või ümberkujundamisega. Seega teeme ettepaneku muuta vastavaid sätteid ja sõnastada need järgnevalt: ÄS § 196 (3): „Juhatus peab esitama avalduse osakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul osakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.“ ÄS § 343 (4): „Juhatus peab esitama avalduse aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul aktsiakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.“ ÄS § 433⁹ lg 8 sätestab: „Piiriülese ühinemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamisel peab ühendava ühingu juhatus esitama avalduse osa- või aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks koos avaldusega ühinemise registreerimiseks.“ ÄS § 477⁹ lg 11 sätestab: „Piiriülese jagunemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab jaguneva ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos ülejäänud jagunemist puudutavate dokumentidega.“ ÄS § 491⁹ lg 10: „Piiriülese ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab	asendatud kahe aasta pikkuse tähtajaga. Siseriikliku ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise puhul jääb selgusetuks, miks ei kasutata võimalust otsustada osakapitali suurendamine ühinemise/jagunemise/ümberkujundamise otsusega samaaegselt, sel juhul saab samaaegselt esitada ka avalduse äriregistrile. Kui kaotada ära tähtaeg ühinemise/jagunemise/ümberkujundamisega seotud kapitalimuudatuse registrisse kandmiseks, võib tekkida registreerimata kapital, mida aastast aastasse majandusaasta aruandes edasi kantakse. Lisaks on küsitav olukord, kus aastaid tagas tehtud kapitalimuudatus tuleb sisse kanda koos ühinemise/jagunemise/ümberkujundamisega, kuna nt sissemakseks oleva eseme väärtust hinnati sel juhul aastaid tagasi jne. Kapitali registrisse kandmine on oluline, et äriregistri andmed oleksid ajakohased ja usaldusväärsed, ei ole mõistlik ja võib tekitada segadust, kui kapitali muutmise otsuse ja registrisse kandmise vahele jääb aastaid.
--	---

	ümberkujundatud ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos 2(3) ülejäänud ümberkujundamist puudutavate dokumentidega.“	
	Vabaühenduste Liit	
1.	MTÜS § 20 ¹ kavandatavate muudatuste kohaselt võivad edaspidi vähemalt 1/10 mittetulundusühingu liikmetest nõuda täiendavate küsimuste võtmist päevakorda. Seda muudatust on võimalik käsitada MTÜ sisemise kontrolli ja liikmete algatusõiguse tugevdamisena, kuid Vabaühenduste Liit ei ole selles eelnõu tagasisidestamise etapis valmis lõplikku seisukohta kujundama enne, kui on analüüsitud muudatuse praktilisi mõjusid eri tüüpi MTÜ-dele (nt võrdluses väga suured ja väga väikesed liikmeskonnad). Palume ministeeriumil seletuskirjas selgemalt avada, kuidas on hinnatud muudatuse mõju ja milliseid riske (nt pahatahtliku obstruktsiooni või koosolekute ülekoormamist) peetakse realistlikuks. Hetkel käsitleb seletuskiri ainult seaduste ühtlustamise vajadust.	Arvestatud Muudatus jääb praegu eelnõust välja, kuna vajab täiendavat analüüsi.
2.	MTÜS § 20 ¹ lg 5 muudatuste kohaselt on edaspidi vajalik 2/3 MTÜ liikmete osalus üldkoosolekul, et võtta päevakorda küsimusi, mida ei olnud üldkoosoleku päevakorda võetud. Peame uut nõuet ebaproportsionaalselt kõrgeks ja mitte kooskõlas eelnõu üldiste suundadega vähendada formaalseid tõkkeid ning liikuda paindlikuma isekorralduse poole. Praktikas võivad paljudes MTÜ-des (eriti üle-eestilise liikmeskonnaga, vabatahtlikke kaasavates ühingutes) säärane osalusnõue muuta koosolekul tekkinud kiireloomuliste teemade arutelu sisuliselt võimatuks. Teeme ettepaneku säilitada senine madalam osalusnõue arvestades, et künnis 9/10 nõusoleku saamiseks on juba niigi väga kõrge.	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.
3.	MTÜS § 21 lg 3 muudatus täpsustab põhimõtet, et kui kokkukutsumise korda on rikutud, ei piisa otsuste kehtivuseks üksnes kõigi liikmete kohalolust, vaid vaja on ka seda, et kõik liikmed on koosoleku pidamisega nõus. Seda täpsustust mõistame, kuid juhime tähelepanu, et MTÜ-de praktilises juhtimises peab jääma selgeks, kuidas nõusolekut tuvastatakse ja protokollitakse, et vältida hilisemaid vaidlusi. Palume seletuskirjas või rakendusjuhistes anda MTÜ-dele praktilised näited (nt millal loetakse nõusolek antuks ja millal mitte).	Arvestatud Muudatus jääb praegu eelnõust välja, kuna vajab täiendavat analüüsi.
4.	MTÜS § 27 lg 4 muudatusega kaotatakse juhatuse esindusõiguse piirang, taaskord põhjendusega, et	Arvestatud Muudatus on eelnõust välja jäetud.

	teistel eraõiguslikel juriidilistel isikutel sellist piirangut ei ole. Vabaühenduste Liidu hinnangul vajab see muudatus täiendavat kaalumist. MTÜ-del esineb praktikas olukordi, kus liikmed soovivad ennetavalt piirata juhatuse võimalust ühingu põhivara (nt kinnisvara) käsutada ilma liikmete selge mandaadita, ning registrikanne on üks väheseid viise, kuidas selline piirang on suunatud ka kolmandatele isikutele. Ettepanek on siiski säilitada MTÜ-dele võimalus sätestada valikuline registrisse kantav esindusõiguse piirang vähemalt teatud varaliikide osas.	
5.	MTÜS § 28 lg 5 muudatus sõnastab ümber liikme teabeõiguse: juhatus peab teavitama liikmeid olulistest asjaoludest, andma nõudmisel teavet tehingute kohta ning liikmel on õigus tutvuda kõigi MTÜ dokumentidega; juhatus võib keelduda üksnes siis, kui on alust eeldada olulise kahju tekkimist MTÜ huvidele. Peame liikmete teabeõiguse selgemat ja tugevamat sõnastust MTÜ-de puhul põhimõtteliselt vajalikuks ja põhjendatuks, kuna MTÜ legitiimsus ja usaldus põhineb liikmete sisulisel kontrollil. Samas palume tagada, et juhatuse keeldumisõigus jääks tegelikult erandlikuks (nagu seletuskirjaski vihjatakse). Ettepanek on kaaluda täpsustust, et keeldumine peab olema põhjendatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (vähemalt minimaalse põhjenduskohustusega), et vältida segadusi vaidlustes.	Mitte arvestatud Pole mõistlik seaduse tasandil keeldumise vormi reguleerida, seda saab vajadusel teha põhikirjas.
6.	Eelnõu muudatuste tulemusel kaotatakse sihtasutustele ja mittetulundusühingutele riigilõivuvabastus automaattöötlusel tehtud registritoimingute puhul, jättes erandina alles üksnes e-posti aadressi muutmise kande. Teeme ettepaneku säilitada MTÜ-dele ja SA-dele riigilõivuvabastus vähemalt nende toimingute puhul, mis on seotud kohustuslike kontakt- ja esindusandmete ajakohastamisega, või kehtestada vabaühendustele madalam lõivumäär.	Arvestatud Muudatused on eelnõust välja jäetud.
7.	SAS § 16 lg 2 ja § 19 lg 4 muudatuste alusel võimaldatakse edaspidi sihtasutusel, kui see ei tegutse avalikes huvides, pidada ühingu juhtorganina üksnes juhatust, ning lubab samal eeldusel valida juhatuse liikmeid ka tähtajatult. Vabaühenduste Liidu hinnangul on siin peamine probleem õigusselgus ja rakenduspraktika: • Seletuskirjast ei selgu piisavalt selgelt, kuidas sisustatakse avalikes huvides tegutsemise kriteerium; • Samuti jääb ebaselgeks, kuidas see staatus	Osaliselt arvestatud Vaata selgitusi allpool.

	praktikas kindlaks tehakse ja registris kajastub ning kuidas välditakse olukorda, kus erisus muutub formaalseks ja võimaldab järelevalve vältimist olukordades, kus see oleks sisuliselt vajalik (nt sihtasutused, kes koguvad annetusi). Kui neis küsimustes puudub selgus, ei ole Vabaühenduste Liidu hinnangul võimalik sellist muudatust sihtasutuste seadusega esile kutsuda.	
	Vabaühenduste Liit tänab võimaluse eest osaleda erasihtasutuse regulatsiooni tutvustaval infotunnil. Oleme eelnõu varasemas kooskõlastusetapis esitanud seisukohad ka eelnõu teiste teemade kohta. Käesolevas kirjas keskendume seetõttu üksnes erasihtasutuse ehk peresihtasutuse regulatsioonile. Vabaühenduste Liit juhtis juba eelmise aasta kooskõlastuse käigus tähelepanu põhimõttelistele muredele, mis seonduvad erasihtasutuse regulatsiooni loomisega. Kuna tegemist on muudatusega, mis puudutab sihtasutuse kui kodanikuühiskonnas laialt kasutatava õigusliku vormi tähendust, läbipaistvust ja avalikku usaldusväärust, eeldanuks see ministeeriumilt sisulist dialoogi ka vabaühenduste esindusorganisatsioonidega. Paraku ei pidanud ministeerium vajalikuks nende küsimuste üle Vabaühenduste Liiduga nõu pidada. Uut regulatsiooniversiooni tutvustati meile alles 2026. aasta mais, märkides seejuures, et ettepaneku on koostanud ministeeriumivälised isikud ning edasine sisuline arutelu toimub juba Riigikogus. Meie hinnangul ei ole selline menetlusviis kooskõlas kaasamise hea tavaga. Eriti olukorras, kus regulatsioon puudutab sihtasutuse kui õigusliku vormi tähendust ja usaldusväärust laiemalt, ei peaks arutelu piirduma valmisteksti tutvustamisega vahetult enne poliitilise menetluse järgmise etappi liikumist. Vabaühenduste Liit ei vaidlusta iseenesest seda, et perekondliku vara hoidmise, põlvkondadeülese varaplaneerimise või haavatavate pereliikmete ülalpidamise korraldamiseks võib olla vajalik senisest selgem eraõiguslik raamistik. Samuti mõistame, et Euroopa Kohtu praktika ja tegelike kasusaajate andmete avalikustamisega seotud küsimused võivad vajada Eesti õigusruumis täpsustamist. Küsimus ei ole seega selles, kas eraõiguslike huvide kaitseks võib olla vaja eraldi instrumenti, vaid selles, millise õigusliku vormi, läbipaistvusrežiimi ja	Mittearvestatud Vabaühenduste Liit peab vajalikuks, et enne eelnõuga edasi liikumist: 1. täpsustataks erasihtasutuse mõistet selliselt, et see oleks selgelt seotud perekondliku või muul viisil kitsalt erahuvides oleva vara hoidmise ja planeerimisega; Kui Vabaühenduste Liit peab erasihtasutuse määratlust liiga laiaks, siis teised huvigrupid on vastupidi leidnud, et see on liiga kitsas. Võrdlev õigus ei näita, et erahuvides asutatud sihtasutused oleksid piiratud üksnes perevara hoidmisega, neid kasutatakse ka muudel eesmärkidel. Kogu regulatsiooni sisu ja kasutusjuhtumeid ei ole võimalik ammendavalt definitsiooni paigutada – selle rolli täidab seletuskiri. 2. hinnataks erasihtasutuse regulatsiooni mõju sihtasutuse kui kodanikuühiskonnas kasutatava õigusliku vormi usaldusväärusele; Esiteks peaks kommenteerima VÜL väidet, et sihtasutus Eestis on olnud seotud avalike huvidega. Seadusandja ei ole ajalooliselt soovinud siduda sihtasutust üksnes avalike eesmärkidega - sihtasutuste seadus siin mingeid piiranguid ei sea. Sihtasutuste seaduse põhilise eeskujuna on sätete sõnastamisel kasutatud Austria 1993.a. Privatstiftungsgesetz'i, mille alusel asutatud sihtasutusi kasutatakse Austrias just eelkõige erahuvides, sh perevara haldamiseks ja põlvkondade üleseks planeerimiseks. Erahuvides sihtasutused on Mandri-Euroopas ammu kasutusel ning nende põhifunktsioon on vara säilitamine, pärimise korraldamine ja põlvkondadeülene planeerimine, mitte heategevus. Võrdlev õigus näitab, et mitmes

kontrollimehhanismidega seda tehakse. Vabaühenduste Liidu peamised tähelepanekud on järgmised. Esiteks on sihtasutus Eestis seni olnud tugevalt seotud avalikes või ühiskondlikes huvides tegutsemisega. Kuigi sihtasutus võib kehtiva õiguse järgi olla loodud erinevatel eesmärkidel, on see õiguslik vorm avalikkuse, annetajate, koostööpartnerite ja ka riigi enda silmis tihedalt seotud usaldusväärsuse, eesmärgipärase vara kasutamise ja avaliku vastutusega. Erasihtasutuse loomine muudab seda arusaama. Kui sama õigusliku vormi alla luuakse väga erineva eesmärgi ja läbipaistvusloogikaga juriidiline isik, peab seadusandja eriti selgelt põhjendama, kuidas välditakse segadust tavapäraste sihtasutuste ja erasihtasutuste vahel ning kuidas kaitstakse sihtasutuse kui kodanikuühiskonnas olulise vormi mainet. Teiseks vajab erasihtasutuse mõiste oluliselt selgemat piiritlemist. Kavandatud regulatsiooni järgi on erasihtasutus erahuvides asutatud sihtasutus, mille tegevus seisneb vara hoidmises või kogumises põhikirjas määratud soodustatud isikute või isikute ringi huvides ning millel puudub muu majandustegevus. Selline sõnastus jätab tõlgendamisruumi nii „erahuvide“, „soodustatud isikute ringi“ kui ka „muu majandustegevuse“ tähenduse osas. Kui regulatsiooni tegelik eesmärk on võimaldada perekondliku vara hoidmist ja varaplaneerimist, tuleks see eesmärk seaduses ka oluliselt selgemalt piiritleda. Vastasel juhul võib erasihtasutuse vorm hakata laienema olukordadesse, mis ei vasta eelnõus seletatud eesmärgile. Kolmandaks tuleb senisest selgemalt lahendada erasihtasutuse läbipaistvuse küsimus. Euroopa Kohtu praktika tegelike kasusaajate andmete avalikustamise kohta ei tähenda, et iga erahuvides tegutsev sihtasutus peaks muutuma võimalikult vähese avaliku nähtavusega õiguslikuks vormiks. Privaatsuse kaitse võib olla põhjendatud, kuid see peab olema kitsalt piiritletud, proportsionaalne ja tasakaalustatud teiste õigustatud huvidega. Läbipaistvus on Eesti õigusruumi ja e-riigi üks tugevusi. Eesti ei peaks kujundama erasihtasutuse regulatsiooni loogikast, et konkurentsieelis seisneb väiksemas nähtavuses või avaliku kontrolli vähenemises. Neljandaks ei ole piisavalt veenvalt lahendatud järelevalve ja vastutuse küsimus. Eelnõu järgi võib erasihtasutusel olla üksnes juhatuse ning nõukogu pädevus kandub asutajatele. Samuti nähakse ette võimalus valida juhatuse

Euroopa riigis (nt Austria, Liechtenstein, Malta, Holland, Poola) eksisteerivad avaliku eesmärgiga ja eraeesmärgiga sihtasutused paralleelselt ja ei ole märke, et eraeesmärgiliste sihtasutuste olemasolu oleks avalikes huvides asutatud sihtasutusi kuidagi välja tõrjunud või nende mainet kahjustanud.. Samuti eksisteerivad mitmetes Euroopa riikides muud perekondliku vara hoidmise struktuurid (nagu trust-id): Luksemburg, Prantsusmaa, San Marino jt.

Mis puudutab muret, et planeeritav regulatsioon võib soodustada vara peitmist, siis seda olukorda tuleb vaadata laiemalt. Senised analüüsid ütlevad pigem vastupidist: probleem tekib just siis, kui kodumaine lahendus puudub – vara viiakse välismaistesse trustidesse, offshore-struktuuridesse või välisfondidesse, mille üle Eesti kontroll on väiksem ja mis lisaks võib kahjustada nii siinseid asutajaid, võlausaldajaid kui ka kasusaajaid. Eestis isene erasihtasutus ei suurenda läbipaistmatust, vaid võimaldab tuua praegu välismaale viidud varahalduse Eesti jurisdiktsiooni, registri ja järelevalve alla. Seega, väide võimaliku mainekahju kohta on hüpoteetiline ja pigem ebatõenäoline. Vastukaaluks aga on välismaiste varahaldusstruktuuride kasutamisega seotud probleemid juba täna reaalsed ja tunnetatavad – suurem halduskoormus, keerulisem kasusaajate tuvastamine, aeglasemad menetlused ning kapitali liikumine Eesti jurisdiktsioonist välja.

3. esitatakse selge põhjendus, miks valitud lahendus on privaatsuse kaitseks vajalik ja proportsionaalne ning miks ei piisa kitsamate andmekaitsevahenditest lahendustest; „Privaatsuse kaitse võib olla põhjendatud, kuid see peab olema kitsalt piiritletud, proportsionaalne ja tasakaalustatud teiste õigustatud huvidega.“

Siin näib olevat äraspidise arusaamaga põhiõiguste loogikast. Vastupidi: õigus eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele on põhiõigused. Neid ei pea eraldi õigustama. Teatud juhtudel võib neid avalikes huvides piirata, kuid selline piirang peab olema põhjendatud, vajalik ja

liikmeid tähtajatult. Mõistame soovi vältida väikesele (aga tõenäoliselt varamahukale) eraõiguslikule varahaldusstruktuurile ülemäärast halduskoormust, kuid sellisel juhul peab seadus sisaldama teisi piisavaid kaitsemehhanisme. Kui asutajad, juhatus ja soodustatud isikud võivad praktikas olla omavahel tihedalt seotud, suureneb huvide konflikti ja sisulise kontrolli puudumise risk. Seda riski võimendab asjaolu, et Eestis puudub kavandatava regulatsiooni järgi sisuline kohtulik kontroll erasihtasutuse loomise, eesmärgi muutmise või tegevuse üle, samas kui mõnes riigis, kus erasihtasutuse või sellele sarnane regulatsioon on kehtestatud, on kohtul või muul sõltumatul institutsioonil tugevam kontrollirool. Kohustuslik audiitorkontroll on positiivne element, kuid sellest üksi ei piisa, sest audiitori roll ei saa asendada sihtasutuse eesmärgipärase tegevuse, juhtimishuvidest sõltumatu kontrolli ega avaliku usalduse kaitse mehhanisme. Viiendaks vajab täiendavat analüüsi, milline on erasihtasutuse regulatsiooni mõju avalikes huvides tegutsevatele sihtasutustele ja laiemalt vabakonna usaldusväärsele. Kui erasihtasutuse vormi kaudu tekib avalikkuses arusaam, et sihtasutust võib kasutada eeskätt vara varjamiseks või läbipaistvuse vähendamiseks, võib see kahjustada ka nende sihtasutuste mainet, kes tegutsevad avalikes huvides, koguvad annetusi avalikes huvides tegutsemiseks, teevad koostööd riigiga või osutavad ühiskondlikult vajalikke teenuseid. Seetõttu ei saa erasihtasutuse regulatsiooni käsitleda üksnes varaplaneerimise tehnilise küsimusena. Vabatahtlike Liit peab vajalikuks, et enne eelnõuga edasi liikumist: 1. täpsustataks erasihtasutuse mõistet selliselt, et see oleks selgelt seotud perekondliku või muul viisil kitsalt erahuvides oleva vara hoidmise ja planeerimisega; 2. hinnataks erasihtasutuse regulatsiooni mõju sihtasutuse kui kodanikuühiskonnas kasutatava õigusliku vormi usaldusväärsele; 3. esitataks selge põhjendus, miks valitud lahendus on privaatsuse kaitseks vajalik ja proportsionaalne ning miks ei piisa kitsamate andmekaitsemeetodite lahendustest; 4. tugevdadaks järelevalve- ja vastutusmehhanisme, arvestades, et erasihtasutusel ei pruugi olla nõukogu ning juhatuse liikmeid võib valida tähtajatult; 5. eristataks seaduses ja registripraktikas erasihtasutused tavapärastest avalikes huvides tegutsevatest sihtasutustest viisil, mis on arusaadav nii avalikkusele, annetajatele,

proportsionaalne. Just sellele loogikale tugines ka Euroopa Kohus 22.11.2022 lahendites C-37/20 ja C-601/20, leides, et tegelike kasusaajate andmete piiranguteta avalikustamine kujutab endast tõsist sekkumist eraellu ja andmekaitsele ning vajab eraldi põhjendust.

Planeeritav regulatsioon ei vähenda läbipaistvust seal, kus seda on tarvis – ametiasutustel ja õigustatud isikutel jääb ligipääs alles. Muutub vaid üldsuse ligipääsu ulatus. Selliselt on sihtasutuste tegelike kasusaajate üle ka edaspidi suurem kontroll kui näiteks mittetulundusühingute puhul, mille liikmete nimekirjadele ei saa ligi ka kohustatud isikud.

Pole võimalik välja tuua ühtegi argumenti, miks peaks igaüks saama sihtasutuste põhikirjast lugeda näiteks seda, millistel kaalutlustel on keegi otsustanud oma lapsele väljamakseid teha – on see seotud tema teatud vanusega, koolilõpetamisega, haigusega vms. Pigem sarnaneb nimetatud olukord sisuliselt testamentide avalikustamisele, mida Eestis täna ei tehta.

Samuti väärib märkimist, et sihtasutuste regulatsiooni algsel kujundamisel ei olnud eesmärgiks muuta kogu sihtasutustega seotud teave üldsusele piiranguteta kättesaadavaks.. Seetõttu ei saa tänast täieliku avalikkuse mudelit pidada sihtasutuse institutsiooni algseks ega olemuslikuks tunnuseks. Seda toetab ka teiste riikide praktika (<https://sadkowskiiwspolnacy.pl/en/dutch-private-foundation-stichting-key-insights/>, <https://gsl.org/en/offers/austrian-private-foundation/>, https://pmr-restrukturizacja.pl/en/are-the-family-foundation-registration-files-available-for-anyone-to-view/?utm_source=chatgpt.com).

4. tugevdadaks järelevalve- ja vastutusmehhanisme, arvestades, et erasihtasutusel ei pruugi olla nõukogu ning juhatuse liikmeid võib valida tähtajatult;

Teistes Euroopa riikides on perekondlikud sihtasutused üles ehitatud minimaalse juhtimisstruktuuriga just seetõttu, et eesmärk ei ole avaliku huviga seotud tegevuste elluviimine või suurkorporatsiooni juhtimine, vaid eravara haldus. Nõukogu on alati lubatud, asutaja saab selle ette näha. Juhatus

koostööpartneritele kui ka riigiasutustele; Kokkuvõttes palume ministeeriumil mitte käsitleda erasihtasutuse regulatsiooni üksnes eraõigusliku varaplaneerimise tehnilise muudatusena. Tegemist on muudatusega, mis mõjutab sihtasutuse kui õigusliku vormi tähendust, läbipaistvust ja avalikku usaldusväärust. Seetõttu peab regulatsioon olema kitsalt piiritletud, läbipaistvuse ja privaatsuse tasakaalu selgelt põhjendav ning piisavate kontrollimehhanismidega.	ja soodustatud isikud ei tohi kattuda. Seaduses on juba täna ette nähtud erikontrolli võimalus ja kohtu poolt teatud otsuste tegemise võimalus – seda süsteemi pole plaanis muuta. Audiitorkohustus moodustab edaspidi täiendava kontrollikihi, mida varem ei olnud ning mis omakorda sillutab tee registri järelevalveni: kohtul on õigus otsustada sundlõpetamine omal algatusel. Lisaks on seaduses ette nähtud ka rida muid isikuid, kes saavad nõuda sihtasutuse lõpetamist: nõude võib esitada valdkonna eest vastutav minister, muu õigustatud huviga isik või muu seaduses selleks volitatud isik või asutus. 5. eristataks seaduses ja registripraktikas erasihtasutused tavapärastest avalikes huvides tegutsevatest sihtasutustest viisil, mis on arusaadav nii avalikkusele, annetajatele, koostööpartneritele kui ka riigiasutustele; Kavandatav erasihtasutuse regulatsioon täidabki seda eesmärki, sest loob õigusliku kategooria, mida seni ei ole olnud. Luuakse erasihtasutuse mõiste, nime läbi on registris eristatav staatus ja selliselt muutub avalikkusele, annetajatele, koostööpartneritele ja riigiasutustele senisest selgemaks, millise eesmärgiga konkreetne sihtasutus on loodud. Praegu paiknevad kõik sihtasutused sama õigusliku vormi all, sõltumata nende tegelikust eesmärgist. Kokkuvõtteks: • Euroopa õiguses on sarnased perevara hoidmiseks kasutatavad instrumendid tavapärased; • täielik avalikkus ei ole EL õiguse standard; • kodumaine lahendus aitab vähendada offshore-struktuuride kasutamist ja suurendada kontrollivõimalusi; • kui väljatoodud mured on hüpoteetilised, siis sellise instrumendi puudumisest tekkivad tegelikud probleemid on juba täna käegakatsutavad ja aina süvenevad ajas.
--	--

Notarite Koda II		
1.	1) Eelnõu kohaselt: 1.1) täiendatakse ÄS § 141 lõikega 2 järgmises sõnastuses: „(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõiget ei kohaldata, kui rahalise sissemakse tõendamiseks piisab käesoleva seadustiku § 144 2¹. lõikes sätestatud juhatuse kinnitusest sissemakse tasumise kohta.“ 1.2) täiendatakse ÄS § 520 lõiget 4 kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kui osaühingusse rahalise sissemakse tegemise tõendamiseks piisab käesoleva seadustiku § 144 2¹. lõikes sätestatud juhatuse kinnitusest sissemakse tasumise kohta, ei pea asutatava osaühingu nimel maksekontot avama.“ 1.3) täiendatakse ÄS § 520 lõiget 41 ja sõnastatakse järgmiselt: „Osaühingu asutamisel kiirmenetluses tehakse üle 50 000 euro suurune osakapitali rahaline sissemakse deposiidina registripidaja kontole. Sissemakse tegemisel kasutatakse käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ärinime, täiendit ja numbrit. Osaühing taotleb hiljemalt ühe aasta jooksul pärast enda registrisse kandmist sissemakse tagastamist oma maksekontole Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis asutatud krediidiasutuses või makseasutuses või selle krediidiasutuse või makseasutuse lepinguriigis avatud filiaalis, tähtaja ületamise korral jääb sissemakse riigituludesse. Sissemakse tagastatakse viie tööpäeva jooksul pärast korrektse taotluse esitamist. Kuni 50 000 euro suuruse osakapitali rahalise	Mitte arvestatud Kuna alla 50 000 euro suuruse sissemakse tasumist registripidaja ei kontrolli (ÄS § 144 lg 1 p 3 - Osaühingu äriregistrisse kandmise avaldusele lisatakse krediidiasutuse või makseasutuse teatis osakapitali sisse maksmise kohta, kui sissemakse on üle 50 000 euro), siis ei ole asutatava ühingu nimele ajutise maksekonto avamine vajalik. Muudatus ei vähenda õiguskindlust, kuna sissemaksed on jätkuvalt juhatuse kontrolli all nagu kogu muu osaühingu vara ning see, kas osaühingu asutamisel tehakse sissemakse ajutisele maksekontole, asutatava osaühingu kassasse või notari deposiidikontole, ei mõjuta juhatuse tegevust ja hoolsust ühingu vara suhtes.

	sissemakse tegemist kinnitab juhatus käesoleva seadustiku § 144 2¹. lõikes sätestatud korras ja sel juhul rahalist sissemakset deposiidina registripidaja kontole ei tehta.,, Kõik eeltoodud plaanitavad muudatused toovad kaasa selle, et kui rahaline sissemakse on alla 50 000 euro, siis ei pea kontot avama ja rahalist sissemakset tasuma, kui juhatus kinnitab, et seda on tehtud. Inimesed lähevad üldjuhul kergema vastupanu teed ja kui midagi ei pea tegema, siis seda ei kiputagi tegema. Seega kinnitaks juhatus ebaõigeid andmeid. Samuti juhime tähelepanu, et kiirmenetluse käigus ei ole mitte kuidagi võimalik maksekontot avada ja sissemakset teha. Arvestades seda oleks selline regulatsioon kummaline kiirmenetluses ühingu asutamise puhul, kuna ühingu juhatus saaks sellisel juhul kinnituse anda vaid ebaõigeid andmeid esitades. Arvestades eeltoodut ei leia me, et sellise regulatsiooni lisamine on vajalik ning teeme ettepaneku see eelnõust välja jätta. 2) Eelnõu kohaselt muudetakse ja sõnastatakse ÄS § 144 lg 1 p 3 alljärgnevalt: „3) krediitiasutuse või makseasutuse teatis osakapitali sisse maksmise kohta, kui sissemakse on üle 50 000 euro ja sissemakse tehti asutatava osaühingu nimele avatud kontole;“ Kuna krediidi- või makseasutus saab anda kinnituse vaid kontole tehtava sissemakse osas, ei näe vajadust täiendusele „ja sissemakse tehti asutatava osaühingu nimele avatud kontole“.	
2.	Eelnõu kohaselt asendatakse ÄS § 149 lõikes 41 sõnad „alates kande tegemisest äriregistrisse osanike nimekirja“ sõnaga „käsutustehinguga“.	Arvestatud Eelnõust välja jäetud, osa läheb üle üldises õiguste üleminekule kohalduvas korras.

	Käsitustehinguid saab sõlmida ka tingimuslikult, sellisel juhul ei saa osa võõrandamine kindlasti toimuda käsitustehinguga (vaevalt seda ka silmas peetud on), vaid on seotud tingimuse saabumisega. Leiame, et ÄS § 149 lõike 41 võiks muutmise asemel kehtetuks tunnistada. Ja sellisel juhul loetakse osa võõrandamine toimunuks nagu iga teise õiguse võõrandamine, puudub vajadus erisätte järele.	
3.	Eelnõu kohaselt muudetakse ÄS § 1771 lõiget 1 ja sõnastatakse järgmiselt: „(1) Osanike otsus on tühine, kui see rikub osaühingu võlausaldajate kaitseks või muu avaliku huvi tõttu kehtestatud seaduse sätet või ei vasta headele kommetele, osanike koosoleku protokoll ei ole seaduses ettenähtud juhul notariaalselt tõestatud, samuti kui koosoleku kokkukutsumisel või otsuse eelnõu saatmisel koosolekut kokku kutsumata rikuti oluliselt selleks ettenähtud korda. Otsus on tühine ka seaduses sätestatud muul juhul.“ Märgime, et äriseadustik ei näe ette ühtegi kohustuslikku olukorda, millal osanike koosoleku protokoll peab olema notariaalselt tõestatud.	Arvestatud Eelnõu täpsustatud (üldine vorminõude vastu eksimine)
4.	Eelnõu kohaselt: 1.1) muudetakse ÄS § 182 lõiget 1 ja sõnastatakse järgmiselt: „(1) Osanike nimekirja peab juhatus ja sinna kantakse osanike nimed, osanike nõudmisel postiaadressid, samuti elektronposti aadressid ja isiku- või registrikoodid, osade nimetused ja nimiväärtused, vastuväited ja keelumärked. Käesoleva seadustiku § 151 4. lõikes nimetatud juhul kantakse osanike nimekirja ka andmed osanikule kuuluva osa pantimise kohta. Osanike nimekiri avalikustatakse äriregistri avalikus	Arvestatud Eelnõu täpsustatud (osaniku e-posti aadress ja postiaadress avaldamisele ei kuulu). Mõiste „nim“ asendatud sõnaga „tähistus“.

	toimikus.“ 1.2) täiendatakse ÄS §-ga 525¹⁰ järgmises sõnastuses: „§ 525¹⁰. Osaühingu eri liiki osade tähistamine (1) Osaühingud, mis on välja lasknud eri liiki osasid ja mille osanike nimekirja avalikustatakse äriregistris, peavad esitama registripidajale osanike nimekirja koos igale osanikule kuuluvate osade nimetustega 2028. aasta 1. novembriks. (2) Kuni käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmiseni avalikustatakse osanike nimekirjas märke eri liiki osade olemasolu kohta.“ Kas arvestades lõike viimast lauset on plaanis avalikus toimikus avalikustada ka osanike postiaadressid ja elektronposti aadressid? Arvestades, et hiljuti muudeti kinnistusraamatust andmete otsingu põhimõtteid, et tagada parem isikuandmete ja eraelu kaitse, ei ole osanike postiaadresside ja elektronposti aadresside avaliku toimiku kaudu avaldamine põhjendatud ega kooskõlas isikuandmete kaitse eesmärkidega. Äriseadustik näeb ette võimaluse, et osaühingul on eri liiki osad. Nimekirjas tuleks kajastada mitte osade nimetused vaid see, millist liiki osaga on tegemist. Eelnõu kohaselt täiendatakse § 139 lõikega 11, mis sätestab, et kui põhikirjas on ette nähtud eri liiki osad, tähistatakse eri liiki osad, kasutades eesti-ladina tähestikku.	
5.	Eelnõu kohaselt muudetakse ÄS § 182 lõiget 1³ ja sõnastatakse järgmiselt: „(1³) Kohtutäituri avalduse alusel võib avalikustada äriregistris osa käsutamise täielikuks või osaliseks keelamiseks võib kanda osanike	Mitte arvestatud Kuigi senises äriregistri ja ka kinnisturaamatu regulatsioonis ja praktikas on „märged“ seostatud pigem kandemenetlusega, ei takista kehtiv õigus nimetatud tähistust kasutada ka muus kontekstis (näiteks avalikus toimikus teatud õiguslike asjaolude nähtavaks

	nimekirja keelumärke.“ Kas keelumärget saab lihtsalt kusagil toimikus avalikustada, kas ta siis on keelumärge? Kas silmas on peetud, et „Kohtutäituri avalduse alusel võib avalikustada äriregistris osa käsutamise täieliku või osalise keelamise.“	tegemiseks).
6.	Eelnõu kohaselt muudetakse ÄS § 182 lõiget 15 ja sõnastatakse järgmiselt: „(1-5) Kui isik omandab tehinguga osa või õiguse osale, tuginedes äriregistrisse osaniku ja talle kuuluva osa kohta avalikustatud andmetele, loetakse äriregistris avalikustatud andmed tema suhtes õigeaks, välja arvatud juhul, kui andmete õigsuse vastu on äriregistris avalikustatud vastuväide või kui omandaja teadis või pidi teadma, et äriregistris avalikustatud andmed on ebaõiged.“ Sõnastus: „tuginedes äriregistrisse ... avalikustatud andmetele“. Samuti – kas äriregistris avalikustatud andmed ongi äriregistri avalikus toimikus avalikustatud andmed?	Arvestatud Eelnõu täpsustatud (mõeldakse avalikus toimikus avaldamist).
7.	Eelnõu kohaselt täiendatakse ÄS § 182 lõikega 16 alljärgnevas sõnastuses: „(1-6) Kui osaühing on loobunud käesoleva seadustiku § 149 4. lõikes sätestatud vorminõudest, ei ole äriregistri avalikus toimikus olevatel osanike andmetel käesoleva paragrahvi 15. lõikes sätestatud tähendus.“ Kuidas on plaanitud registris see välja tuua, et inimesed aru saaksid, et antud juhul ei ole avalikus toimikus olevatel osanike andmetel ÄS § 182 lg 15 sätestatud tähendust? Äriregistri seaduse § 13 lg 4 tunnistatakse kehtetuks ja registrikaardil enam vormivabaduse valikut ei kuvata.	Teadmiseks võetud Nimetatud küsimus on ülioluline ja eelnõu rakendusaktis nähakse ette selged tingimused selleks, et erineva õigusliku tähendusega nimekirjad oleksid selgelt eristatavad.
8.	Eelnõu kohaselt muudetakse ja sõnastatakse ÄS § 294 lõike 1 esimene	Arvestatud

	ja teine lause ja sõnastatakse järgmiselt: „Üldkoosoleku kokkukutsuja saadab üldkoosoleku toimumise teate kõikidele aktsionäridele elektronposti aadressil, mille aktsionär on teatanud aktsiaseltsile. Kui aktsiaseltsil on üle 50 aktsionäri, ei pea aktsionäridele teateid saatma, kuid üldkoosoleku toimumise teade tuleb avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded.“ Tundub, et silmas on peetud, et muudetakse ja sõnastatakse esimene, teine ja kolmas lause. Vastasel juhul tuleb teade avaldada nii üleriigilise levikuga päevalehes kui ka Ametlikes Teadaannetes.	Eelnõu teksti parandatud.
9.	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks HÜS § 5 lõike 3 teine, kolmas ja neljas lause. Alles jääb esimene lause „Liikmeks saamine registreeritakse äriregistris.“ Ei saa aru, kus see liikmeks saamine registreeritakse, kas registrikaardil? Või registreeritakse see kuskil mujal?	Arvestatud Eelnõu täpsustatud.
10.	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks ÄRS § 13 punkt 4 ja punkt 3 loetakse viimaseks punktiks. ÄRS §-s 13 on ka 5 punkt, st punkt 3 ei saa olla viimane, kui punkt 5 jääb kehtima.	Arvestatud Eelnõu parandatud.
11.	Eelnõu kohaselt täiendatakse ÄRS § 40 lõigetega 5-1 ja 5-2 järgmises sõnastuses: „(5-1) Osaühingu osa võõrandamise või pantimise käsutustehingu tõestanud notar edastab viivitamata äriregistrile teate osa võõrandamise või pantimise kohta. Osa ülemineku või pantimise andmed võib muuta äriseadustiku § 182 nimetatud osanike nimekirjas notari edastatud teate alusel automatiseeritult. (5-2) Osa võõrandamise või pantimise	Arvestatud Eelnõu täpsustatud.

	tingimusliku käsutustehingu korral edastab notar käesoleva paragrahvi lõikes 51 nimetatud teate viivitamata pärast seda, kui notarile on esitatud tõend selle kohta, et käsutustehingus väljendatud tingimus on saabunud. Osanik või pantija teavitab tingimuse saabumisest ka osaühingu juhatust.“ ÄS § 149 lg 4 sätestab, et osa võõrandamise käsutustehing peab olema notariaalselt tõestatud. Osa võõrandamise käsutustehingu tõestanud notar saadab lepingu tõestamisest alates kahe päeva jooksul äriregistri pidajale valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud vormis teate osa võõrandamise kohta ja ÄS § 151 lg 2 sätestab, et osa pantimise käsutustehing peab olema notariaalselt tõestatud. Osa pantimise käsutustehingu tõestanud notar saadab lepingu tõestamisest alates kahe päeva jooksul äriregistri pidajale valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud vormis teate osa pantimise kohta. Kui üks seadus ütleb, et teade esitatakse viivitamata ja teine, et kahe päeva jooksul, siis see põhjustab segadust.	